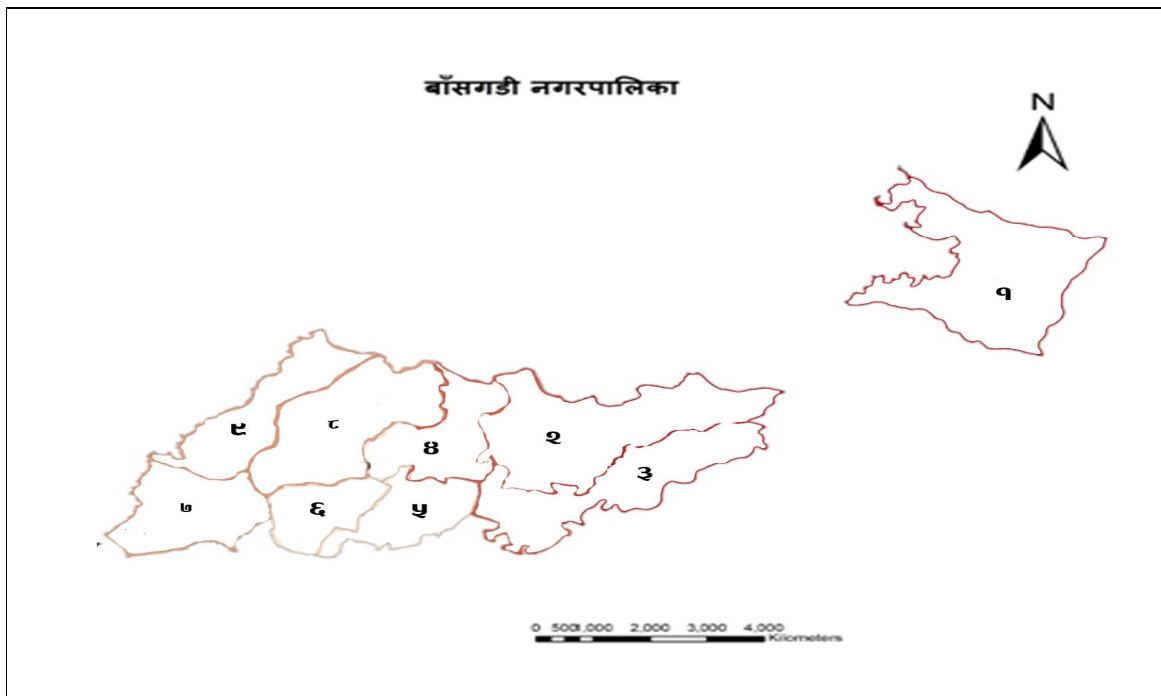

बाँसगढी नगरपालिकाको
वस्तुगत विवरण
(Municipality Profile)

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बाँसगढी, बर्दिया

५ नं. प्रदेश, नेपाल

२०७८

बाँसगढी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बाँसगढी, बर्दिया

नगर प्रमुखको संदेश

बर्दिया जिल्ला अन्तर्गत निर्वाचन क्षेत्र नं. १ मा पर्ने बाँसगढीको नगर वस्तुगत विवरण (Municipality Profile) प्रथम पटक नगरपालिकाले तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा हामी हर्षित छौं। वस्तुगत विवरण तयार गर्ने क्रममा नगरपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट आर्थिक, प्राविधिक, परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भएको छ र जसको परिणामस्वरूप यो दस्तावेज तयार गर्न नगरपालिका सफल भएको छ। आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरी वस्तुगत विवरण निर्माण कार्य सफल पार्न योगदान गर्ने अमेरिकी सहयोग नियोग/साभेदारी विकास परियोजना प्रति सर्वप्रथम नगरपालिका परिवार हार्दिक आभार प्रकट गर्दछौं। यसैगरी तयारी कार्यमा सहजिकरण गर्ने थारु महिला उत्थान केन्द्र (TWUC) बर्दिया, प्राविधिक तथा परामर्श सहयोग गर्नुहुने परामर्शदाता श्री श्याम बहादुर थारु, विभिन्न तहका छलफल कार्यमा सहजिकरण तथा तथ्यांक संकलन गर्नुहुने गणकहरु र यस नगरपालिकाका सामाजिक परिचालकहरु प्रति नगरपालिका आभारी छ। तयारीको क्रममा प्रारम्भिक प्रतिवेदन पुनरावलोकन, नपुग तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण, नगरस्तरीय छलफल गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयारीमा सहयोग गर्नु हुने नगरपालिकाका कर्मचारी र नगर वस्तुगत विवरण कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव र सहयोग दिनु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई धन्यवाद सहित हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहान्छौं।

धन्यवाद।

.....

शालिकराम अधिकारी

नगर प्रमुख

बाँसगढी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बाँसगढी, बर्दिया

प्रकाशकीय

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक नेपालको संविधान २०७२ को प्रभावकारी कार्यान्वयन संगै राज्य पूर्णसंरचनाका आधारमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार प्रत्येक नगरपालिकाले नगर विकास क्षेत्रको विकासका निमित्त नगरस्तरीय वस्तुगत तथ्याङ्क संकलन गरी नगरको वस्तुगत विवरण देखिने स्रोत नक्सा तयार गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । यसका साथै नगरपालिकाको विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी नगर विकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न आवधिक तथा वार्षिक नगर विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा नगर विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न नगरको वस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नु पर्ने नीतिगत व्यवस्था रहेको छ ।

नगरपालिकाको समग्र नेतृत्व, साभेदारी विकास कार्यक्रमको व्यवस्थापकीय सहयोग तथा राजनीतिक दल, सेवा केन्द्र तथा नगरपालिकाका समग्र सरोकारवालाको सहभागितामा आवधिक नगर विकास योजनाको पहिलो भागको रूपमा यस नगरपालिकाको नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरणले यस नगर क्षेत्रको विकासमा मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु । नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण गरी नगरको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत स्थिति विश्लेषण सहित नगर विकासको वस्तुगतचित्रण गर्ने प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

अन्त्यमा, बाँसगढी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको कार्यमा आर्थिक सहयोग गर्ने साभेदारी विकास परियोजना, व्यवस्थापकीय सहयोग गर्ने थारु महिला उत्थान केन्द्र र प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने परामर्शदाता श्याम बहादुर थारु को परामर्श, सहजीकरण, परिश्रम र योगदानको कदर गर्दछु । यसका अतिरिक्त नगरका कर्मचारी, वडा नागरिक मंचका पदाधिकारी, गणक तथा सामाजिक परिचालकहरूको योगदानको उच्च कदर गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु । यसैगरी नगर वस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार पार्ने काममा प्राविधिक, व्यवस्थापकीय तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने र योजना दस्तावेज छपाईमा सहयोग गर्ने अमेरिकी सहयोग नियोग/साभेदारी विकास परियोजनालाई पुनः विशेष धन्यवाद प्रदान गर्दछु ।

धन्यवाद ।

.....

कमल प्रसाद पौडेल

कार्यकारी अधिकृत

विषयसूची

परिच्छेद १: परिचय	१
१.१ पृष्ठभूमि.....	१
१.२ उद्देश्य	१
१.३ तयारी विधि तथा प्रक्रिया	१
१.३.१ नगरस्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम.....	२
१.३.२ घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत सूचना संकलन	२
१.३.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण.....	२
१.३.४ नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी	२
१.३.५ नगर वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन	२
१.३.६ नगर वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी.....	३
१.४ सीमा.....	३
परिच्छेद २: भू-जैविक र प्रशासनिक स्थिति	५
२.१ भौतिक अवस्थिति	५
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण	५
२.३ हावापानी.....	५
२.४ राजनीतिक अवस्थिति	५
२.५ भू-उपयोग	५
२.६ भू-धरातल तथा भिरालोपना.....	६
२.७ नदीनाला तथा तालतलैया	६
२.८ पर्यटकीय, सांस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू	६
२.९ उपलब्ध सेवा तथा सुविधा.....	६
परिच्छेद ३ : जनसांख्यिक विवरण	७
३.१ पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण.....	७
३.२ बडागत घरधुरी विवरण	७
३.३ जनसंख्या बनावट तथा संरचना	८
३.४ व्यक्तिगत घटनाको विद्यमान स्थिति	८
३.४.१ जन्मदरता तथा मृत्युदरताको अवस्था	८
३.४.२ गत आर्थिक वर्षमा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण	९
३.४.३ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण	९

३.५ जाती अनुसार जनसंख्या.....	१०
३.५.१ जातीगत घरधुरी	१०
३.५.२ जातीगत जनसंख्या	१०
३.६ धर्म अनुसार जनसंख्या तथा घर परिवार.....	११
३.७ भाषा अनुसार जनसंख्या.....	११
३.८ उमेर अनुसार जनसंख्या.....	१२
३.९ अपाङ्गताको स्थिति विवरण	१२
३.१० उमेर अनुसार वैवाहिक स्थिति विवरण	१३
परिच्छेद ४: आर्थिक स्थिति	१४
४.१ पारिवारिक आम्दानी.....	१४
४.२ पेशा अनुसार जनसंख्या	१४
४.३ स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमीन	१४
४.४ सिंचाई आयोजनाबाट सिंचित भूमि	१५
४.५ खेती गरिएको जग्गा जमीन	१५
४.६ कृषि उत्पादन.....	१६
४.७ पशुधन तथा उत्पादन	१७
४.८ खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता	१७
४.९ बैंक खाता तथा ऋण सम्बन्धी विवरण.....	१८
४.१० वैदेशिक रोजगारीको अवस्था.....	१८
४.११ ऋणको विवरण	१९
४.१२ उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री र साधन उपयोगको स्थिति.....	१९
४.१३ कृषि वालीमा लाग्ने रोग किराको विवरण.....	२०
४.१४. पशुपंक्षीमा लाग्ने रोगको विवरण	२०
४.१५ सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण.....	२१
४.१६ बैंक तथा वित्तिय संस्था सम्बन्धी विवरण.....	२३
४.१७ नगरपालिका क्षेत्रका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण (प्राकृतिक धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)	२४
४.१८ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण.....	२४
परिच्छेद ५ : सामाजिक स्थिति.....	२६
५.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण	२६
५.१.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण.....	२६
५.१.२ क्याम्पस सम्बन्धी विवरण.....	२६

५.१.३ विद्यालयमा बालविकास (ङ्क्रेट) को अनुभव प्राप्त विद्यार्थी विवरण	२६
५.१.४ बालविकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थी विवरण	२८
५.१.५ तहगत रूपमा कूल विद्यार्थी विवरण	३०
५.१.६ तहगत रूपमा विद्यार्थीहरुको जातिगत विवरण	३२
५.१.७ तहगत रूपमा कक्षा छोड्ने विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण	३३
५.१.८ विद्यालयमा सिकाई उपलब्धी र टिकाउ दर सम्बन्धी विवरण	३५
५.१.९ छात्रवृत्तिको स्थिति	३६
५.१.१० नियुक्तिको आधारमा शिक्षक सम्बन्धी विवरण	३७
५.१.११ तहगत तथा सेवाको किसिमको आधारमा शिक्षक	३९
५.१.१२ साक्षरताको स्थिति	३९
५.१.१३ कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा	४०
५.१.१४ पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह तथा लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर	४०
५.१.१५ विद्यालयको पहुँचको स्थिति	४१
५.१.१६ विद्यालय छोड्ने बालबालिका	४१
५.१.१७ मानव संसाधन स्थिति	४१
५.२ स्वास्थ्य स्थिति	४१
५.२.१ नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न लाग्ने समय	४१
५.२.२ उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान	४२
५.२.३ स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता	४२
५.२.४ मातृशिशु तथा प्रजनन स्वास्थ्य	४२
५.२.५ खोप कभरेजको स्थिति	४३
५.२.६ खोपको स्थिति	४३
५.२.७ नगरपालिका क्षेत्र भित्रमा देखा परेका मुख्य रोग र तिनका उपचार सम्बन्धी विवरण	४४
५.२.८ स्वास्थ्य चौकीबाट उत्पादन हुने फोहरको वर्गीकरण	४४
५.२.९ कुपोषणको अवस्था	४५
५.२.१० तौल लिइएका बालबालिका	४५
५.२.११ प्रयोग गर्ने नूनको किसिम	४५
५.२.१२ परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर	४६
५.३ खानेपानी उपलब्धता तथा सरसफाईको स्थिति	४६
५.३.१ खानेपानीको स्रोत	४६
५.३.२ शौचालय उपलब्धताको स्थिति	४७

५.३.३ फोहरमैला व्यवस्थापन	४७
५.३.४ चर्पीजन्य फोहरमैला व्यवस्थापन	४८
५.३.५ जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने स्थिति	४८
५.४ महिला, बालबालिका, लक्षित वर्ग तथा सामाजिक सशक्तिकरण	४९
५.४.१ परिवारिक कार्यमा लैङ्गिक सहभागिता स्थिति	४९
५.५ चाडपर्व तथा सस्कृति	४९
५.६ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थल सम्बन्धी विवरण	५०
५.७ सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी	५१
परिच्छेद ६: भौतिक विकासको अवस्था	५२
६.१ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको उपयोग	५२
६.१.१ बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको अवस्था	५२
६.१.२ घरका तलाका संख्या	५२
६.१.३ खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको मुख्य स्रोत	५३
६.१.४ घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण	५३
६.१.५ घरमा प्रयोग हुने चुल्होको प्रकार	५४
६.१.६ दाउराको प्रमुख स्रोत	५४
६.२ सूचना तथा संचार र अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण	५५
६.३ स्थानीय पूर्वाधारको अवस्था	५५
६.४ रुट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण	५६
६.५ नगरपालिकाको शहरी विद्युतीकरण	५६
६.६ नगर क्षेत्र भित्रका बजारहरूको विवरण	५६
परिच्छेद ७: वन तथा वातावरणीय स्थिति	५८
७.१ वन क्षेत्रको अवस्था	५८
७.१.१ सामुदायिक वन क्षेत्र	५८
७.१.२ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको विवरण	५९
७.२ जलाशय तथा जलस्रोत र उपयोगको स्थिति	६०
७.३ विपद्को असर स्थिति	६०
७.३.१ विपद्बाट भएको मानवीय क्षति	६०
७.३.२ विपद्बाट भएको आर्थिक क्षति	६१
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति	६२
८.१ स्थानीय स्तरमा राज्यको उपस्थिति	६२

८.२ नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण	६३
८.३ नगरपालिका कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	६४
८.४ नगर क्षेत्रका क्रियाशिल राजनितिक दलहरू.....	६५
८.५ समूहमा परिवारको आवद्धताको स्थिति	६५
८.६ गैरसरकारी संघसंस्था तथा दातृनिकाय सम्बन्धी विवरण.....	६६
८.७ नगरपालिकाको आय तथा व्ययको अवस्था.....	६७
अनुसूचीहरू	७१
अनुसूची १ : जातिगत वर्गिकरण.....	७१

तालिका सूची

तालिका नं. १: नगरपालिकाको भौतिक अवस्थिति.....	५
तालिका नं. २: जनसंख्याको आवधिक तुलना सम्बन्धी विवरण	७
तालिका नं. ३: वडा अनुसार टोल तथा वस्तीको विवरण	७
तालिका नं. ४: जनसंख्याको बनावट तथा संरचना सम्बन्धी विवरण.....	८
तालिका नं. ५: गतवर्षको जन्मदरता तथा मृत्युदरता सम्बन्धी विवरण	८
तालिका नं. ६: आ.व. २०७२/७३मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण	९
तालिका नं. ७: आ.व. २०७४/०७५ को प्रथम चौमासिक भित्र सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण.....	९
तालिका नं. ८: जाती अनुसार घरधुरी विवरण	१०
तालिका नं. ९: जाती अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१०
तालिका नं. १० : धर्मका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण.....	११
तालिका नं. ११: भाषाका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण.....	११
तालिका नं. १२: उमेरका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण.....	१२
तालिका नं. १३ :अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१२
तालिका नं. १४ : वैवाहिक स्थितिका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१३
तालिका नं. १५: आमदानीका श्रोत तथा औषत आमदानी सम्बन्धी विवरण	१४
तालिका नं. १६: पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्या सम्बन्धी विवरण.....	१४
तालिका नं. १७: जग्गाको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण.....	१५
तालिका नं. १८ : सिंचाई आयोजनाबाट सिंचाई भएको भूमी सम्बन्धि विवरण	१५
तालिका नं. १९ : खेती गरिएको जग्गा सम्बन्धी विवरण	१५
तालिका नं. २० : वार्षिक कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण.....	१६
तालिका नं. २१ : पशुधन तथा सोको वार्षिक उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१७
तालिका नं. २२ : वडागत रुपमा खाद्य उपलब्धता सम्बन्धी विवरण.....	१७
तालिका नं. २३: वैङ्गमा पहुँच तथा खाता खोल्नुको उद्देश्य अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	१८
तालिका नं. २४: वैदेशिक रोजगारीको स्थिति.....	१८
तालिका नं. २५: ऋण लिने नलिने तथा श्रोत अनुसार ऋण लिने घरधुरी सम्बन्धी विवरण.....	१९
तालिका नं. २६: कृषि सामग्री प्रयोग अनुसार घरधुरी विवरण.....	१९
तालिका नं. २७: कृषि वालीमा लाग्ने रोग किरा सम्बन्धी विवरण.....	२०
तालिका नं. २८: पशुपक्षीमा लाग्ने रोग र किरा सम्बन्धी विवरण.....	२०
तालिका नं. २९ : नगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण	२१
तालिका नं. ३० : नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरूको विवरण	२३
तालिका नं. ३१ : नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण.....	२४
तालिका नं. ३२ : प्रकृति अनुसारका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	२४
तालिका नं. ३३ : नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण.....	२६
तालिका नं. ३४:नगरपालिकामा रहेका उमावि तथा क्याम्पस सम्बन्धी विवरण	२६
तालिका नं. ३५ : कक्षा १मा भर्ना हुने बालविकासको (ङ्कर्ट) अनुभव प्राप्त विद्यार्थी विवरण.....	२६
तालिका नं. ३६ :बालविकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको विवरण	२८
तालिका नं. ३७ : तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी विवरण	३१
तालिका ३८ : तहगत रुपमा विद्यार्थीहरूको जातिगत विवरण.....	३२

तालिका नं. ३९ : तहगत रुपमा जनाजाति विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण	३३
तालिका नं. ४० : तहगत रुपमा जनाजाति विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण	३५
तालिका नं. ४१ : तह अनुसार छात्रवृत्तिपाउने विद्यार्थीको विवरण	३७
तालिका नं. ४२ : नियुक्तिको आधारमा शिक्षक सम्बन्धी विवरण	३७
तालिका नं. ४३ : तहगत तथा सेवाको किसिमका आधारमा शिक्षक सम्बन्धी विवरण	३९
तालिका नं. ४४ : सक्षरता सम्बन्धी विवरण	३९
तालिका नं. ४५ : कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा सम्बन्धी विवरण	४०
तालिका नं. ४६ : पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह र लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर सम्बन्धी विवरण	४०
तालिका नं. ४७ : कारणअनुसार विद्यालय छोड्ने बालबालिका सम्बन्धी विवरण	४१
तालिका नं. ४८ : स्नातक तह उत्तिर्ण प्राविधिक मानव संशाधन सम्बन्धी विवरण	४१
तालिका नं. ४९ : उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसार सम्बन्धी विवरण	४२
तालिका नं. ५० : स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण	४२
तालिका नं. ५१ : मातृशिशु तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण	४२
तालिका नं. ५२ : २०७३/७४ को खोप सम्बन्धी विवरण	४३
तालिका नं. ५३ : २०७२/७३ मातृ तथा शिशु सेवा सम्बन्धी विवरण	४३
तालिका नं. ५४ : रोग तथा तीनको उपचार सम्बन्धी विवरण	४४
तालिका नं. ५५ : रोग तथा तीनको उपचार सम्बन्धी विवरण	४४
तालिका नं. ५६ : कृपोषणमा परेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	४५
तालिका नं. ५७ : तौल लिएका बालबालिका तथा बालबालिका औषत तौल सम्बन्धी विवरण	४५
तालिका नं. ५८ : प्रयोग गर्ने नूनको आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	४५
तालिका नं. ५९ : परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर सम्बन्धी विवरण	४६
तालिका नं. ६० : पानी प्रयोगको स्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४६
तालिका नं. ६१ : शौचालयको प्रकारका आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४७
तालिका नं. ६२ : फोहरमैला विसर्जन विधि अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४७
तालिका नं. ६३ : चर्पीको फोहरमैला विसर्जन गर्ने विधि अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४८
तालिका नं. ६४ : जोखीमयुक्त अवस्थामा हात धुने घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४८
तालिका नं. ६५ : पारिवारिक कार्यअनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४९
तालिका नं. ६६ : मुख्य चाड, पर्व तथा मेला सम्बन्धी विवरण	४९
तालिका नं. ६७ : खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थल सम्बन्धी विवरण	५०
तालिका नं. ६८ : नगरपालिका क्षेत्रभित्र सुरक्षा निकाय तथा प्रहरी चौकी सम्बन्धी विवरण	५१
तालिका नं. ६९ : बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण	५२
तालिका नं. ७० : तलाको आधारमा घरको वर्गीकरण	५२
तालिका नं. ७१ : खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धन	५३
तालिका नं. ७२ : खाना पकाउन उपयोग गर्ने चुल्हो अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	५४
तालिका नं. ७३ : इन्धनको रुपमा दाउराको स्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	५४
तालिका नं. ७४ : स्थानीय पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण	५५
तालिका नं. ७५ : रुट परमिट लिएर सञ्चालन भएका सवारी साधन सम्बन्धी विवरण	५६
तालिका नं. ७६ : पुल, कल्भर्ट भोलुङ्गे पुल सम्बन्धी विवरण	५६
तालिका नं. ७७ : सामुदायिक वन सम्बन्धी विवरण	५८

तालिका नं. ७८ : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र सम्बन्धी विवरण	५९
तालिका नं. ७९ : जलाधार, जलश्रोत तथा उपयोग सम्बन्धी विवरण	६०
तालिका नं. ८० : विगत तीन वर्षमा विपदबाट भएको मानवीय क्षति सम्बन्धी विवरण	६०
तालिका नं. ८१ : विगत तीन वर्षमा विपदबाट भएको क्षतिको प्रकार र परिमाण सम्बन्धी विवरण	६१
तालिका नं. ८२ : नगरपालिका क्षेत्र रहेका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण	६२
तालिका नं. ८३ : नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण	६३
तालिका नं. ८४ : नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	६४
तालिका नं. ८५ : नगरपालिकामा क्रियाशिल राजनीतिक दलहरू	६५
तालिका नं. ८६ : परिवारका सदस्य आवद्धता भएका संस्था समूह अनुसार परिवार सम्बन्धी विवरण	६५
तालिका नं. ८७ : गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण	६६
तालिका नं. ८८ : नगरपालिकाको आय विवरण	६७
तालिका नं. ८९ : नगरपालिकाको व्यय विवरण	७०

परिच्छेद १: परिचय

यस परिच्छेदमा नगरको वस्तुगत विश्लेषण विवरणको पृष्ठभूमि, वस्तुगत विवरण तयारीको उद्देश्य, तयारी विधि तथा प्रक्रिया र सीमा समावेश गरिएको छ।

१.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार प्रत्येक नगरपालिकाले आफ्नो नगर क्षेत्रको विकासका लागि आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नु पर्नेछ। यसैगरी नगरपालिकाले योजना तर्जुमा गर्दा नगरको विकास सन्तुलित र नियोजित तुल्याउन आवश्यकता अनुसार भू-उपयोग, भू-एकिकरण र निर्देशित जग्गा विकास जस्ता योजना संचालन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसैगरी नगरपालिकाको विकासको प्रतिफल मापन गर्नका लागि नगरको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका आधारमा आवधिक तथा वार्षिक नगर विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा नगर विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न नगरवस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्था रहेको छ।

माथि उल्लेखित कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र योजनाबद्ध तथा दीगो रूपमा नगरको विकास गर्नका लागि नगरको वस्तुस्थिति विवरण तथा श्रोत नक्शा आवश्यक पर्ने हुन्छ। नगरको विद्यमान अस्थाको विश्लेषण गरी यसैको आधारमा नगरको आवधिक योजना तथा वार्षिक योजना तयार गर्न नगरका विभिन्न स्रोतहरूबाट तथ्याङ्क संकलन गरी संकलित तथ्याङ्कको आधारमा आवधिक नगर विकास योजनाको पहिलो भागको रूपमा नगर वस्तुस्थिति चित्रण तथा विश्लेषण दस्तावेज तयार गरिएको छ।

१.२ उद्देश्य

बाँसगढी नगरपालिकाको विभिन्न पक्षका तथ्याङ्कलाई घरधुरी सर्वेक्षण फारम तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन फारमबाट नगरको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत सम्बन्धी वर्तमान स्थितिको विश्लेषणसहित नगर विकासको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने प्रमुख उद्देश्य रहेको छ। यसका अन्य विशिष्ट उद्देश्य देहायअनुसार रहेको छ।

- नगरपालिकाको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत लगायत समग्र वस्तुगत विवरण तयार पार्ने
- जिल्लाको आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र सामाजिक रूपमा खण्डीकृत र एकीकृत अद्यावधिक सूचना विवरण उपलब्ध गराउने।
- खण्डीकृत र एकीकृत अद्यावधिक सूचनामा आधारित भई आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा गर्ने प्रकृत्यामा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने।
- नगरको विकाससंग सम्बन्धीत विषयगत कार्यालय लगायत नगरको विकासमा चासो राख्ने व्यक्ति, अध्ययन अनुसन्धानकर्तालाई वस्तुपरक तथ्य उपलब्ध गराउने।
- विकासका साभेदार निकायलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहयोग पुऱ्याउने।
- नगरको भौतिक, प्राविधिक, मानवीय तथा वित्तीय स्रोतसाधनको स्थिति र उपलब्धताबारे विश्लेषण गर्ने
- घरधुरी सर्वेक्षण र द्वितीय श्रोत (नगरपालिका, सेवा केन्द्र, संघ/संस्थाको अध्ययन सर्वेक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदन) बाट प्राप्त तथ्याङ्क एकमुष्ट र विश्लेषण गरी विषयगत रूपमा नगरको एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने।

१.३ तयारी विधि तथा प्रक्रिया

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा विभिन्न नगरपालिकाहरूले विगतमा अभ्यास गरेका र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगरपालिकावस्तुगत विवरण ढाँचा अनुसार यस नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ। यस नगर वस्तुगत विवरण आवधिक नगर विकास योजना तथा वार्षिक योजनाको तयारीको लागि आधाररेखा सूचना र नगर विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनकालागि आधारभूत सूचनाको आधार हुनेछ। नगर वस्तुगत विवरण राष्ट्रिय योजना आयोगबाट अन्तिम मस्यौदाका रूपमा आएको

आवधिक जिल्ला तथा नगर विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी निर्देशिकाको पूर्ण अनुशरण गरी निर्देशिकामा उल्लेख गरिएको सम्पूर्ण विधि र प्रक्रिया अवलम्बन गरी यो दस्तावेज तयार गरिएको छ ।

१.३.१ नगरस्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम

नगर वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, तथ्याङ्कको श्रोत, संकलन विधि र वस्तुगत विवरणको ढाँचा, नगरपालिका र नगर विकासका सरोकारवालाको भूमिका एवम् समयतालिकाबारे जानकारी गराउन नगरस्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गरियो । नगरपालिकाको आयोजना, थारु महिला उत्थान केन्द्रको आर्थिक सहयोग र परामर्शदाताको सहजीकरणमा भएको कार्यक्रममा नगरपालिका बोर्ड, एकीकृत योजना तर्जुमा समिति, सेवा केन्द्र, संघ/संस्था तथा लक्षित समुदाय र सरोकारवालासमेत ३०जनाको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा नगर वस्तुगत विवरणको तथ्याङ्कको श्रोत, ढाँचा तथा विषय क्षेत्र, सूचना विश्लेषण, प्रयोग र आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमाको आवश्यकता र तर्जुमा प्रक्रियाबारे समेत अन्तरक्रिया तथा छलफल गरिएको थियो ।

१.३.२ घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत सूचना संकलन

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगर वस्तुगत विवरणको ढाँचालगायत स्थानीय निकायहरूले विगतमा अभ्यास गरेका नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तथा आवधिक नगर विकास योजनाको आधार सूचनाको ढाँचा अनुसार घरधुरी सर्वेक्षण गरी सूचना संकलन गरियो । संस्थागत तथ्याङ्क संकलनको लागि विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदन, विषयगत कार्यालयको प्रगति प्रतिवेदनबाट सूचना संकलन गरियो । घरधुरी सर्वेक्षणका लागि स्थानीय गणकहरूलाई सूचना संकलनका लागि तालिम प्रदान गरी घरधुरी सर्वेक्षण गरी तथ्याङ्क संकलन गरियो भने पेशागत विज्ञ परामर्शदाताद्वारा संस्थागत तथ्याङ्क विवरण संकलन गरियो ।

यस नगर वस्तुगत विवरणमा तथ्याङ्कको पहिलो श्रोतमा घरधुरी सर्वेक्षण र दोश्रो श्रोतमा संस्थागत तथा अध्ययन सर्वेक्षण रहेका छन् । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरूमा नगरपालिका, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय, विषयगत कार्यालयका सेवा केन्द्रहरू, सहकारी, तथा विभिन्न संघ/संस्थामा उपलब्ध तथ्याङ्क विवरण, राष्ट्रिय जनगणना, नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, कृषि गणना जस्ता केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग सर्वेक्षण र अध्ययन प्रतिवेदन, मानव विकास प्रतिवेदन, आर्थिक सर्वेक्षण, लगायत विभिन्न विषयगत अध्ययन प्रतिवेदनहरू रहेका छन् । घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत तथ्याङ्क विवरणका लागि उपलब्ध ढाँचा अनुसार तथ्याङ्क संकलन फाराम (औजार) विकास गरी तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो ।

१.३.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण

घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्न कम्प्युटर सफ्टवेयर तयार गरी प्रत्येक घर परिवारको संकलित तथ्याङ्कलाई कम्प्युटरमा प्रविष्ट एवं प्रशोधन गरी तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्वारा तथ्याङ्क विश्लेषण गरियो । विश्लेषणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई नगर वस्तुगत विवरणमा तालिकामा प्रस्तुत गरी विश्लेषण गरियो । यसै गरी दोश्रो श्रोतबाट प्राप्त संस्थागत तथ्याङ्कलाई परामर्शदाताले वस्तुगत विवरणमा उल्लेख गरिएको थियो । घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागतबाट प्राप्त हुन नसकेका समूह छलफलबाट संकलन गरियो ।

१.३.४ नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगर वस्तुगत विवरणको परिमार्जित ढाँचा तथा विभिन्न विकास साभेदार तथा स्थानीय निकाय स्वयंले विगतमा अभ्यास गरेका नमूनायोग्य ढाँचा अनुसार नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार गरियो ।

१.३.५ नगर वस्तुगत विवरण सुभाब संकलन

उपलब्ध ढाँचामा तयार गरिएको नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदालाई नगरस्तरीय सुभाब संकलन कार्यशाला आयोजना गरी प्रमुख विषयवस्तु तथा विवरण लक्षित समूह एवं सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुत गरी राय सुभाब संकलन गरियो । यसैगरी नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा जिल्ला समन्वय समिति र तर्जुमा कार्यमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने साभेदारी विकास परियोजनाबाटसमेत सुभाब संकलन गरियो ।

१.३.६ नगर वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

नगरस्तरीय सुभावा संकलन कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त राय, सुभावा र जिल्ला समन्वय सभा र नगर विकासका सरोकारवालाबाट प्राप्त राय सुभावालाई समेत समावेश गरी नगर वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.४ सीमा

नगर वस्तुगत विवरणमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट तयार पारिएको ढाँचा तथा विगतका वर्षहरूमा नगरपालिकाहरूले अभ्यास गरेका ढाँचा अनुसार नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस विवरणमा घरधुरी सर्वेक्षण तथा अद्यावधिक संस्थागत तथ्याङ्कको प्रयोग गरिएको छ । संभव भएसम्म तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा सामाजिक एवं लैंगिक रूपमा खण्डीकृत जातिगत एवं उमेरगत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । उपलब्ध भएसम्म सूचनालाई दुई समयरेखामा प्रस्तुत गरी तुलना गर्ने प्रयास गरिएको भएता पनि बेलुवा, डेउढकला र मोतिपुर गाउँ विकास समितिहरू समायोजन गरी घोषणा गरिएको यस नगरपालिकामा विगतका धेरै सूचना उपलब्ध हुन नसकेका कारण धेरै सूचनालाई दुई समयरेखामा तुलना गर्न सकिएको छैन भने धेरैजसो सूचना विवरणलाई उपयुक्त सूचनाको कमीको कारण जिल्ला, क्षेत्र र राष्ट्रिय सूचनासँग तुलना गर्न सकिएको छैन । यो नगर वस्तुगत विवरण यस नगरपालिकाको पहिलो भएकोले केही कमी कमजोरी रहेका हुन सक्छन् र यसलाई आवधिक रूपमा परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

परिच्छेद २: भू-जैविक र प्रशासनिक स्थिति

यस परिच्छेदमा भौतिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति, ऐतिहासिक, भू-जैविक, पर्यटकीय, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जनात्मक स्थल तथा विशेषताहरू समावेश गरिएका छन् ।

२.१ भौतिक अवस्थिति

नेपालको ५ नं. प्रदेश को बर्दिया जिल्लामा पर्ने यो बाँसगढी नगरपालिका नेपाल सरकार(मन्त्रीपरिषद्) को मिति २०७१ साल मंसिर १६ गतेको निर्णयानुसार देशभरी गठन भएका ६१ नगरपालिकाहरू मध्ये एक नगरपालिका हो । साविक बेलुवा, मोतिपुर र डेउढाकला सहित ३ गाविस समाहित गरि यो नगरपालिकाको निर्माण भएको यो नगरपालिका बर्दिया जिल्लाको सदरमुकाम गुलरियाबाट २५ कि.मी. उत्तर पूर्वमा अवस्थित छ र पूर्व पश्चिम राजमार्ग यस नगरपालिका बीच हुँदै गएको छ । पूर्वमा सल्यानको काप्रेचौर, मानखोला (बाँके), पश्चिममा ग्याङ्ग नदी (बार बर्दिया नगरपालिका), उत्तरमा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र दक्षिणमा बढैया ताल गाउँपालिका सँग यो नगरपालिका जोडिएको छ । उत्तरमा केहि चुरे क्षेत्र र दक्षिणमा तराई रहेको यस नगरपालिकाको अन्य विस्तृत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं.१: नगरपालिकाको भौतिक अवस्थिति

सि.नं.	विवरण	मान
१.	क्षेत्रफल	२०६ वर्ग कि.मी.
२.	अक्षांश	२८° १३' उत्तर देखि २८° २४' उत्तर सम्म
३.	देशान्तर	८१° २५' पूर्व देखि ८१° ४६' पूर्व सम्म
४.	उचाई	समुन्द्र सतहबाट १५४ मिटर

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

बर्दिया जिल्लामा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज स्थापना हुनु पूर्व यहाँका थारु जातिमा ससुराली जाँदा सूपो लिनुपर्ने परम्परा रहेको थियो । सूपो बनाउन जंगलतिरबाट बाँस लिएर आई हाल बाँसगढी बजार क्षेत्रमा बसी बाँसको चोया बनाउने काम गरेकोले बाँसगढी नाम रहन गएको स्थानीय मानिसहरूको भनाई रहेको छ । त्यसैगरी यस नगरपालिकाको वडा नं. ५ मा पर्ने बाँसगढी गाउँमा पहिले बाँसको घारी रहेको हुँदा पछि गएर बाँसगढी हुन गएको एकाथरीको भनाई रहेको छ । यसैगरी रेउकुलो नामबाट चर्चित पुराने गीतमा बाँसगढी गाउँ भन्ने उल्लेख भएको हुँदा यो ठाउँको नाम बाँसगढी हुन गएको भन्ने पनि भनाई छ ।

२.३ हावापानी

बाँसगढी नगरपालिका समुद्र सतह देखि १५४ मी. उचाइमा रहेको छ । यस क्षेत्रको हावापानी उष्ण मनसुनी देखि समशितोष्ण प्रकारको रहेको छ । वार्षिक सरदर वर्षा ११३० मि.मि. हुने गरेको यस नगरपालिका क्षेत्रको अधिकतम तापक्रम ४३ डीग्री सम्म पुग्ने गर्दछ, भने न्यूनतम तापक्रम ७.५ डिग्री सेल्सियसमा झर्ने गर्दछ ।

२.४ राजनीतिक अवस्थिति

बाँसगढी नगरपालिका ५ नं. प्रदेश अन्तर्गत भेरी अञ्चलको बर्दिया जिल्लामा अवस्थित रहेको छ । यस जिल्लामा विद्यमान दुई निर्वाचन क्षेत्र मध्ये यो नगरपालिका जिल्लाको निर्वाचन क्षेत्र नं १ अन्तर्गत रहेको छ । न.पा. ९ वटा वडामा विभाजन भएको छ ।

२.५ भू-उपयोग

बाँसगढी न.पा.को अधिकांश खेतियोग्य जमीन समथर भएकोले माटोको वनावटमा धेरै समानता पाइन्छ । दोमट र चिम्टाइलो माटो पाईने यस नपामा उर्वर भूमिको प्रचुरताले गर्दा राम्रो कृषि उत्पादन भएको पाइन्छ । न.पा. को

वार्षिक नगर विकास योजना २०७३/०७४ अनुसार कुल भुभाग मध्ये कृषियोग्य जमिन ४० प्रतिशत, वनजंगल ५० प्रतिशत, भाडी ३ प्रतिशत, घाँसे मैदान चौर ३ प्रतिशत, खोला खोल्सी पोखरी २ प्रतिशत, बगर बालुवायुक्त जमिन १ प्रतिशत र बाक्लो शहरी बस्ती १ प्रतिशत रहेको छ। धान, गहुँ, मकै, मसुरो, केराउ, तोरी, अरहर, मास, आलु, चना यस क्षेत्रको प्रमुख बाली हुन्।

२.६ भू-धरातल तथा भिरालोपना

भू-धरातलीय अवस्थिती हेर्दा यो नगरपालिका क्षेत्रमा तराइको समथर भूमि विद्यमान रहेको छ। उत्तर तर्फ सिवालिक क्षेत्र र दक्षिण तर्फ समथर तराई क्षेत्र पर्दछ। यस क्षेत्रभित्र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ। वन जंगलले भरिपूर्ण यस नगरपालिकाको कुल भुभागको ५० प्रतिशत भूमि वनजंगलले ओगतेको छ। बर्दिया जिल्लाकै अग्लो भुभाग चेपाङ्गयस नगरपालिका भित्र पर्दछ।

२.७ नदीनाला तथा तालतलैया

बबई नदी, ग्याङ नदी, मान खोला, डुन्दुवा खोला, घट्टे खोला, लौहवा खोला, अक्षेखिया खोला, शेभाङ खोला, दोन्ने खोला, खोटे खोला, भड्गाहा खोला, दोभान खोला, चिसी खोला, चप्पा नाला, फोहिया नाला, कन्जरवा नाला, बोक्सीनिया नाला यस न.पा.का प्रमुख नदीनालाहरु हुन्। न.पा. भित्रका लक्ष्मणा ताल, मोतिपुर ताल, दमौली ताल, बाँसगढी ताल प्रमुख तालहरु हुन् भने च्यामा र राँभा सिमसार क्षेत्र रहेका छन्।

२.८ पर्यटकीय, सास्कृतिक र मनोरम स्थलहरू

बाँसगढी नगरपालिकामा विभिन्न खालका प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरु रहेका छन्। बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र, चेपाङ्ग गाउँ, मन्दिर, चर्च तथा गुम्वा जस्ता सम्पदाहरु यस नगरपालिकाका पर्यटकीय क्षेत्रहरु हुन्। विभिन्न उत्सव र चाडपर्वमा मन्दिर आसपासका क्षेत्रबाट मानिसहरु आउने गर्दछन्। शिवरात्री, दशैं, माघे संक्रान्ती, चैते दशैं जस्ता चाडपर्वमा विशेषगरी यसक्षेत्रमा मानिसहरुको जमघट हुने गर्दछ। थारुजातिको मौलिक संस्कृतिले पनि यस क्षेत्रको विशिष्ट साँस्कृतिक पहिचान बोकेको छ। वडा नं. ५ मा अवस्थित केदारेश्वर धाम यस नगरपालिकाको प्रमुख साँस्कृतिक धरोहरका रुपमा रहेको छ।

२.९ उपलब्ध सेवा तथा सुविधा

बाँसगढी नगरपालिकामा नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, ३ वटा इलाका वन कार्यालय, इलाका हुलाक कार्यालय, २ वटा अतिरिक्त हुलाक कार्यालय, २ वटा क्याम्पस, ५ वटा विद्यालय, इलाका प्रहरी कार्यालय, ३ वटा अस्थाइप्रहरी चौकी उपलब्ध रहेका छन्। यसका साथै नगरपालिका को वडा नं. ३, ५ र ७ मा स्वास्थ्य केन्द्र, २ वटा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई, पशु सेवा केन्द्रबाट आ-आफ्नो क्षेत्रसँग सम्बन्धीत सेवा तथा सुविधाउपलब्ध गराइरहेको छ। सहकारी संस्थाहरु तथा बैंक मार्फत विभिन्न प्रकारका वित्तिय सेवा उपलब्ध रहेका छन्। डेरी लगायतका कृषि, वन, निर्माण तथा खाद्यान्नजन्य उद्योगहरु यस नगरपालिकामा रहेका छन्। यस नगरपालिका भित्र १४.२ कि.मी. पूर्व पश्चिम राजमार्ग, ५ कि.मी. बाँसगढी -मैनापोखर सडक र ९.५ कि.मी. कोहलपुर -सुर्खेत राजमार्गकालोपत्रे सडक पर्दछ। नगरपालिका भित्रका अन्य ग्राभेल सडकले जिल्ला पूर्व पश्चिम राजमार्गसँग जोडिएको छ। जिल्लाको सदरमुकाम गुलरियासँग सडक सुविधाको पहुँच रहेको यो नगरपालिकामा ७ वटा प्रमुख बजार केन्द्रहरु रहेका छन्। नगरपालिकाको महदेवा र लक्ष्मणा स्थानहरुमा हाट बजार लाग्ने गरेको छ। नगरपालिकाको सबै वडा तथा बस्तीमा विद्युत सेवाउपलब्ध रहेको छ। नगरपालिकाको सबै वडा र बस्तीहरुमा नेपाल टेलिकमको जिएसएम तथा सिडिएएम तथा एनसेलको मोबाइल सेवा उपलब्ध रहेको छ। गाविस क्षेत्रमा व्यक्तिगत र संस्थागत रुपबाट इन्टरनेट सुविधालाई समेत उपयोग गरिएको छ।

परिच्छेद ३ : जनसाँख्यिक विवरण

यस परिच्छेदमा घर परिवारको विवरण, जनसंख्या बनौट, संरचना, वितरण सम्बन्धी विवरण समावेश गरिएका छन् ।

३.१ पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण

डेउढाकला, मोतिपुर र बेलुवा तीनवटा गाविसलाई समायोजन गरी स्थापना गरिएको यस नगरपालिकामा साविकका तीनवटै गाविसको वि. सं. २०६८ सालको जम्मा घरपरिवार ११,२१० र जनसंख्या ५५,८७५ रहेको थियो भने वि. सं. २०७४ को घरधुरी सर्वेक्षणमा घरपरिवार र जनसंख्या बढेर क्रमशः १३,२७२ र ६३,२८७ पुगेको छ । २०६८ देखि २०७४ सम्मको जनसंख्यालाई विश्लेषण गर्दा जनसंख्याको वृद्धिदर २.२१ रहन गएको छ । नगरपालिकाको जनसंख्याको आवधिक तुलना सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.२: जनसंख्याको आवधिक तुलना सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	जनगणना २०६८				२०७४ सर्वेक्षण				
	घरधुरी	जनसंख्या			घरधुरी	जनसंख्या			जनसंख्याको वृद्धिदर
		पुरुष	महिला	जम्मा		पुरुष	महिला	जम्मा	
१	१,७६७	३,८७०	४,३३२	८,२०२	५०२	११३७	१३२४	२४६१	२.४४
२					१४९९	३३६६	३५७४	६९४०	
३	१४६८	३५७७	३७८९	७,३६६	१८०६	४१२३	४३६७	८४९०	२.५४
४	१५४४	३,७०९	४,२२९	७,९३८	१६८५	४१५४	४३१४	८४६८	१.११
५	१३८५	२,९०३	३,२८०	६,१८३	१७५६	३४३९	३७७४	७२१३	२.७८
६	१,२४९	३,२९१	३,६७४	६,९६५	१५३८	३९८३	४११९	८१०२	२.७२
७	७८०	२१७६	२,३४१	४,५१७	९९०	२३९३	२५५२	४९४५	१.५८
८	१,५२१	३,२७८	३,८६०	७,१३८	१८२१	३६९१	४३२३	८०१४	२.०५
९	१,४९६	३,४९८	४,०६८	७,५६६	१६७५	४११९	४५३५	८६५४	२.४०
जम्मा	११,२१०	२६,३०२	२९,५७३	५५,८७५	१३,२७२	३०,४०५	३२,८८२	६३,२८७	२.२१

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४ तथा राष्ट्रिय जनगणना २०६८

नोट : जनगणना २०६८ मा गणना गरिएको साविक बेलुवा गाविसको वडा नं. ७ हाल बाँसगढी नगरपालिकाको वडा नं १ र केहि भाग वडा नं. २ मा पर्ने तर उक्त वडाको जनसंख्यालाई छुट्टयाउन नसकिने भएकोले वडा नं १ र २ लाई संयुक्तरूपमा राखिएको छ ।

३.२ वडागत घरधुरी विवरण

यस गाविसमा रहेका विभिन्न टोल तथा बस्तीलाई वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३: वडा अनुसार टोल तथा बस्तीको विवरण

वडा नम्बर	वडा अनुसार बस्तीको नाम	घरधुरी संख्या
१	चेपाड, बाटुले, कुरुले, खोटे र भंगना	५०२
२	रांभा, बेटहनी, असेवा, बिजौरा, अक्षेरिया, भुरिया टोल, नयाँ बस्ती, हजारीवगिया, सिमिन्टीकुला, नेउलावगिया, पुर्व नेउलावगिया, बरमुरुवा, अमैया	१४९९
३	महादेवा, सुन्दरवस्ती, बेलुवासल्यानी टोल, फल्कापुर, शन्तीपुर क, शन्तीपुर ख, लखना, पहाडीपुर, खल्ला, लक्ष्मणपुर, पशुपतिनगर, उत्तरभकारी, चमकपुर, दैलेखीटोल, गौरी	१८०६
४	लक्ष्मणपुर, मटेरिया, संखरिया, बठुवा, मगरपुर, पिपलटांडी, अस्नेरी, नेवाडा, मदहा, मनिकापुर	१६८५

वडा नम्बर	वडा अनुसार वस्तीको नाम	घरधुरी संख्या
५	बाँसगढी, हाउपुर, हसनापुर, मोतिपुर, शान्तीपुर, खानेपानीटोल, उत्तर रामपुर, दक्षिण रामपुर, लक्ष्मणपुर	१७५६
६	मोतिपुर,सटेरिया, लिंकरोड, नरायणपुर, अठघरुवा, अमेलिया, दाङ्गपुर, दमौली, विजयनगर दमौली, जाजरकोटे टोल	१५३८
७	सगहापुर, बाभानपुर, कालावञ्जर, चौधरीपुर, गौरीपारा, बसन्तपुर,छोटकी डेउढा, वर्की डेउढा, हरैया, राधाकृष्ण टोल	९९०
८	बेलौली, भैसासुर, रिहारपुर, ककौरा, भरनैया, बनगौरी, लक्ष्मणा, जुरैना, दाङ्गपुर,रेशमपुर	१८२१
९	माछागढ, दुर्गाफाँटा, कुनैठी, राजीपुर, तोरैया, खैरेनी, पहाडीपुर, थुमनी, शान्तीनगर, पारसपुर	१६७५
	जम्मा	१३,२७२

स्रोत : समुह छलफल २०७४

३.३ जनसंख्या बनावट तथा संरचना

जनसंख्याको बनावट तथा संरचना सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४: जनसंख्याको बनावट तथा संरचना सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	घरमुली अनुसार घरधुरी			जनसंख्या	परिवारको आकार
	महिला घरमुली	पुरुष घरमुली	जम्मा		
१	११८	३८४	५०२	२४६१	४.९०
२	२७०	१२२९	१४९९	६९४०	४.६३
३	३०७	१४९९	१८०६	८४९०	४.७०
४	२४२	१४४३	१६८५	८४६८	५.०३
५	४५५	१३०१	१७५६	७२९३	४.११
६	३२६	१२९२	१५३८	८१०२	५.२७
७	१०६	८८४	९९०	४९४५	४.९९
८	४८५	१३३६	१८२१	८०१४	४.४०
९	२०७	१४६८	१६७५	८६५४	५.१७
जम्मा	२५१६	१०७५६	१३२७२	६३२८७	४.७७

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण,२०७४

३.४ व्यक्तिगत घटनाको विद्यमान स्थिति

मानव जीवनमा हुने महत्वपूर्ण घटनाहरू जस्तै जन्मदर्ता तथा मृत्युदर्ता, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद तथा बसाइसराइ लाइ यहाँ व्यक्तिगत घटनाको रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.४.१ जन्मदर्ता तथा मृत्युदर्ताको अवस्था

नगरपालिकाको पञ्जीकरण शाखाबाट प्राप्त जन्म, मृत्यु, बसाई, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद दर्ता जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्तासम्बन्धी विवरण देहायकोतालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५: गतवर्षको जन्मदर्ता तथा मृत्युदर्ता सम्बन्धी विवरण

सि.	जन्म दर्ता संख्या	मृत्यु दर्ता संख्या	विवाह	सम्बन्ध	बसाई सराई संख्या
-----	-------------------	---------------------	-------	---------	------------------

नं.	समय अवधि	कुल	कुल	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	दर्ता (जोडी)	ध विच्छेद दर्ता संख्या	दर्ता (परिवार)	आएको	गएको	जम्मा
१	३५ दिन भित्र	१७१	१८३	३५४	६३	१२१	१८४	१३३	३	९३	१७१	१६८	३३९
२	३५ दिन देखि १ वर्ष भित्र	१९६	२०३	३९९	३०	३९	६१	२४०	१	४९	१४४	४४	१८८
३	१ वर्ष पछि	८६३	८६६	१७२९	५८	५१	१०९	५३७	१	१५४	४६९	१६१	६३०
जम्मा		१२३०	१२५२	२४८२	१५१	२०३	३५४	९१०	५	२९६	७८४	३७३	११५७

स्रोत : नगरपालिकाको अभिलेख, २०७४

३.४.२ गत आर्थिक वर्षमा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण

गत आ.व. मा भएको नागरिकता, नाता प्रमाणित तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६: आ.व. २०७२/७३मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण

क्र.सं.	विवरण	सिफारिस संख्या
१.	नागरिकता सिफारिस	१९५५
२.	नाता प्रमाणित	३०८
३.	अन्य सिफारिस	४०९०
४.	नक्सापास	१००

स्रोत : नगरपालिका अभिलेख, २०७४

३.४.३ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण

नपाको अभिलेख अनुसार यस आ.व.को प्रथम चौमासिक भित्र सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको संख्या वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७: आ.व. २०७४/०७५ को प्रथम चौमासिक भित्र सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण

वडा नं.	जेष्ठ नागरिक (७० वर्षमाथि)	जेष्ठ नागरिक दलित	एकल महिला	विधुवा भत्ता	दलित बालबालिका	पूर्ण अपांग	आंशिक अपांग	लोपोन्मुख	औषधि उपचार
१	१८	२७	०	५०	२५	७	१४	४	२७
२	१८८	१०२	०	२०७	१५०	१०	१५	०	२२८
३	२१६	४१	०	१६९	८२	१२	२५	०	२२८
४	२३५	७४	१	२०४	१०७	१७	४२	७१	२७५
५	१८६	३७	०	१४२	३९	११	१७	०	१९५
६	२२०	३५	०	१६३	३७	७	२३	०	२४८
७	१७६	१२	०	८८	१२	७	१३	०	१८७
८	२६७	६३	०	२१०	६७	१६	४१	६३	३०२
९	२४५	६१	०	१८३	२८	१९	३१	०	२८०
जम्मा	१७५१	४५२	१	१४१६	५४७	१०६	२२१	१३८	१९७०

स्रोत : नगरपालिका अभिलेख, २०७४

३.५ जाती अनुसार जनसंख्या

नगरपालिकाको जनसंख्यालाई जातिगत अनुसारको घरधुरी तथा जातिगत अनुसारको जनसंख्यागरी भिन्न भिन्न ढङ्गबाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.५.१ जातिगत घरधुरी

सवै भन्दा धेरै ३८.२१ प्रतिशत घरधुरी मधेशी जनजाति तथा आदीवासीहरुको रहेको छ भने सवै भन्दा कम मधेशीवाह्मण क्षेत्री/राजपुत हरुको रहेको छ । जातजातिगत वर्गिकरण सम्बन्धी विवरण अनुसुचि १मा प्रस्तुत गरिएको छ । गाविसको जाती अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८: जाती अनुसार घरधुरी विवरण

जातजाती समूह	वडा अनुसार घरधुरी									
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	जम्मा
पहाडी दलित	१६०	३८५	१८८	२५३	१२७	९७	३५	१७३	२४५	१६६३
मधेशी दलित	३	४	६	२	४	१७	१४	४	४	५८
पहाडी जनजाती तथा आदीवासी	६३	५४	१४२	२५२	१७६	१९३	१४९	१६४	१४८	१३४१
मधेशी जनजाती तथा आदीवासी	०	४७७	७१८	६४५	७१२	८९४	४७१	६०६	५४८	५०७१
पहाडी वाह्मण क्षेत्री/ठकरी/ सन्यासी	२६४	५६९	६६२	५१५	६८१	३२१	२०२	८४९	७२०	४७८३
मधेशी वाह्मण क्षेत्री/राजपुत	२	१	६	१	६	९	५	०	४	३४
मुस्लिम	४	०	६४	१७	१५	७	९	२३	६	१४५
पहाडी अन्य	०	०	१०	०	३०	०	०	२	०	४२
मधेशी अन्य	६	९	१०	०	५	०	१०५	०	०	१३५
जम्मा	५०२	१४९९	१८०६	१६८५	१७५६	१५३८	९९०	१८२१	१६७५	१३२७२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

पुनश्च: जातजातिगत समुदायको वर्गिकरण सम्बन्धी विवरण अनुसुची १ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.५.२ जातिगत जनसंख्या

यस नपामा मधेशी जनजाति तथा आदीवासीहरुको बाहुल्यता (३९.३ प्रतिशत) छ भने सवै भन्दा कम मधेशीवाह्मण क्षेत्री/राजपुतहरुको छ । जाती अनुसार जनसंख्यासम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.९: जाती अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

जातजाती समूह	वडा अनुसार जनसंख्या									
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	जम्मा
पहाडी दलित	७६०	१७५८	९६०	१२४८	४७०	४६०	१४२	७५८	१५७४	८१३०
मधेशी दलित	१७	२०	३२	११	२२	७९	६९	२३	१९	२९२
पहाडी जनजाती तथा आदीवासी	४००	५२७	५५१	९६३	४६१	९६२	१००३	७४३	७८५	६३९५
मधेशी जनजाती तथा आदीवासी	०	१५६६	३८४६	३६९४	२७२१	५०६५	२२५१	२७५७	२९७६	२४८७६

जातजाती समूह	वडा अनुसार जनसंख्या									
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	जम्मा
पहाडी बाह्यमण क्षेत्री/ठकुरी/सन्ध्यासी	१२३०	३०४०	२५७०	२४६८	३२९०	१४६०	७३०	३६२०	३२५१	२१६५९
मधेशी बाह्यमण क्षेत्री/राजपुत	७	३	२७	५	३२	४४	२५	०	१७	१६०
मुस्लिम	२२	०	४०१	७९	६६	३२	४२	१०५	३२	७७९
पहाडी अन्य	०	०	६१	०	१२५	०	०	८	०	१९४
मधेशी अन्य	२५	२६	४२	०	२६	०	६८३	०	०	८०२
जम्मा	२४६१	६९४०	८४९०	८४६८	७२१३	८१०२	४९४५	८०१४	८६५४	६३२८७

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

३.६ धर्म अनुसार जनसंख्या तथा घर परिवार

सवैभन्दा बढी ९६.७७ प्रतिशत परिवार तथा ९६.८६ प्रतिशत जनसंख्या हिन्दु धर्मावलम्बीहरूको रहेको छ भने सवैभन्दा कम बौद्ध धर्म मान्ने जनसंख्या रहेको पाइन्छ। धर्म अनुसारका घरघुरी संख्या तथा जनसंख्यालाई वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१० : धर्मका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	हिन्दु		बौद्ध		मुस्लिम		क्रिश्चियन		जम्मा	
	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या
१	४६७	२३१३	४	१४	४	२२	२७	११२	५०२	२४६१
२	१४८२	६८६४	०	०	०	०	१७	७६	१४९९	६९४०
३	१७२२	८००७	६	१८	६४	४०१	१४	६४	१८०६	८४९०
४	१६१२	८१४१	०	०	१७	७९	५६	२४८	१६८५	८४६८
५	१७०६	६९९८	५	२१	१५	६६	३०	१२८	१७५६	७२१३
६	१४९६	७९१५	७	३३	७	३२	२८	१२२	१५३८	८१०२
७	९६१	४८२२	२	९	९	४२	१८	७२	९९०	४९४५
८	१७६२	७७५६	२	७	२३	१०५	३४	१४६	१८२१	८०१४
९	१६३५	८४८५	२	९	६	३२	३२	१२८	१६७५	८६५४
जम्मा	१२८४३	६१३०१	२८	१११	१४५	७७९	२५६	१०९६	१३२७२	६३२८७
प्रतिशत	९६.७७	९६.८६	०.२१	०.१८	१.०९	१.२३	१.९३	१.७३	१००.००	१००.००

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७३

३.७ भाषा अनुसार जनसंख्या

सवै भन्दा बढी ५६.९९ प्रतिशत जनसंख्याले नेपाली भाषा बोल्ने गर्दछन् भने सवै भन्दा कम मैथिली भाषा बाल्नेहरू छन्। भाषा अनुसारको जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ११: भाषाका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	भाषाका आधारमा जनसंख्या						
	नेपाली	थारु	अवधि	डोटेली	मगर/खाम	मैथिली	जनसंख्या
१	२३७७	०	७१	०	११	२	२४६१
२	५२९२	१५६६	४९	१३	१५	५	६९४०

वडा नम्बर	भाषाका आधारमा जनसंख्या						
	नेपाली	थारु	अवधि	डोटेली	मगर/खाम	मैथिली	जनसंख्या
३	४११०	३८४६	५१५	०	९	१०	८४९०
४	४६६०	३६८४	९८	७	१९	०	८४६८
५	४३२५	२७२१	१४६	६	१५	०	७२१३
६	२८७६	५०५५	१५५	०	१०	६	८१०२
७	१८६९	२०५१	१०१९	०	६	०	४९४५
८	५१२७	२७२५	१२९	१८	१५	०	८०१४
९	५४३२	२९६६	७८	११	१६७	०	८६५४
जम्मा	३६०६८	२४६१४	२२६०	५५	२६७	२३	६३२८७
प्रतिशत	५६.९९%	३८.८९%	३.५७%	०.०९%	०.४२%	०.०४%	१००

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

३.८ उमेर अनुसार जनसंख्या

नगरपालिकामा २५-६० (४२.९ प्रतिशत) वर्ष उमेर समुहको जनसंख्याका बाहुल्यता छ। त्यसैगरि १६-२४ वर्ष उमेर समुहको जनसंख्या २२.०८ प्रतिशत रहेको छ। यसरी, नगर भित्र आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या ६४.९८ प्रतिशत रहेको छ। उमेर अनुसार जनसंख्याको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१२: उमेरका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	१५ वर्ष सम्मको जनसंख्या			१६-२४ वर्षको जनसंख्या			२५-६० वर्षको जनसंख्या			६० वर्ष माथिको जनसंख्या		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	४४०	४०९	८४९	२८७	२४३	५३०	५४०	४३५	९७५	५७	५०	१०७
२	१०३४	१००५	२०३९	८५२	७३९	१५९१	१४९२	१४०६	२८९८	१९६	२१६	४१२
३	१२६८	१२३६	२५०४	९६६	८३४	१८००	१८८०	१८००	३६८०	२५३	२५३	५०६
४	१२८१	१२२५	२५०६	९६२	८९२	१८५४	१८४१	१७८७	३६२८	२३०	२५०	४८०
५	९६६	९०८	१८७४	८१७	७०४	१५२१	१७४७	१५९६	३३४३	२४४	२३१	४७५
६	१२१३	१०८६	२२९९	८७१	७७९	१६५०	१७९०	१८११	३६०१	२४५	३०७	५५२
७	७४३	७०५	१४४८	५६०	५२५	१०८५	१०७७	९९०	२०६७	१७२	१७३	३४५
८	१३३१	१०७२	२४०३	९५५	७५३	१७०८	१७४०	१६३४	३३७४	२९७	२३२	५२९
९	१३८६	१२२०	२६०६	१०५२	८९०	१९४२	१८७१	१७१०	३५८१	२२६	२९९	५२५
जम्मा	९६६२	८८६६	१८५२८	७३२२	६३५९	१३६८१	१३९७८	१३९६९	२७१४७	१९२०	२०११	३९३१

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

३.९ अपाङ्गताको स्थिति विवरण

नपाको जनसंख्याको कुल अपाङ्गता भएका मध्य शारीरिक अपाङ्गता भएका नागरिकहरूको (६०.९ प्रतिशत) बाहुल्यता छ भने लैङ्गिक रूपमा अपाङ्गता पुरुषहरूको (५९.७६ प्रतिशत) रहेको छ। अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्यासम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १३ : अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	सुस्त मनस्थिति	दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	बहुअपाङ्गता	जम्मा
-----------	---------------------------	----------------	----------------------------	--------------------------------	-------------	-------

	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा
१	२०	२६	२	२	६	१	१	१	०	१	२९	३१	६०
२	५०	६१	७	५	१२	१२	११	१०	०	०	८०	८८	१६८
३	४८	६३	६	११	१०	११	९	११	२	३	७५	९९	१७४
४	५१	४५	५	७	९	७	११	७	१	१	७७	६७	१४४
५	२४	२०	६	५	५	१६	२	३	०	१	३७	४५	८२
६	१२	२१	०	३	३	६	७	१२	०	४	२२	४६	६८
७	१३	१८	३	३	४	८	५	८	०	०	२५	३७	६२
८	४२	४५	६	११	७	४	११	१५	२	४	६८	७९	१४७
९	४०	४४	५	७	१४	१६	८	१२	२	३	६९	८२	१५१
जम्मा	३००	३४३	४०	५४	७०	८१	६५	७९	७	१७	४८२	५७४	१०५६

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

३.१० उमेर अनुसार वैवाहिक स्थिति विवरण

१० वर्ष भन्दा माथीको उमेर समुहको जनसंख्यालाई वैवाहिक स्थितिका आधारमा देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १४ : वैवाहिक स्थितिका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

उमेर समूह	अविवाहित		विवाहित		एकल		पारपाचुके		जम्मा			
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	जम्मा	
११-वर्षसम्म	१५	३३८७	३३५८	४४	९२	०	०	२	३	३४३३	३४५३	६८८६
१६-वर्षसम्म	१९	२५५१	२३१६	३२७	८३४	०	०	२	४	२८८०	३१५४	६०३४
२०-२४ वर्षसम्म		१५८०	१२३६	१८९४	२९०७	४	१३	१	१२	३४७९	४१६८	७६४७
२५-४० वर्षसम्म		७०९	६०८	७६३७	८३३५	५५	१७२	२२	२६	८४२३	९१४१	१७५६४
४१-वर्षसम्म	६०	१०९	९५	४४७५	४२८६	१४९	४४६	१३	१२	४७४६	४८३९	९५८५
६१-वर्षसम्म	७५	२८	४१	१४८४	११७८	२१२	४१५	३	७	१७२७	१६४१	३३६८
७५ वर्ष भन्दा माथी		९	९	१७३	१२८	८४	१२९	१८	१३	२८४	२७९	५६३
जम्मा		८३७३	७६६३	१६०३४	१७७६०	५०४	११७५	६१	७७	२४९७२	२६६७५	५१६४७

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

परिच्छेद ४: आर्थिक स्थिति

यस परिच्छेदमा नगरपालिकाको कृषि, उद्योग, पर्यटन, रोजगारी लगायतका आर्थिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित विविध विषयहरू समावेश गरिएका छन्।

४.१ पारिवारिक आम्दानी

यस गाविसको जनसंख्याको पारिवारिक आयश्रोतका सन्दर्भमा ज्याला/मजदुरीमा सबै भन्दा बढी ६२९० घरपरिवार संलग्न भएकोमा औषत आम्दानी रु. ३७,५७२.३६ रहको छ। यसै गरी यस गाविसको आयश्रोत सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १५: आम्दानीका श्रोत तथा औषत आम्दानी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	आम्दानीका श्रोतहरू	औषत आम्दानी रकम (रु.)	घरघुरी	प्रतिशत
१	कृषि उत्पादन	३८१२३.९२	६१९९	६%
२	पशुपंक्षी पालन	५३४२०.०२	४४२४	९%
३	व्यापार तथा उद्योग	१५७५५३.४४	१५००	२६%
४	नोकरी तथा पेन्सन	१०४५७०.८७	२२६०	१७%
५	वैदेशिक रोजगार	६८३२३.२६	३४५९	११%
६	ज्याला/मजदुरी	३७५७२.३६	६२९०	६%
७	अन्य	१५५४८०.३७	१५२०	२५%
जम्मा		६१५,०४४.२३		

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.२ पेशा अनुसार जनसंख्या

पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्याको वर्गिकरण गर्दा कृषि तथा पशुपालनमा संलग्न जनसंख्या सबैभन्दा बढि ३१,०१६ रहेको छ। पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१६: पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

पेशा	उमेर अनुसार जनसंख्या										
	१६-२४		२५-४०		४१-६०		६१ माथी		जम्मा		
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	जम्मा
कृषि र पशुपालन	३०६७	४३२०	५२३५	७७२१	३२३१	४३५२	१५७२	१५१८	१३१०५	१७९११	३१०१६
नोकरी/जागीर	१२६	१९०	२४५	२१२	१४७	८६	२	११	५२०	४९९	१०१९
उद्योग तथा व्यापार	१२७	१९०	२१५	१४५	२२४	११८	१५	८	५८१	४६१	१०४२
ज्याला/मजदुरी	१५७१	११९३	२७५	४२६	४५	१६३	३५	२१	१९२६	१८०३	३७२९
वैदेशिक रोजगारी	५७६	९२५	२४५०	३३३	२८९	३९	८६	०	३४०१	१२९७	४६९८
व्यवसायिक कार्य	०	३	०	११	०	८	०	१	०	२३	२३
धार्मिक कार्य	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	१
अन्य	०	६	३	४	१	२	१	४	५	१६	२१
जम्मा	५४६७	६८२७	८४२३	८८५२	३९३८	४७६८	१७११	१५६३	१९५३९	२२०१०	४१५४९

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.३ स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन

यस नपाको जग्गाको स्वामित्व, खेती गरिएको जमीनको क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण देहायका तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१७: जग्गाको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	आफ्नो स्वामित्वको जग्गाजमिन भएको			क्षेत्रफल (हेक्टरमा)		सिंचाई सुविधा (हे.)	
	जम्मा घर परिवार	स्वामित्व भएको घरधुरी	स्वामित्व नभएको घरधुरी	खेत	बारी	भएको	नभएको
१	५०२	०	५०२	१६२.०	२३	११०.०	५२
२	१४९९	८८२	६१७	४९६.६	५०	४९६.६	०.०
३	१८०६	१६८१	१२५	१२४१.३	९८	५९८.१	६४३.२
४	१६८५	१४७५	२१०	८०५.३	८६	१०४.५	७००.८
५	१७५६	१५६८	१८८	८८५.०	६८	४४४.६	४४०.४
६	१५३८	१५२६	१२	२६३६.३	८८	२२५६.५	३७९.८
७	९९०	९४४	४६	९३८.७	५७	७३०.५	२३५.२
८	१८२१	१६७३	१४८	१०४२.७	९३	७३०.७	३१२
९	१६७५	१३४५	३३०	७७३.३	६८	३६३.५	४०९.८
जम्मा	१३२७२	११०९४	२१७८	८९८१.२	६३१	५८०८	३१७३.२

स्रोत : समुह छलफल, २०७४

पुनश्च: वडा नं. १ को सवै, वडा नं. ४ को ४७ हेक्टर र वडा नं. ९ को १८८ हेक्टर जमिन दर्ता भएको छैन ।

४.४ सिंचाई आयोजनाबाट सिंचित भूमि

नगरपालिका क्षेत्र भित्रका कूल सिंचित भूमिमा विभिन्न सिंचाई आयोजनाहरूको योगदान निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१८: सिंचाई आयोजनाबाट सिंचाई भएको भूमि सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	सिंचाई आयोजनाको नाम	सिंचाई क्षेत्रफल हे.	सिंचाई हुने क्षेत्र
१.	बवई सिंचाई आयोजना		डेउढाकला, मोतिपुर
२.	कुठरा लगनिया सिंचाई आयोजना	४००	बेलुवा
३.	अमाईयाताल सिंचाई आयोजना	४४०	बेलुवा
४.	वाटुले कुरुले सिंचाई आयोजना	१२०	वडा नं. १
५.	चेपाङ्ग सिंचाई आयोजना	४२	वडा नं. १
६.	रेहुखोला सिंचाई आयोजना	४५०	डेउढाकला
७.	रेहुखोला अस्नेरी सिंचाई आयोजना	३००	मोतिपुर
८.	कुरुले सिंचाई आयोजना	८	वडा नं. १
९.	गिटुठे खोला सिंचाई आयोजना	२२	बेलुवा

स्रोत: जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, बर्दिया, २०७२/७३

४.५ खेती गरिएको जग्गा जमीन

नगरपालिका भित्र कृषक तथा खेती गरिएको जग्गा सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १९ : खेती गरिएको जग्गा सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	आफ्नो जग्गा आफैले खेती गरेको		अरुको जग्गा अधियामा खेती लगाएको		भूमिहिन घर परिवार
	कृषक संख्या	क्षेत्रफल	कृषक संख्या	क्षेत्रफल	
१	३४४	१६२	०	०	५०२
२	१०१५	४५७	४७	३९.६	६१७

वडा नम्बर	आफ्नो जग्गा आफैले खेती गरेको		अरुको जग्गा अधियामा खेती लगाएको		भूमिहिन घर परिवार
	कृषक संख्या	क्षेत्रफल	कृषक संख्या	क्षेत्रफल	
३	११९५	५०४.१	६९०	७३७.२	१२५
४	१०२७	४१५.२	३४३	३९०.१	२१०
५	९८९	५७८.१	२८२	३०६.९	१८८
६	११८७	१९३३.४	६३३	७०२.९	१२
७	८०४	७४२.७	२९२	१९६.०	४६
८	१०९२	७४३.७	३३१	२९९.०	१४८
९	१०२६	६८७.५	२१२	८५.८	३३०
जम्मा	८,६७९	६,२२३.७	२,८३०	२,७५७.५	२,१७८

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

नोट: आफ्नो जग्गा आफैले खेती गर्ने कृषक अरुको अधियामा खेती पनि गर्ने हुँदा कृषकको संख्या बढी देखिन गएको हो ।

४.६ कृषि उत्पादन

नपामा विभिन्न बालीहरूको खेती गरिएको क्षेत्रफल तथा उत्पादन सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २० : वार्षिक कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बालीको विवरण	खेती गरिएको क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
क	अन्न वाली			
१	धान	६९७०	२८५७७	४.१
२	गहुँ	३१९८	७३५५.४	२.३
३	मकै	४१०	१२३०	३
ख	दलहन वाली			
१	मुसुरो	३४४४	३०९९.६	०.९
२	केराउ	१४७	२४९.९	१.७
३	अरहर	६५६	५९०.४	०.९
४	मास, बोडी, सिमि	९४	९४	१
५	चना	१०६	१२७.२	१.२
ग	तेलहन वाली (तोरी आदि)	११४८	११४८	१
घ	आलु	६५५	९१७०	१४
ङ	फलफूल खेती			
१	आँप	२०५	२०५०	१०
२	केरा	९	१२६	१४
३	अनार	२	१७	८.५

क्र.सं.	बालीको विवरण	खेती गरिएको क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
४	अमिलो जात	४०	४८०	१२
च	माछा	४	३२	८

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.७ पशुधन तथा उत्पादन

पशुधन तथा तिनीहरूको वार्षिक उत्पादन सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २१ : पशुधन तथा सोको वार्षिक उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	किसिम	संख्या			उत्पादन	
	पशु	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध (लि.)	मासु (के.जी.)
१	गाई/गोरु	१०३३८	२१०	१०५४८	१०३२४७	-
२	भैसी/राँगा	७१८१	२६०	७४४१	२२८५३९.५	१००३३२
३	वाखा/खसी	२६६३५	३१७१९	५८३५४	-	५२५१८६
४	सुँगुर/बंगुर	२४७०	२७१	२७४१	-	१०८५२६
५	घोडा/खच्चर	५६८	२	५७०	-	-
६	भेडा/च्यागा	१७४५	१६७	१९१२	-	९२२६.४
७	अन्य	३१	५	३६	-	४१०
	पंक्षी	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	अण्डा (संख्या)	मासु (के.जी.)
१	कुकुरा	४१६६२	११५४६	५३२०८	४२५९५१	१९७८०८.२
२	हाँस	२४५९	१६६९	४१२८	१३१२४	२६९१.२
३	अन्य	११८	३	१२१	७२	१००

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.८ खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता

कूल ९३.०५ प्रतिशत घरपरिवार उत्पादनमा अभ्यस्त भएकोमा १२ है महिना खान पुग्ने तथा बचत हुने परिवार २२.१४ प्रतिशत छन् । यस गाविसको खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २२ : वडागत रूपमा खाद्य उपलब्धता सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	आफ्नो उत्पादनबाट खान पुग्ने महिना अनुसार घरघुरी						
	उत्पादन नभएको	३ महिना भन्दा कम	३-६ महिना	६-९ महिना	९-१२ महिना	१२ है महिना पुग्ने र बचत हुने	जम्मा
१	७१	१०८	१६५	२८	११७	१३	४३१
२	५८	३२९	२९८	४७	५४३	२२४	१४४१
३	१५४	१०१	२३१	१०४	७४३	४७३	१६५२
४	६८	१७९	२६९	९३	८३१	२४५	१६१७
५	२७०	२३८	१२५	६४	६६०	३९९	१४८६
६	९७	६०	६३	११६	८३९	३६३	१४४१
७	६५	९०	७७	३६	२६०	४६२	९२५
८	५४	१२१	१७३	२४१	७२९	५०३	१७६७
९	८५	१२२	२२०	१४७	८४४	२५७	१५९०

वडा नम्बर	आफ्नो उत्पादनबाट खान पुग्ने महिना अनुसार घरधुरी						जम्मा
	उत्पादन नभएको	३ महिना भन्दा कम	३-६ महिना	६-९ महिना	९-१२ महिना	१२ है महिना पुग्ने र बचत हुने	
जम्मा	९२२	१३४८	१६२१	८७६	५५६६	२९३९	१२३५०

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.९ बैंक खाता तथा ऋण सम्बन्धी विवरण

नगर क्षेत्रका घर परिवारहरूको बैंक खाता भए नभएको तथा खाताको किसिम र खाता खोल्नुको उद्देश्य सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २३ : बैङ्कमा पहुँच तथा खाता खोल्नुको उद्देश्य अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बैंक खाता		खाताको किसिम अनुसार बैंक खाता हुने परिवार			खाता खोल्नुको उद्देश्य अनुसार घरधुरी			
	भएका परिवार	नभएका परिवार	बचत	मुद्धती	चल्ती	बचत जम्मा गर्न	लगानी गर्न	उद्योग व्यवसाय गर्न	कारोबार गर्न
१	१४७	३५५	८९	४५	१३	७९	३५	११	२२
२	५३५	९६४	४५३	७५	७	१३७	३४५	७	४६
३	७७९	१०२७	६७५	९६	८	११७	४५६	८	१९८
४	७०७	९७८	६०३	७६	२८	१०८	४७६	२५	९८
५	१०४१	७१५	८८९	८९	६३	२५७	४९०	७१	२२३
६	६५५	८८३	५८९	५६	१०	१२२	४९८	१०	२५
७	४९६	४९४	३९८	८६	१२	११०	२७८	१०	९८
८	९४४	८७७	८६७	६८	९	११४	६९८	९	१२३
९	४८७	११८८	४०५	६७	१५	१०८	३०१	१०	६८
जम्मा	५७९१	७४८१	४९६८	६५८	१६५	११५२	३५७७	१६१	९०१

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.१० वैदेशिक रोजगारीको अवस्था

नपामा वैदेशिक रोजगारका लागि महिला तथा पुरुष भारत, खाडी मुलुक लगायतका विश्वका अन्य मुलुकमा गएका मध्ये ५५.८ प्रतिशत खाडी मुलुक गएका छन् । गन्तव्य तथा समयका आधारमा वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूसम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २४: वैदेशिक रोजगारीको स्थिति

वडा नम्बर	वैदेशिक रोजगारी गएका जनसंख्या			गएको देश						अवधि अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या			
	महिला	पुरुष	जम्मा	भारत		खाडी मुलुक		अन्य देश		२ बर्ष भन्दा कम	२-५ बर्ष	५ बर्ष भन्दा बढी	जम्मा
				महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष				
१	७	१०३	११०	०	५	७	९४	०	४	६४	३०	१६	११०
२	४८	३१३	३६१	२०	६७	२४	२३१	४	१५	२११	१२४	२६	३६१
३	४२	५४१	५८३	२२	२१९	१७	२९५	३	२७	३६८	१८९	२६	५८३
४	१०४	४३४	५३८	५०	१४१	३९	२७७	१५	१६	३७४	१४२	२२	५३८

वडा नम्बर	वैदेशिक रोजगारी गएका जनसंख्या			गएको देश						अवधि अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या			
	महिला	पुरुष	जम्मा	भारत		खाडी मुलुक		अन्य देश		२ बर्ष भन्दा कम	२-५ बर्ष	५ बर्ष भन्दा बढी	जम्मा
				महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष				
५	८३	३२४	४०७	३५	९०	४०	२१३	८	२१	२५०	१३१	२६	४०७
६	३६	३६४	४००	१६	७८	२०	२६२	०	२४	२३५	१०१	६४	४००
७	३१	१७१	२०२	१२	५१	१९	११६	०	४	१०६	६९	२७	२०२
८	७०	४३१	५०१	२९	१७९	३४	२१३	७	३९	३०१	१२८	७२	५०१
९	७६	७२०	७९६	५५	४१६	१८	२५६	३	४८	४७८	२७१	४७	७९६
जम्मा	४९७	३४०१	३८९८	२३९	१२४६	२१८	१९५७	४०	१९८	१७६२	१०३४	३१२	३८९८

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.११ ऋणको विवरण

६८.७९ प्रतिशत घरपरिवारले ऋण लिने गरेकोमा सबै भन्दा बढी २८.३७ प्रतिशत घरपरिवारले समूह वा संस्थाबाट ऋण लिने गरेका छन् । ऋण लिने नलिने तथा श्रोत अनुसार ऋण लिने घरघुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोगरिएको छ ।

तालिका नं. २५: ऋण लिने नलिने तथा श्रोत अनुसार ऋण लिने घरघुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	ऋण लिने परिवार		श्रोत अनुसार ऋण लिनको संख्या				
	ऋण लिने	ऋण नलिने	बैंक	सहकारी	समूह वा संस्था	साहु महाजन	नातेदार
१	३६९	१३३	११३	८६	६६	४२	६२
२	९७८	५२१	६१	२०६	३८१	२२८	१०२
३	१३४१	४६५	२३४	२२१	५०५	९२	२८९
४	१२५५	४३०	३४५	२४२	३९८	१०३	१६७
५	१२१०	५४६	४६९	२३०	३०६	१४८	५७
६	१०५०	४८८	३२४	१०५	३७३	१४९	९९
७	६६९	३२१	१८५	२१०	१४४	७३	५७
८	११६७	६५४	२९६	३९१	२०६	१७७	९७
९	१०९१	५८४	२७६	१८८	२११	२३६	१८०
जम्मा	९१३०	४१४२	२३०३	१८७९	२५९०	१२४८	१११०

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.१२ उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री र साधन उपयोगको स्थिति

यस क्षेत्रमा कृषकहरूले उपयोग गरेका कृषि सामग्रीहरू देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २६: कृषि सामग्री प्रयोग अनुसार घरघुरी विवरण

वडा नम्बर	उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री तथा साधन प्रयोग गर्ने घर परिवार						
	गोठेमल (डोको)	उन्नत बीउविजन (केजी)	उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री तथा साधन प्रयोग गर्ने घर परिवार	पोटास (केजी)	डिएपी (केजी)	रासायनिक औषधी (लिटर)	जैविक विषादी (केजी वा ली.)

वडा नम्बर	उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री तथा साधन प्रयोग गर्ने घर परिवार						
	गोठेमल (डोको)	उन्नत बीउविजन (केजी)	उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री तथा साधन प्रयोग गर्ने घर परिवार	पोटास (केजी)	डिएपी (केजी)	रासायनिक औषधी (लिटर)	जैविक विषादी (केजी वा ली.)
१	२८८५९	६२०४	२५९	२९६	३६४	५२	१७
२	६८६८९	९८४२	८२६	४९१	३२०७६	२०७	३३
३	६२०२३	१२५९८	७१८	४१४	२१२७१	७५४.६	४४
४	४०८९६	८१६१	८८३	३५८	३६०४३	२६८.५	२४
५	४८०११	१०१६६	६३८	७०१	२४६६७	८१	८
६	७९०९९	१६१३२	१०८१	६२३	५१९३८	१३६.८	११
७	७१५१०	१४२००	६६२	४९०	६५९०४	३७७.५	३
८	७६७९६	१२८४७	७६५	४५६	२५०४१	३२१	९
९	४००६७	१२७७६	११८७	१८८	२६७३३	२५३	२६
जम्मा	५१५९५०	१०२९२६	७०१९	४०१७	२८४०३७	२४५१.४	१७५

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.१३ कृषि वालीमा लाग्ने रोग किराको विवरण

यस क्षेत्रमा साधारणतया तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न वाली, दलहन तथा नगदेवालीमा लाग्ने रोग तथा किराहरू सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं. २७: कृषि वालीमा लाग्ने रोग किरा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	कृषि वाली	रोग तथा किराको नाम
१	तरकारी वाली	डढुवा, पाउडरी मिल्ड्यु, मोज्याक भाइरस, फल कुहाउने औँसा, वन्डामा लाग्ने पुतलीको लार्भा, गभारो, लाही किरा
२	फलफूल खेती	पाउडरी मिल्ड्यु, कोत्रे, मधुवा किरा, पतेरो, गभारो, फल कुहाउने औँसा
३	खाद्यान्न वाली	ब्लाष्ट, खैरा, डढुवा, फौजी किरा, फड्के किरा, पतेरो, गभारो, हिस्पा किरा, पातवेरुवा, फेद कटुवा
४	दलहन वाली	ओइलाउने, जरा कुहिने, डढुवा, गभारो (कोसामा लाग्ने), पात बेरुवा
५	तेलहन वाली	डाँठ कुहिने, डाउनी मिल्ड्यु
६	नगदे वाली	सिंदुरे रोग

स्रोत : कृषि सेवा केन्द्र र समुह छलफल, २०७४

४.१४. पशुपक्षीमा लाग्ने रोगको विवरण

पशुपक्षीहरूमा देखा पर्ने गरेका रोग तथा किराहरूको प्रकोप सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं. २८: पशुपक्षीमा लाग्ने रोग र किरा सम्बन्धी विवरण

उत्पादन	रोगको नाम	घरैमा उपचार गराउने परिवार	भेटेरनरीमा उपचार गराउने परिवार
पशुजन्य	भ्यागुते, चर्चरे, खोरेत, पी.पी.आर., स्वाइन फिवर	२० प्रतिशत	८० प्रतिशत
पक्षीजन्य	रानीखेत, गम्बारो, फलपक्स, विफर		

उत्पादन	रोगको नाम	घरैमा उपचार गराउने परिवार	भेटेरनरीमा उपचार गराउने परिवार
माछा	यु.डि.यस., कत्ला भर्ने		

स्रोत : पशु सेवा केन्द्र र समुह छलफल, २०७४

४.१५ सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

वि.स. २०७३ असार मसान्त सम्म नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. २९ : नगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	संघ/संस्थाको नाम	वडा नं.	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	शेयर सदस्य विवरण			बचत	ऋण लगानी
				महिला	पुरुष	जम्मा		
बचत तथा ऋण								
१	मोतिपुर स.सं. लि.	५	बाँसगढी १-९	४४	४२१	४६५	७८७१	५७०४९
२	अन्नपूर्ण बचत तथा ऋण स.सं. लि.	४	बाँसगढी १-९	१२३	७१४	८३७	९१३४३८३	१३४२२१५६
३	बाँसगढी पिपल बोट बचत तथा ऋण स.सं. लि.	५	बाँसगढी र बढैयाताल ३-७	८४	३४०	४२४	१५६३७५९५	२७८२८१८
४	ग्रामीण सेवा बचत तथा ऋण स.सं. लि.	९	बाँसगढी ४-९	१११	१३९	२५०	१७४४८२	८८९००
५	जनभावना बचत तथा ऋण स.सं. लि.	५	बाँसगढी ४-६	१३०	२०९	३३९	४२५४३४५	७७३०४२१
६	लालिमा महिला बचत तथा ऋण स.सं. लि.	९	बाँसगढी ४-९	६१८	०	६१८	११७०२९४२	२७७३४७६७
७	निरन्तर बचत तथा ऋण स.सं. लि.	२	बाँसगढी १-३	४८	३१	७९	१०८८८०	२६५०३८
८	परिवर्तन दलित महिला बचत तथा ऋण स.सं. लि.	५	बाँसगढी ४ देखि ९	५१७	०	५१७	७०७४०२	३२६००२२
९	समाज सुधार स्वा.बचत तथा ऋण स.सं. लि.	५	बाँसगढी न.पा. ४-६	२१३	१४३	३५६	४४८१६४८	३६७६६५३
१०	उपकार स्वा.बचत तथा ऋण स.सं. लि.	८	बाँसगढी ७-९	२७६	९५	३७१	२७४९६९०	६४८००००
बहुउद्देश्यीय								
११	बहुवृहत विकास कृषक स.सं. लि.	२	बाँसगढी २	१७	२५	४२	१७१०६०	८०९२२
१२	द्वीपज्योति कृषक बहुउद्देश्यीय स.सं. लि.	४	बाँसगढी ४-७	८४	३९	१२३	६५४०४३	१४१६०००
१३	धुवतारा कृषक बहुउद्देश्यीय स.सं. लि.	४	बाँसगढी ४, ५ र ६	१०१	४८	१४९	६७९८४७	१००२०००
१४	जनआधार कृषक बहुउद्देश्यीय स.सं. लि.	३	बाँसगढी १-३	८५	१७९	२६४	१६२०९९४	३३३९९२६
१५	जन एकता कृषक बहुउद्देश्यीय स.सं. लि.	१	बाँसगढी १-३	१९	४३	६२	६९६६६४	६४९५००
१६	जनज्योती बहुउद्देश्यीय	८	बाँसगढी ७-९	२९	५२	८१	४२४७८२	५२८९२०

सि. नं.	संघ/संस्थाको नाम	वडा नं.	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	शेयर सदस्य विवरण			बचत	ऋण लगानी
				महिला	पुरुष	जम्मा		
	स.सं.लि.							
१७	नवप्रभात स्वा. कृषक बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	३	बाँसगढी १-६, बढैयाताल ३-५	१८१	८७	२६८	१३०७००	७४१३०४
१८	नवदुर्गा तरकारी तथा विउ उत्पादन स.सं.लि.	२	बाँसगढी १-३	२६८	११२	३८०	५३०९७१४	७३८७६२१०
१९	पुष्पकमल महिला बहुउद्देश्य स.सं. लि.	५	बाँसगढी ५, ६ र ७	७२०	०	७२०	२४८१०९	१३४००००
२०	प्रभात कृषक बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	५	बाँसगढी १-९ वारवर्दिया ९-११	८२	१११	१९३	१४७०१४२	८२५७०००
कृषि								
२१	ऐचोपेचो कृषि स.सं.लि.	३	बाँसगढी न.पा. १ देखि ६	११७	१९९	३१६	१४३१६५	४८१६६८०
२२	भूपू सैनिक कृषि कृषि स.सं.लि.	५	बाँसगढी ४ र ५	२०	२७	४७	१५४३८४२	६१००००
२३	बेलवा मध्यवर्ती कृषक स.सं.लि.	२	बाँसगढी १ देखि ३	७९	७३	१५२	३९७२८२	६३२६८३
२४	बढैया कृषि स.सं.लि.	५	बाँसगढी १-६ बढैयाताल ३-५	६०	१९९	२६९	८३९००५१	१०३६६०७१
२५	दमौली कृषि स.सं.लि.	६	बाँसगढी ६	१७	१५	३२	०	०
२६	फूलबारी मध्यवर्ती कृषक स.सं.लि.	८	बाँसगढी ८	०	०	०	९५३००	५०२७५९
२७	हातेमालो कृषि बजार स.सं.लि.	५	बाँसगढी १-९ बढैयाताल	९४	३५	१२९	१५८७७०	१७२८९०
२८	हार्दिक महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	८	बाँसगढी ७, ८ र ९	१००	०	५५	८३६५०	१५५४००
२९	जनजागरण कृषि स.सं.लि.		बाँसगढी ६,१० र ११	७६	१५	९१	९९१०७	५४८९६६
३०	जमरा कृषि स.सं.लि.	८	बाँसगढी ७-९	७२	१०	८२	०	१९३९७५
३१	लक्ष्मणा कृषि स.सं.लि.	८	बाँसगढी ८	१६	१९	३५	८१८००	६००००
३२	नौवा डगर कृषि स.सं.लि.	३	बाँसगढी १-३	३५	०	३५	१८४६०	६१०००
३३	नयाँ गोरेटो कृषि स.सं.लि.	४	बाँसगढी ४, ५, ६	६०	३५	९५	२५३०५२	९२०२०५
३४	परोपकारप्रतिज्ञा कृषि स.सं.लि.	९	बाँसगढी ४-९, वारवर्दिया ५-११ बढैयाताल ७-९	१०९	२४३	३५२	६८५०६५५	४३२२५२७
३५	पुर्णिमा साना किसान कृषि स.सं.लि.	३	बाँसगढी १-३	५४२	०	५४२	२४६६२११	६५४४०००
३६	साना किसान कृषि स.सं.लि.	४	बाँसगढी ७-९ वारवर्दिया ८-१०	१३२०	७६९	२०८९	२८७३६०१८	९३९७००० ०
३७	साना किसान कृषि स.सं.	५	बाँसगढी ४-६	७६१	३२	७९३	०	०

सि. नं.	संघ/संस्थाको नाम	वडा नं.	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	शेयर सदस्य विवरण			बचत	ऋण लगानी
				महिला	पुरुष	जम्मा		
	लि.							
३८	सबल महिला कृषि ससंलि.	५	बाँसगढी ४-६	२२३	०	२२३	४५७९५८	१४०७१३४
३९	सप्तरङ्गी कृषि ससंलि.	५	बाँसगढी ४-६	४४	६	५०	३३८४७	८६०००
४०	सञ्जीवनी कृषि ससंलि.	१	बाँसगढी १	१९	२४	४३	९५६००	१५०००
दुग्ध उत्पादक								
४१	जनप्रिय दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	४	बाँसगढी १-३ वारवर्दिया ११	४८	२७१	३१९	१२७५२१	२३४४८०
४२	केदारेश्वर दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	५	बाँसगढी ४, ५, ६	२	२४	२६	०	०
४३	सरस्वती दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	१	बाँसगढी १ देखि ३ सम्म	०	०	०	०	०
अन्य								
४४	चन्द्रसूर्य महिला विकास स.सं.लि.	३	बाँसगढी १ देखि ३	२६५	०	२६५	३७८४४४८	१२८६०३११
४५	लक्ष्मिदिप सामाजिक उद्यमी महिला स.सं.लि.	५	बाँसगढी ४-११	२८३	०	२८३	१४०५८४३	६२६५५००
४६	मनकामना स.सं.लि.	५	बाँसगढी ४-६	४८	९४	१४२	६५९१२६	२०३३५६८
४७	स्वउद्यमी मौरि पालन स.सं.लि.	४	बाँसगढी ४ देखि ९	११	३४	४५	४५९९९	६०८०७
४८	शिलशिला सामाजिक उद्यमी महिला ससंलि.	७	बाँसगढी ७, ८ र ९	५०	०	५२	०	०
४९	सोनकरही सामाजिक उद्यमी महिला ससं.लि.	३	बाँसगढी १ देखि ३ सम्म	२४०	०	२४०	८५२९३३	३३६१५३८

स्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, बर्दिया, २०७४

४.१६ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३०: नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम	ठेगाना
१	कार्णाली विकास बैंक	बाँसगढी ५
२	मालिका विकास बैंक	बाँसगढी ५
३	भार्गव विकास बैंक	बाँसगढी ५
४	नव जीवन कोअपरेटिभ लि.	बाँसगढी ५
५	ग्रामिण विकास बैंक	बाँसगढी ५
६	एभरेष्ट विकास बैंक	बाँसगढी ५
७	जनउत्थन विकास बैंक	बाँसगढी ८, ककौरा
८	फरवार्ड विकास बैंक	बाँसगढी ८, ककौरा
९	प्रभु मनी ट्रान्सफर	चेपाङ्ग, माछागढ, बाँसगढी

४.१७ नगरपालिका क्षेत्रका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण (प्राकृतिक धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३१ : नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण

क्र.सं.	स्थलको नाम	वडा	स्थलको महत्व	दैनिक आगन्तुक (औसत)	कैफियत
१.	चेपाङ्ग गाउँ	१	जिल्लाको अग्लो पहाड	१००	
२.	च्यामा सिमसार क्षेत्र	२	सिमसार		
३.	मध्यवर्ति क्षेत्र	१,२,४,८,९	जैविक विविधता		
४	सुन्दरवस्ती सामुदायिक वन क्षेत्र र शिव मन्दिर	३	भाकल गर्दा चिताएको पुरा हुने		
५	केदारेश्वर धाम	५	पुजा पाठ	३०	
६	बड्की भवानी मन्दिर	५	धार्मिक		
७	ताल बाराही मन्दिर	५	धार्मिक		
८	चकिया बाबा मन्दिर	७	भाकल गर्दा चिताएको पुरा हुने		

स्रोत : समुह छलफल, २०७४

४.१८ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

बाँसगढी नगर भित्रका विभिन्न प्रकृतिका व्यापार व्यवसायहरू उद्योग तथा वाणिज्य का रूपमा घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बर्दियामा दर्ता भएका छन् । प्रकृति अनुसारआ.व. २०७३१०७४ भित्रमा दर्ता भएका यस नगरका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३२ : प्रकृति अनुसारका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

क. सं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या	क. सं.	व्यापार, व्यवसाय (उद्योग) विवरण	जम्मा संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या
(उद्योग को रूपमा दर्ता भएको)							
१	फर्निचर तथा स मिल	९	५५	२२	साउण्ड सर्भिस तथा टेण्ट	२	४
२	खाना तथा बासको सुविधा भएको होटेल	६	१६	२३	सुनचाँदी गरगहना	४	५
३	खाना, नास्ता तथा मदिरा (रेष्टुरेन्ट)	४०	९०	२४	ब्यूटिपार्लर	४	४
४	खाना तथा नास्ता (साकाहारी)	६	१२	२५	अंग्रेजी भाषा सिकाइ	२	४
५	ग्रील गेट सटर	२१	४९	२६	आर्ट	१	२
६	निर्माण व्यवसायी	१८	९३	२७	अपसेट प्रेस	१	३
७	राइस मील	७९	२३२	२८	मोटरसाइकल मर्मत	५	११
८	प्रा.ली.(चामाल, पिठो र तेल)	२	२१	२९	मोवाइल विक्री तथा मर्मत	१	२
९	सिमेन्ट टायल, ब्लक, रिड	७८	२४०	३०	सिलाइ कटाइ ज्यालादारी	६	१३
१०	डेरी उद्योग	१	२	३१	सिलाइ कटाइ प्रशिक्षण केन्द्र	२	४
११	बरफ उद्योग	१	२	३२	निर्माण व्यवसायी	४	१२
१२	दालमोठ भुजा उद्योग	१	३	३३	ग्रिल तथा सटर	२	४
१३	मसला उद्योग	१	२	३४	कृषि फर्म	४	७

क. सं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या	क. सं.	व्यापार, व्यवसाय (उद्योग) विवरण	जम्मा संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या
१४	पाउरोटी उद्योग	२	५	३५	भैसी पालन फर्म	२	४
१५	फलफुल जुस उद्योग	१	५	३६	गाई पालन फर्म	४	९
१६	चिया प्याकिड	१	५	३७	बाखा पालन फर्म	१	२
१७	तयारी कपडा उद्योग	१	२	३८	बंगुर पालन फर्म	३	७
१८	फोटो स्टुडियो	४	१०	३९	मौरी फर्म	२	५
१९	इन्जीनियरिङ परामर्श	१	३	४०	कूखुरा (पोल्टी)फर्म	३९	८३
२०	एक्सरे सेवा	१	२	४१	माछा पालन फर्म	१	१
२१	कम्प्युटर तालिम	१०	१९	४२	जडिबुटि तथा नर्सरी उत्पादन फर्म	२	५
बाणिज्यको रूपमा दर्ता भएको							
१	रेडिमेड तथा थान कपडा	७९		१८	साइकल तथा पाटपुर्जा	१७	
२	जुत्ता चप्पल	३८		१९	मोटरसाइकल पाटपुर्जा	७	
३	इलेक्ट्रोनिक्स (रेडियो,टिभी,घडी, कम्प्युटर)	१९		२०	सुनचाादीका गहना	९	
४	इलेक्ट्रीकल (विद्युतिय सामान)	२२		२१	सर्जिकल तथा ल्याव सामग्री	१	
५	मनी ट्रान्सफर(रेमिट्यान्स सेवा)	९		२२	कास्मेटिक (श्रृंगार)	३९	
६	एग्रोभेट (मदखाद, विउविजन, किटनासक औषधि)	११		२३	पशुपंछी खरिद विक्री	५	
७	स्टेशनरी	२२		२४	दाना तथा चल्ला सप्लायर्स	३	
८	मदिरा तथा पेय पदार्थ	२८		२५	किराना पसल	१३७	
९	हार्डवायर	२५		२६	तरकारी तथा फलफुल	५	
१०	शीशा	२१		२७	औषधी पसल	१	
११	भाँडा वर्तन	५		२८	मोवाइल तथा पार्टस	३४	
१२	ट्रयाक्टर पार्टस	१		२९	पेट्रोल पम्प	२	
१३	काठ दाउरा खरिद विक्री	७		३०	प्लास्टिक सामान	१५	
१४	खाद्य सामग्री	२१		३१	ग्याँस डिलर	७	
१५	गल्ला खरीद	२०		३२	गीफ्ट तथा खेलौना	३	
१६	कृषि औजार	४		३३	चस्मा पसल	२	
१७	हेयर कटीङ्ग (सैलुन)	१		३४			

स्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग बर्दिया २०७४

परिच्छेद ५: सामाजिक स्थिति

यस परिच्छेदमा शिक्षा, स्वास्थ्य, मानव संसाधन, लक्षित वर्ग, खेलकुद आदि क्षेत्रसँग सम्बन्धित विवरण समावेश गरिएको छ ।

५.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका शिक्षण संस्थाहरूमा पूर्व प्राथमिक तहको पढाइ हुने प्राथमिक तहदेखि उमावि सम्म पढाइ हुने विद्यालयहरूको किसिम सहित देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

५.१.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३३: नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

बालबिक स केन्द्र	क्याम्प स	विद्यालय														
		आधारभूत १-५			आधारभूत ६-८			मावि ९-१०			मावि ११-१२			कुल जम्मा		
सामुदायिक	सामुदायिक	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा
६९	२	१७	७	२४	१०	४	१४	९	३	१२	४	१	५	४०	१५	५५

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

पुनश्च: कुल ५५ विद्यालय मध्ये दुईवटा माविमा प्राविधिक विषय र एकवटामा समाहित शिक्षा (दृष्टी विहिन) संचालन भएको छ ।

५.१.२ क्याम्पस सम्बन्धी विवरण

यस नगर क्षेत्रभित्र रहेका क्याम्पस, ती संस्थाहरू रहेको स्थान, सञ्चालित कार्यक्रम तथा विद्यार्थी संख्या सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३४: नगरपालिकामा रहेका उमावि तथा क्याम्पस सम्बन्धी विवरण

वडा नं	उमावि वा क्याम्पसको नाम	ठेगाना	सञ्चालित कार्यक्रम तथा तह	विद्यार्थी संख्या		
				छात्र	छात्रा	जम्मा
५	बाँसगढी बहुमुखी क्याम्पस	बाँसगढी	ब्यवस्थापन, शिक्षा (स्नातक)	७५	१२५	२००
८	बर्दिया बहुमुखी क्याम्पस	लक्ष्मना	ब्यवस्थापन, शिक्षा (स्नातक)	४०	१६२	२०२

स्रोत : सम्बन्धित क्याम्पसको अभिलेख, २०७४

५.१.३ विद्यालयमा बालबिकास (ECD) को अनुभव प्राप्त विद्यार्थी विवरण

नगरपालिकामा प्राथमिक तहमा गत वर्ष बालबिकास (ECD) को अनुभव भएका बालबालिका सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ३५ : कक्षा १मा भर्ना हुने बालबिकासको (ECD) अनुभव प्राप्त विद्यार्थी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	जम्माविद्यार्थी संख्या	ECDको अनुभव भएका विद्यार्थी संख्या
---------	----------------	--------	------------------------	------------------------------------

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	जम्माविद्यार्थी संख्या	ECDको अनुभव भएका विद्यार्थी संख्या
१	गोल्डेन फ्युचर ईविएस	वेलुवा	८४	१४
२	जनता जागृति आवि	अमोहिया	१४	०
३	जनप्रिया आवि	सुन्दरबस्ती	२८	२०
४	जनता मावि	वनमुडवा	९	५
५	जनता आवि	कुरुले	१९	१९
६	जिवन ज्योति मावि	राँभा	२५	१०
७	केआरपि मेमोरियाल एकेडेमी	वेलुवा	१७	१७
८	लक्ष्मी मावि	चेपाड	२२	२२
९	मदरसा गउशिया तलिमुल	वेलुवा	२६	६
१०	महादेव आवि	महादेवा	१२	४
११	नमुना आवि	पिपल चौतारा	१३	१३
१२	नव प्रभात आवि	वेलुवा	२९	२७
१३	अन वार्ड ईविएस	लखना	३०	३०
१४	पृथ्वि आवि	लखना	१२	८
१५	राँभा हिमाल ईविएस	राँभा	२४	२४
१६	मुलपानी आवि (१-३)	खोते	७	७
१७	सरस्वती आवि	वेतहनी	२९	१८
१८	शान्ती समाज आवि	शान्तीपुर	११	११
१९	शिव आवि	उत्तरभखारी	२०	७
२०	ववइ ईविएस	माछागढ	५२	५२
२१	वाल कल्याण आवि	थुमनी	२९	२९
२२	वाल ज्योति एकेडेमी	डेउढाकला	६३	६३
२३	बेलौली ईविएस	बेलौली	३०	३०
२४	भृकुति उमावि	बडुकी डेउढा	२७	२७
२५	विश्व ज्योति आवि	राजीपुर	१४	१४
२६	दशरथ चण्ड आवि	गौरीपारा	७०	१८
२७	गाल्डेन पब्लिक एकेडेमी	डेउढाकला	३१	३१
२८	जनज्योति आवि	बेलौली	२५	२५
२९	काली गण्डकी आवि	बसन्तपुर	१९	१९
३०	कर्णाली आवि	तोरेया	८९	४२
३१	लाली गुँरास मावि	माछागढ	२८	२३
३२	न्यू होराइजन एकेडेमी	लक्ष्मना	१९२	७७
३३	मातृभूमि सामुदायिक	ककौरा	२८	२८
३४	मुक्त कमैया विकास प्रावि	शान्तीनगर	१२	१२

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	जम्माविद्यार्थी संख्या	ECDको अनुभव भएका विद्यार्थी संख्या
३५	पूर्णहिरा मावि	लक्ष्मना	१०	१०
३६	राम जानकी मावि	भैसासुर	१५	१०
३७	त्रिभुवन उमावि	ककौरा	२०	२०
३८	आदर्श मावि	मोतीपुर	२०	२०
३९	अमर शहिद दशरथ	मटेरिया	६	६
४०	बाँसगढी एकेडेमी मावि	मोतीपुर	३५	३५
४१	ब्राइट फ्युचर इविएस	बाँसगढी	३१	३१
४२	दमौली वाल संसार इविएस (३ सम्म)	मोतीपुर	१३	१३
४३	ज्ञान ज्योति विद्या सदन	मोतीपुर	३५	३५
४४	जनकाल्याण आवि	मगरपुर	१८	५
४५	जनप्रिया मावि	दमौली	२०	१३
४६	जनसेवी आवि	दाङ्गपुर	३६	१७
४७	जनता मावि	बठुवा	२३	२२
४८	कालिका आवि	संखारिया	१३	९
४९	नेपाल राष्ट्रिय उमावि	लक्ष्मनपुर	१८	११
५०	नेपाल राष्ट्रिय उमावि	बाँसगढी	३४	२३
५१	प्रभात आवि	मदहा	२८	२५
५२	सरस्वति आवि	अस्नेरी	२५	२५
५३	सर्वोदय आवि	सतहरिया	१२	१०
५४	सिद्धार्थ आवि	हाउपुर	३३	१४
५५	सुपर लर्निङ इविएस	मोतीपुर	२७	२७
जम्मा			१६१२	११३३

स्रोत : सम्बन्धित विद्यालयको अभिलेख, २०७४

५.१.४ बालबिकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थी विवरण

नगरपालिका भित्र संचालन भएका बालबिकास केन्द्र र विद्यार्थीहरू सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३६ : बालबिकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको विवरण

सि. नं.	बालबिकास केन्द्रको नाम	वडा नं.	टोल	आधारित		स.का.को संख्या			बालबालिकाको संख्या		
				विद्यालय	समुदाय	महिला	पुरुष	जम्मा	केटी	केटा	कुल
१	श्री विश्वज्योति नि.मा.वि.राजीपुर	९	राजीपुर	√		२	०	२	२५	२७	५२
२	श्री पूर्णहिरा मा.वि. लक्ष्मणा	८	लक्ष्मणा	√		१	०	१	१०	१२	२२

सि. नं.	बालविकास केन्द्रको नाम	वडा नं.	टोल	आधारित		स.का.को संख्या			बालबालिकाको संख्या		
				विद्यालय	समुदाय	महिला	पुरुष	जम्मा	केन्द्र	केन्द्र	कुल
३	श्री लाली गुरांस नि.मा.वि.	९	माछागढ	√		०	१	१	१५	१३	२८
४	श्री दशरथचन्द्र नि.मा.वि. गौरीपारा	७	गौरीपारा	√		३	०	३	३५	४७	८२
५	श्री जनज्योति प्रा.वि. बेलौली	८	बेलौली	√		१	०	१	१७	११	२८
६	श्री जनज्योति नि.मा.वि.			√		१	०	१	१४	१३	२७
७	श्री मु.क.विकास प्रा.वि. दुर्गाफाँट	९	शान्तीनगर	√	√	१	१	२	२०	१८	३८
८	श्री भृकुटी उ.मा.वि. डेउढाकला	७	बड्की डेउढा	√		१	०	१	१८	१२	३०
९	श्री कर्णाली प्रा.वि. तोरैया	९	तोरैया	√		१	०	१	९	१२	२१
१०	श्री कोपिला बा.वि.केन्द्र	७	हरैया		√	१	०	१	१०	१०	२०
११	श्री बालकल्याण प्रा.वि. थुमनी	९	थुमनी	√		१	०	१	२४	२१	४५
१२	श्री त्रिभुवन उ.मा.वि. ककौरा	८	ककौरा	√		१	०	१	१५	१४	२९
१३	श्री भनैया सामुदायिक भवन	८	ककौरा		√	१	०	१	१३	११	२४
१४	श्री सामुदायिक भवन	८	ककौरा		√	०	१	१	१०	१२	२२
१५	श्री त्रिभुवन सा.पुस्तकालय ककौरा	८	ककौरा		√	१	०	१	८	७	१५
१६	श्री कालीगण्डकी प्रा.वि. वसन्तपुर	७	वसन्तपुर	√		१	०	१	१४	१५	२९
१७	श्री पिपल टाडी बा. वि.केन्द्र	४	मोतीपुर		√	१	०	१	८	८	१६
१८	श्री रामजानकी मा.वि. भैसासुर	८	भैसासुर	√		१	०	१	८	७	१५
१९	श्री रियारपुर.वि.वि.केन्द्र	८	रियारपुर		√	१	०	१	८	९	१७
२०	श्री वसन्तटोल बा.वि.केन्द्र	९	उत्तरपहाडीपुर		√	०	१	१	७	८	१५
२१	श्री सर्वोदय नि.मा.वि. सतहरिया	६	सतहरिया	√		२	०	२	२९	२७	५६
२२	श्री लिङरोड बा.वि.केन्द्र	६	सतहरिया		√	१	०	१	१०	८	१८
२३	श्री बा.वि.केन्द्र		मोतिपूर		√	१	०	१	१०	९	१९
२४	श्री भरसेली बा.वि.केन्द्र		मोतिपूर		√	१	०	१	११	१५	२६
२५	श्री प्रभात नि.मा.वि. मदाहा	४	मदाहा	√		२	०	२	३२	२५	५७
२६	श्री प्रगतिशिल बा.वि.केन्द्र	४	मदाहा		√	१	०	१	२०	१०	३०
२७	श्री जनप्रिय मा.वि. मोतिपूर	६	मोतिपूर	√		२	०	२	२३	२०	४३
२८	श्री जनता नि.मा.वि. बठुवा	४	बठुवा	√	√	२	०	२	२९	२३	५२

सि. नं.	बालविकास केन्द्रको नाम	वडा नं.	टोल	आधारित		स.का.को संख्या			बालबालिकाको संख्या		
				विद्यालय	समुदाय	महिला	पुरुष	जम्मा	कैठ	कैठ	कूल
२९	श्री सरस्वती प्रा.वि.	४	अस्नेरी		√	१	०	१	७	१९	२६
३०	श्री रामपुर बा.वि.केन्द्र	५			√	१	०	१	८	८	१६
३१	श्री मोतिपुर बा.वि.केन्द्र				√	१	०	१	११	९	२०
३२	श्री ने.रा.उ.मा.वि. बांसगढी	५	बासगढी	√		२	०	२	३०	२८	५८
३३	श्री सिद्धार्थ नि.मा.वि.	५	हाउपुर	√		१	०	१	६	८	१४
३४	श्री जनकल्याण प्रा.वि. मगरपुर	४	मगरपुर	√		१	०	१	१७	९	२६
३५	श्री सृजनशिल बा.वि.केन्द्र	४	लक्ष्मणपुर		√	१	०	१	१०	१५	२५
३६	श्री ने.रा.मा.वि. लक्ष्मणपुर	४	लक्ष्मणपुर	√	√	२	०	२	२९	२४	५३
३७	श्री जनसेवी प्रावि	६		√		१	०	१	१८	१५	३३
३८	श्री अ.श.द.च. मटेरिया	४	मटेरिया	√		१	०	१	१७	१२	२९
३९	श्री कालिका प्रा.वि.	४		√		१	०	१	१५	१०	२५
४०	श्री लक्ष्मी मा.वि. चेपाड	१	चेपाड	√		१	०	१	५	६	११
४१	मदरसा गौसिया तालिमूल कुरान	३	गौरीपारा	√		२	०	२	३२	२७	५९
४२	श्री जनजागृति प्रा.वि. कूवापानी	२	कूवापानी	√		१	०	१	१२	१३	२५
४३	श्री पृथ्वी नि.मा.वि. लखना	३	लखना	√		३	०	३	४७	४३	९०
४४	श्री शान्तिसमाज प्रा.वि. बेलवा	३	बेलवा	√		२	०	२	२६	२४	५०
४५	श्री सरस्वती नि.मा.वि. बेतहनी	७	बेलवा	√		१	०	१	१२	१२	२४
४६	श्री जनता मा.वि. बेलवा	९	वनमुडुवा	√		१	०	१	१०	१८	२८
४७	श्री नवप्रभात प्रा.वि.	१	बेलवा	√		१	०	१	१८	१०	२८
४८	श्री सरस्वती प्रा.वि. बेतहनी	७	बेलवा	√		१	०	१	११	१३	२४
४९	श्री शिव नि.मा.वि.उत्तरभकारी	६	उत्तरभकारी	√		१	०	१	९	८	१७
५०	श्री शिव बा.वि.के.	६	उत्तरभकारी		√	१	०	१	१०	८	१८
५१	श्री महादेव नि.मा.वि. महादेवा	३	महादेवा	√		२	०	२			०
५२	श्री नमूना प्रा.वि.पिपलचौतारा	२		√		१	०	१	१७	९	२६
५३	श्री जीवनज्योति नि.मा.वि. राँभा	२	राँभा	√		१	०	१	१२	९	२१
५४	श्री जनता प्रा.वि.कूरुले	१	कूरुले	√		१	०	१	११	१०	२१
	जम्मा					६५	४	६९	८५२	७९१	१६४३

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७३

५.१.५ तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी विवरण

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरुमा अध्ययन गर्ने छात्रछात्राको विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.३७ : तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	विद्यालयको किसिम	आधारभुत			माध्यमिक		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	गोल्डेन फ्युचर ईविएस, वेलुवा	संस्थागत	१९५	२९७	४९२			०
२	जनता जागृति आवि, अमोहिया	सामुदायिक	३५	२८	६३			०
३	जनप्रिया आवि, सुन्दरबस्ती	सामुदायिक	५२	५६	१०८			०
४	जनता मावि, वनमुडुवा	सामुदायिक	२०२	१६०	३६२	१२१	७४	१९५
५	जनता आवि, कुरुले	सामुदायिक	६६	४९	११५			०
६	जिवन ज्योति मावि, राँभा	सामुदायिक	१५६	११४	२७०	४५	५२	९७
७	केआरपि मेमोरियल एकेडेमी, वेलुवा	संस्थागत	८९	६५	१५४			०
८	लक्ष्मी मावि, चेपाङ	सामुदायिक	२४१	२२३	४६४	८१	६४	१४५
९	मदरसा गउशिया तलिमुल, वेलुवा	सामुदायिक	४१	२२	६३			०
१०	महादेव आवि, महादेवा	सामुदायिक	१८५	१४०	३२५			०
११	नमुना आवि, पिपल चौतारा	सामुदायिक	५८	५३	१११			०
१२	नव प्रभात आवि, वेलुवा	सामुदायिक	६७	५८	१२५			०
१३	अन वार्ड ईविएस, लखना	संस्थागत	९२	१४६	२३८			०
१४	पृथ्वि आवि, लखना	सामुदायिक	१५८	१३१	२८९			०
१५	राँभा हिमाल ईविएस, राँभा	संस्थागत	१११	१४३	२५४			०
१६	मुलपानी आवि, खोते	सामुदायिक	१९	१६	३५			०
१७	सरस्वती आवि, वेतहनी	सामुदायिक	१७३	१५५	३२८			०
१८	शान्ती समाज आवि, शान्तीपुर	सामुदायिक			०			०
१९	शिव आवि, उत्तरभखारी	सामुदायिक	११४	१२८	२४२			०
२०	ववइ ईविएस, माछागढ	संस्थागत	६५	१२६	१९१			०
२१	वाल कल्याण आवि, थुमनी	सामुदायिक	७४	६४	१३८			०
२२	वाल ज्योति एकेडेमी, डेउढाकला	संस्थागत	१३६	२३३	३६९	३१	४४	७५
२३	बेलौली ईविएस, बेलौली	संस्थागत	६०	७५	१३५			०
२४	भृकृति उमावि, बडकी डेउढा	सामुदायिक	२२३	२०२	४२५	२२९	१३३	३६२
२५	विश्व ज्योति आवि, राजीपुर	सामुदायिक	२२५	१९९	४२४			०
२६	दशरथ चण्ड आवि, गौरीपारा	सामुदायिक	१२९	११५	२४४			०
२७	गाल्डेन पब्लिक एकेडेमी, डेउढाकला	संस्थागत	१००	१०२	२०२			०
२८	जनज्योति आवि, बेलौली	सामुदायिक	८३	७२	१५५			०
२९	काली गण्डकी आवि, बसन्तपुर	सामुदायिक	६०	५५	११५			०
३०	कर्णाली आवि, तोरैया	सामुदायिक	४०	३७	७७			०
३१	लाली गुँरास मावि, माछागढ	सामुदायिक	३११	१६८	४७९	९६	५३	१४९
३२	न्यू होराइजन एकेडेमी, लक्ष्मना	संस्थागत	८३	१०९	१९२			०

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	विद्यालयको किसिम	आधारभूत			माध्यमिक		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
३३	मातृभूमि सामुदायिक, ककौरा	संस्थागत	१७८	१८३	३६१	२३	२१	४४
३४	मुक्त कर्मैया विकास प्रावि, शान्तीनगर	सामुदायिक	९३	७१	१६४			०
३५	पूर्णहिरा मावि, लक्ष्मना	सामुदायिक	१७५	१५०	३२५	९०	६५	१५५
३६	राम जानकी मावि, भैसासुर	सामुदायिक	२०२	१७६	३७८	७१	६६	१३७
३७	त्रिभुवन मावि, ककौरा	सामुदायिक	१५६	१७६	३३२	३३३	२१२	५४५
३८	आदर्श मावि, मोतीपुर	सामुदायिक	१५०	१२८	२७८	३५	४०	७५
३९	अमर शहिद दशरथ, मटेरिया	सामुदायिक	१०२	७५	१७७			०
४०	बाँसगढी एकेडेमी मावि, मोतीपुर	संस्थागत	३००	३४१	६४१	७५	५०	१२५
४१	ब्राइट फ्युचर इविएस, बाँसगढी	संस्थागत	९५	१३०	२२५			०
४२	दमौली बाल संसार इविएस, मोतीपुर	संस्थागत	४७	६४	१११			०
४३	ज्ञान ज्योति विद्या सदन, मोतीपुर	संस्थागत	८९	९०	१७९			०
४४	जनकाल्याण आवि, मगरपुर	सामुदायिक	३७	३०	६७			०
४५	जनप्रिया मावि, दमौली	सामुदायिक	२४८	२५१	४९९	१११	५६	१६७
४६	जनसेवी आवि, दाङ्गपुर	सामुदायिक	९४	९०	१८४			०
४७	जनता मावि, बठुवा	सामुदायिक	२५६	२१८	४७४	७१	४१	११२
४८	कालिका आवि, संखारिया	सामुदायिक	५४	४४	९८			०
४९	नेपाल राष्ट्रिय मावि, लक्ष्मनपुर	सामुदायिक	१६०	१५३	३१३	१२६	८९	२१५
५०	नेपाल राष्ट्रिय मावि, बाँसगढी	सामुदायिक	२९४	२५१	५४५	३८०	३३६	७१६
५१	प्रभात आवि, मदहा	सामुदायिक	२३०	१४४	३७४			०
५२	सरस्वति आवि, अस्नेरी	सामुदायिक	२७	३५	६२			०
५३	सर्वोदय आवि, सतहरिया	सामुदायिक	१५९	१४५	३०४			०
५४	सिद्धार्थ आवि, हाउपुर	सामुदायिक	१४२	११२	२५४			०
५५	सुपर लर्निङ इविएस, मोतीपुर	संस्थागत	९२	११७	२०९			०
जम्मा			७०२३	६७१५	१३७३८	१९१८	१३९६	३३१४

स्रोत : सम्बन्धित विद्यालयको अभिलेख, २०७४

५.१.६ तहगत रुपमा विद्यार्थीहरूको जातिगत विवरण

जिल्ला शिक्षा कार्यालय, वर्दियाको तथ्यांक अनुसार नगरपालिका भित्रका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको जातिगत विवरण तहगत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३८: तहगत रुपमा विद्यार्थीहरूको जातिगत विवरण

लिङ्ग तथा जातिगत रुपमा विद्यार्थीहरूको संख्या	
कक्षा १-५	कक्षा ६-८

छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति	छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति
३३२४	३४१७	६७४१	१२२९	३००२	२४५८	२२६७	४७२५	७१७	२३६२
कक्षा ९-१०					कक्षा ११-१२				
छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति	छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति
१५०६	११३८	२६४४	३०७	१३८०	२५४	१२३	३७७	३८	२१८

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दियाको अभिलेख, २०७४

५.१.७तहगत रुपमा कक्षा छोड्ने विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण

गतवर्षको अभिलेख अनुसार नपा अन्तर्गत रहेको आधारभुत तथा मा.वि.तह मध्ये आधारभुत तहमा कुल ९०७ जनाले र मा.वि. तहमा कुल १५८ जना गरि कुल १०६५ जना विद्यार्थीले विद्यालय छाडेको देखिन्छ। यस सम्बन्धि विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं.३९ : तहगत रुपमा जनाजाति विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	आधारभुत			मावि			कुल जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	गोल्डेन फ्युचर ईविएस, वेलुवा	१४	९	२३	४	६	१०	१८	१५	३३
२	जनता जागृति आवि, अमोहिया	०	०	०			०	०	०	०
३	जनप्रिया आवि, सुन्दरबस्ती	३	१	४			०	३	१	४
४	जनता मावि, वनमुडुवा	४	२१	२५	४	३	७	८	२४	३२
५	जनता आवि, कुरुले	१	३	४			०	१	३	४
६	जिवन ज्योति मावि, राँभा	६	८	१४	४	५	९	१०	१३	२३
७	केआरपि मेमोरियाल एकेडेमी, वेलुवा	८	९	१७			०	८	९	१७
८	लक्ष्मी मावि, चेपाङ	१२	९	२१	४	६	१०	१६	१५	३१
९	मदरसा गउशिया तलिमुल, वेलुवा	८	४	१२			०	८	४	१२
१०	महादेव आवि, महादेवा	१७	१९	३६			०	१७	१९	३६
११	नमुना आवि, पिपल चौतारा	६	७	१३			०	६	७	१३
१२	नव प्रभात आवि, वेलुवा	०	०	०			०	०	०	०
१३	अन वार्ड ईविएस, लखना	१३	७	२०			०	१३	७	२०
१४	पृथ्वी आवि, लखना	११	१२	२३			०	११	१२	२३
१५	राँभा हिमाल ईविएस, राँभा	०	०	०			०	०	०	०
१६	मुलपानी आवि, खोते			०			०	०	०	०
१७	सरस्वती आवि, वेतहनी	८	८	१६			०	८	८	१६
१८	शान्ती समाज आवि, शान्तीपुर	०	२	२			०	०	२	२
१९	शिव आवि, उत्तरभखारी	४	१३	१७			०	४	१३	१७
२०	ववइ ईविएस, माछागढ	६	५	११			०	६	५	११
२१	वाल कल्याण आवि, थुमनी	७	४	११			०	७	४	११
२२	वाल ज्योति एकेडेमी, डेउढाकला	५१	३३	८४	०	१	१	५१	३४	८५
२३	बेलौली ईविएस, बेलौली	०	०	०			०	०	०	०
२४	भृकुति उमावि, बड्की डेउढा	४	११	१५	०	०	०	४	११	१५

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	आधारभूत			मावि			कुल जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२५	विश्व ज्योति आवि, राजीपुर	९	१५	२४			०	९	१५	२४
२६	दशरथ चन्द आवि, गौरीपारा	६	१९	२५			०	६	१९	२५
२७	गाल्डेन पब्लिक एकेडेमी, डेउढाकला	४	३	७			०	४	३	७
२८	जनज्योति आवि, बेलौली	०	०	०			०	०	०	०
२९	काली गण्डकी आवि, बसन्तपुर	०	०	०			०	०	०	०
३०	कर्णाली आवि, तोरैया			०			०	०	०	०
३१	लाली गुंरास मावि, माछागढ	१२	१४	२६	२	१	३	१४	१५	२९
३२	न्यू होराइजन एकेडेमी, लक्ष्मना	९	१२	२१			०	९	१२	२१
३३	मातृभूमि सामुदायिक, ककौरा	२	०	२	०	३	३	२	३	५
३४	मुक्त कमैया विकास प्रावि, शान्तीनगर	०	०	०			०	०	०	०
३५	पूर्णहिरा मावि, लक्ष्मना	७	१२	१९	३	७	१०	१०	१९	२९
३६	राम जानकी मावि, भैसासुर	२३	२३	४६	४	४	८	२७	२७	५४
३७	त्रिभुवन उमावि, ककौरा	२	२२	२४	२२	२४	४६	२४	४६	७०
३८	आदर्श मावि, मोतीपुर	५	११	१६	३	२	५	८	१३	२१
३९	अमर शहिद दशरथ, मटेरिया	४	३	७			०	४	३	७
४०	बाँसगढी एकेडेमी मावि, मोतीपुर	२२	३१	५३	०	०	०	२२	३१	५३
४१	ब्राइट फ्युचर इविएस, बाँसगढी	१८	१३	३१			०	१८	१३	३१
४२	दमौली बाल संसार इविएस, मोतीपुर	१	३	४			०	१	३	४
४३	ज्ञान ज्योति विद्या सदन, मोतीपुर	१५	१०	२५			०	१५	१०	२५
४४	जनकल्याण आवि, मगरपुर	३	१	४			०	३	१	४
४५	जनप्रिया मावि, दमौली	१३	२२	३५	८	६	१४	२१	२८	४९
४६	जनसेवी आवि, दाङ्गपुर	०	०	०			०	०	०	०
४७	जनता मावि, बठुवा	६	१५	२१	२	२	४	८	१७	२५
४८	कालिका आवि, संखारिया	४	४	८			०	४	४	८
४९	नेपाल राष्ट्रिय मावि, लक्ष्मनपुर	०	३	३	६	५	११	६	८	१४
५०	नेपाल राष्ट्रिय मावि, बाँसगढी	७	१३	२०	५	१२	१७	१२	२५	३७
५१	प्रभात आवि, मदहा	१९	१४	३३			०	१९	१४	३३
५२	सरस्वति आवि, अस्नेरी	२७	२९	५६			०	२७	२९	५६
५३	सर्वोदय आवि, सतहरिया	३	४	७			०	३	४	७
५४	सिद्धार्थ आवि, हाउपुर	१२	१०	२२			०	१२	१०	२२
५५	सुपर लर्निङ इविएस, मोतीपुर	०	०	०			०	०	०	०
	जम्मा	४१६	४९१	९०७	७१	८७	१५८	४८७	५७८	१०६५

स्रोत : सम्बन्धित विद्यालयको अभिलेख, २०७४

५.१.८ विद्यालयमा सिकाई उपलब्धी र टिकाउ दर सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा रहेका विद्यालयहरूको गत वर्षको सिकाई उपलब्धी र टिकाउ दर संबन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं.४० : तहगत रुपमा जनाजाति विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	सिकाइउपलब्धी दर			टिकाउदर (%)		
		कक्षा ३ (%)	कक्षा ८ (%)	कक्षा १० (GPA)	कक्षा ५	कक्षा ८	कक्षा १०
१	गोल्डेन फ्युचर ईविएस, वेलुवा	-	-	-	-	-	-
२	जनता जागृति आवि, अमोहिया	४८.४	-		६३.०२		
३	जनप्रिया आवि, सुन्दरबस्ती						
४	जनता मावि, वनमुडवा	६३.३३	६१	१.५८	३९	१६	६
५	जनता आवि, कुरुले	४४.६८			४९.६		
६	जिवन ज्योति मावि, राँभा	१४	२०.७		९४.६	९०.७	
७	केआरपि मेमोरियाल एकेडेमी, वेलुवा						
८	लक्ष्मी मावि, चेपाङ	५०.५२	४९.५४	२.०२			
९	मदरसा गउशिया तलिमुल, वेलुवा	५४			९२		
१०	महादेव आवि, महादेवा	५५.४४	४८.८८		९४	९५	
११	नमुना आवि, पिपल चौतारा	६६.५					
१२	नव प्रभात आवि, वेलुवा	५७.६८					
१३	अन वार्ड ईविएस, लखना	-	-		-		
१४	पृथ्वी आवि, लखना	४१	५१		१००	८१	
१५	राँभा हिमाल ईविएस, राँभा	-	-				
१६	मुलपानी आवि, खोते	५६					
१७	सरस्वती आवि, वेतहनी	४६.४	६२.६९		१००	९५.३५	
१८	शान्ती समाज आवि, शान्तीपुर	६४			१००		
१९	शिव आवि, उत्तरभखारी	६५	५७		५०	३०	
२०	ववइ ईविएस, माछागढ	६२.८			९६		
२१	वाल कल्याण आवि, थुमनी	५३			६०		
२२	वाल ज्योति एकेडेमी, डेउढाकला	६६.०७	८५.४१	२.७२	३६.५८	३३.३३	२.८५
२३	बेलौली ईविएस, बेलौली	७०.५४					
२४	भृकुति उमावि, बड्की डेउढा	६६.७८	६०.२३	५६.६५	५१.११	३०.४३	१५.६२
२५	विश्व ज्योति आवि, राजीपुर	६३.४२	६०		५५		
२६	दशरथ चण्ड आवि, गौरीपारा	६७	५३				
२७	गाल्डेन पब्लिक एकेडेमी, डेउढाकला						

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	सिकाइउपलब्धी दर			टिकाउदर (%)		
		कक्षा ३ (%)	कक्षा ८ (%)	कक्षा १० (GPA)	कक्षा ५	कक्षा ८	कक्षा १०
२८	जनज्योति आवि,बेलौली	६१.३५					
२९	काली गण्डकी आवि, बसन्तपुर	७१.१५			९०		
३०	कर्णाली आवि, तोरैया				१००		
३१	लाली गुंरास मावि, माछागढ	७१.०३	५९.२	२.५	९५	७९.३६	८५
३२	न्यू होराइजन एकेडेमी, लक्ष्मना						
३३	मातृभूमि सामुदायिक, ककौरा						
३४	मुक्त कर्मैया विकास प्रावि, शान्तीनगर	७५.७३			६८.३९		
३५	पूर्णहिरा मावि, लक्ष्मना	६४.७४	५६.५८		९४.४४	८९.३९	९५.८३
३६	राम जानकी मावि, भैसासुर	६९.४५	५८.८६	३७.२२	६५	४५	२५
३७	त्रिभुवन उमावि, ककौरा	६५	६३	१.८७	९८	९८	९७
३८	आदर्श मावि, मोतीपुर	६७	४७.५२	१.४८			
३९	अमर शहिद दशरथ, मटेरिया	५३	५०		६०	५०	
४०	बाँसगढी एकेडेमी मावि, मोतीपुर						
४१	ब्राइट फ्युचर इविएस, बाँसगढी						
४२	दमौली वाल संसार इविएस, मोतीपुर						
४३	ज्ञान ज्योति विद्या सदन, मोतीपुर						
४४	जनकाल्याण आवि, मगरपुर	७१			१००		
४५	जनप्रिया मावि, दमौली	५१	५८.२५	४८.३६	९८.६	८७.३	९७.७
४६	जनसेवी आवि, दाङ्गपुर	६९.६६			५१.२३		
४७	जनता मावि, बठुवा	६६.८२	४९.४५	१.६	९६.१५	७१.०१	८९.३२
४८	कालिका आवि, संखारिया	५६.७८			६१.८२		
४९	नेपाल राष्ट्रिय मावि, लक्ष्मनपुर	५९	५३	४३			
५०	नेपाल राष्ट्रिय मावि, बाँसगढी	६२.४२	५७.०५	४७.२९	८५	८०	७५
५१	प्रभात आवि, मदहा	६३.७२	४८.४५		६२.२४	६७.२	
५२	सरस्वति आवि, अस्नेरी	५४			५२		
५३	सर्वोदय आवि, सतहरिया	७२.६	६८.२		९६.५५	८५.७१	
५४	सिद्धार्थ आवि, हाउपुर	७६.५१	८१		८३	६५	
५५	सुपर लर्निङ इविएस, मोतीपुर						

स्रोत : सम्बन्धित विद्यालयको अभिलेख, २०७३

५.१.९ छात्रवृत्तिको स्थिति

नगर क्षेत्रमा अवस्थित सम्पूर्ण विद्यालयहरू (सामुदायिक तथा संस्थागत दुवै) ले गत आ.व.मा कुल ६८८६ जना विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गरेको छ। छात्रवृत्तिको किसिम तथा तह अनुसार छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४१: तह अनुसार छात्रवृत्तिपाउने विद्यार्थीको विवरण

छात्रवृत्तिको किसिम	तहअनुसार छात्रवृत्तिपाउने विद्यार्थीको विवरण (आ.व. २०७३/०७४)						
	आधारभूत तह		मा.वि. तह		कुल जम्मा		
	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	जम्मा
दलित	९४९	८०४	१२६	१२१	१०७५	९२५	२०००
छात्रा	४१७२	०	६	०	४१७८	०	४१७८
अपाङ्ग	४०	३४	३	५	४३	३९	८२
विपन्न	७३	८५	४१	१२	११४	९७	२११
जेहन्दर	१२९	१०२	७६	५१	२०५	१५३	३५८
द्वन्द्व पिडीत	१०	१२	५	९	१५	२१	३६
मुक्त कमलरी	०	०	२१	०	२१	०	२१
जम्मा	५३७३	१०३७	२७८	१९८	५६५१	१२३५	६८८६

स्रोत : सम्बन्धित विद्यालयको अभिलेख, २०७३

५.१.१०नियुक्तिको आधारमा शिक्षक सम्बन्धी विवरण

नगर क्षेत्रमा अवस्थित विद्यालयहरूमा कार्यरत नियुक्तिको आधारमा शिक्षकहरूको देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४२: नियुक्तिको आधारमा शिक्षक सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान शिक्षक			निजी श्रोत			जम्मा		
	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा
गोल्डेन फ्युचर ईविएस	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३	१०	२३	१३	१०	२३
जनता जागृति आवि	१	२	३	०	१	१	०	०	०	१	०	१	२	३	५
जनप्रिया आवि	०	०	०	१	०	१	०	०	०	२	०	२	३	०	३
जनता मावि, वनमुडवा	०	६	६	१	४	५	३	१	४	०	०	०	४	११	१५
जनता आवि, कुरुले	०	०	०	१	२	३	०	०	०	०	०	०	१	२	३
जिवन ज्योति मावि	०	६	६	०	१	१	०	१	१	२	२	४	२	१०	१२
केआरपि मे. एकेडेमी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	४	१०	६	४	१०
लक्ष्मी मावि, चेपाड	०	१	१	०	४	४	२	४	६	०	१	१	२	१०	१२
मदरसा गउशिया तल्लिमुल	०	०	०	१	२	३	०	०	०	०	०	०	१	२	३
महादेव आवि, महादेवा	०	२	२	०	०	०	४	३	७	०	१	१	४	६	१०
नमुना आवि	०	१	१	०	०	०	१	०	१	२	०	२	३	१	४
नव प्रभात आवि, वेलुवा	०	०	०	३	०	३	०	१	१	१	०	१	४	१	५
अन वार्ड ईविएस, लखना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५	४	९	५	४	९

विद्यालयको नाम	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान शिक्षक			निजी श्रोत			जम्मा		
	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा
पृथ्वि आवि, लखना	३	२	५	०	०	०	२	१	३	०	१	१	५	४	९
राँभा हिमाल ईविएस	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	७	१३	६	७	१३
मूलपानी आवि,खोते	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
सरस्वती आवि, वेतहनी	०	३	३	१	०	१	३	२	५	१	१	२	५	६	११
शान्ती समाज आवि	०	१	१	०	०	०	२	०	२	१	०	१	३	१	४
शिव आवि, उत्तरभखारी	२	१	३	०	०	०	३	०	३	०	२	२	५	३	८
ववइ ईविएस, माछागढ			०			०			०			०	०	०	०
वाल कल्याण आवि	०	०	०	०	०	०	३	१	४	०	१	१	३	२	५
वाल ज्योति एकेडेमी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	१४	२९	१५	१४	२९
बेलौली ईविएस, बेलौली	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८	२	१०	८	२	१०
भृकुति उमावि	०	८	८	०	६	६	२	३	५	०	१	१	२	१८	२०
विश्व ज्योति आवि	१	३	४	०	२	२	४	१	५	०	१	१	५	७	१२
दशरथ चण्ड आवि	०	२	२	०	०	०	१	५	६	१	०	१	२	७	९
गाल्डेन प. एकेडेमी			०			०			०			०	०	०	०
जनज्योति आवि,बेलौली	०	१	१	०	१	१	२	०	२	२	०	२	४	२	६
काली गण्डकी आवि	०	१	१	०	०	०	०	१	१	१	०	१	१	२	३
कर्णाली आवि, तोरैया	१	०	१	१	१	२	०	०	०	१	०	१	३	१	४
लाली गुंरास मावि	१	१	२	१	३	४	३	३	६	०	२	२	५	९	१४
न्यू होराइजन एकेडेमी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७	७	१४	७	७	१४
मातृभूमि सामुदायिक	०	०	०	१३	१०	२३	०	०	०	०	०	०	१३	१०	२३
मुक्त कर्मैया विकास प्रावि	०	१	१	०	०	०	१	१	२	०	२	२	१	४	५
पूर्णहिरा मावि, लक्ष्मना	२	१	३	०	२	२	२	५	७	३	०	३	७	८	१५
राम जानकी मावि	०	७	७	१	०	१	१	३	४	१	०	१	३	१०	१३
त्रिभुवन उमावि	२	१०	१२	१	२	३	०	०	०	३	३	६	६	१५	२१
आदर्श मावि, मोतीपुर	१	४	५	०	२	२	३	१	४	०	०	०	४	७	११
अमर शहिद दशरथ	०	४	४	१	०	१	०	३	३	०	१	१	१	८	९
बाँसगढी एकेडेमी मावि	०	०	०	२१	१२	३३	०	०	०	०	०	०	२१	१२	३३
ब्राइट फ्युचर इविएस	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५	७	१२	५	७	१२
दमौली वाल संसार	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	३	६	३	३	६
ज्ञान ज्योति विद्या सदन			०			०			०	५	७	१२	५	७	१२
जनकाल्याण आवि	०	१	१	०	०	०	२	०	२			०	२	१	३

विद्यालयको नाम	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान शिक्षक			निजी श्रोत			जम्मा		
	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा
जनप्रिया मावि, दमौली	१	५	९	०	०	०	१	४	५	०	२	२	२	१४	१६
जनसेवी आवि, दाङ्गपुर	०	१	१	०	०	०	०	२	२	१	१	२	१	४	५
जनता मावि, बटुवा	०	३	३	१	२	३	२	४	६	१	०	१	४	९	१३
कालिका आवि, संखारिया	०	०	०	०	१	१	२	०	२			०	२	१	३
नेपाल राष्ट्रिय मावि	०	७	७	१	०	१	१	३	४	०	२	२	२	१२	१४
नेपाल राष्ट्रिय मावि	४	४	८	०	१	१	४	७	११	०	५	५	८	१७	२५
प्रभात आवि, मदहा	०	४	४	०	१	१	३	२	५	०	०	०	३	७	१०
सरस्वती आवि, अस्नेरी	१	२	३			०			०			०	१	२	३
सर्वोदय आवि, सतहरिया	०	३	३	१	१	२	१	४	५			०	२	८	१०
सिद्धार्थ आवि, हाउपुर	३	०	३	०	१	१	२	२	४	०	०	०	५	३	८
सुपर लर्निङ इविएस	०	०	०	८	३	११	०	०	०	०	०	०	८	३	११
जम्मा	२३	१०	१२	५	६	१२	६	६	१२	९	९	१	२३	३२	५६

स्रोत : सम्बन्धित विद्यालयको अभिलेख , २०७४

५.१.११ तहगत तथा सेवाको किसिमको आधारमा शिक्षक

नगर क्षेत्रमा अवस्थित सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षकहरूको तहगत तथा सेवाको किसिमका आधारमा शिक्षकहरूको संख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४३: तहगत तथा सेवाको किसिमका आधारमा शिक्षक सम्बन्धी विवरण

तहगतरूपमा शिक्षक संख्या विवरण २०७४																
स्थायी			अस्थायी तथा करार				राहत तथा सद्दा				सबै तहमा जम्मा					
प्रथमिक तह	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	प्रथमिक तह	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	उच्च माध्यमिक तह	प्रथमिक तह	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	उच्च माध्यमिक तह	अनुदान कोटा	प्रथमिक	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	उ. मा. तह	जम्मा
९६	१४	१८	३५	५	५	४	७६	३२	१९	०	२०७	५१	४२	४	३०४	

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया , २०७४

५.१.१२ साक्षरताको स्थिति

यस नगरपालिकाको साक्षरता दर ८८.०२ प्रतिशत रहेको छ । लैंगिकताका आधारमा साक्षरताको वडागत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४४ : साक्षरता सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	१५ वर्ष माथिको जनसंख्या			साक्षर जनसंख्या			निरक्षर जनसंख्या			साक्षरता प्रतिशत		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	७२८	८८४	१६१२	६२८	७६२	१३९०	१००	१२२	२२२	८६.२६	८६.२०	८६.२३
२	२३६१	२५४०	४९०१	२१४९	२१७०	४३१९	२१२	३७०	५८२	९१.०२	८५.४३	८८.१२
३	२८८७	३०९९	५९८६	२५४१	२५२७	५०६८	३४६	५७२	९१८	८८.०२	८१.५४	८४.६६
४	२९२९	३०३३	५९६२	२५८५	२४७४	५०५९	३४४	५५९	९०३	८८.२६	८१.५७	८४.८५
५	२५३१	२८०८	५३३९	२३६१	२४८५	४८४६	१७०	३२३	४९३	९३.२८	८८.५०	९०.७७
६	२८९७	२९०६	५८०३	२६३४	२४९१	५१२५	२६३	४१५	६७८	९०.९२	८५.७२	८८.३२
७	१६८८	१८०९	३४९७	१४८८	१४७०	२९५८	२००	३३९	५३९	८८.१५	८१.२६	८४.५९
८	२६१९	२९९२	५६११	२५०१	२७०२	५२०३	११८	२९०	४०८	९५.४९	९०.३१	९२.७३
९	२८९९	३१४९	६०४८	२६६०	२७७०	५४३०	२३९	३७९	६१८	९१.७६	८७.९६	८९.७८
जम्मा	२१५३९	२३२२०	४४७५९	१९५४७	१९८५१	३९३९८	१९९२	३३६९	५३६१	९०.७५	८५.४९	८८.०२

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.१.१३ कूल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा

जनगणना २०६८ अनुसार महिला साक्षरता दर ५९.५५ प्रतिशत रहेकोमा २०७४ मा ८५.४९ प्रतिशत पुगी उल्लेखनीय वृद्धि भएको देखिन्छ। यस सम्बन्धि अन्य विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.४५: कूल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा सम्बन्धी विवरण

विवरण	गणना वर्ष	
	२०६८	२०७४
कूल साक्षरता दर	६७.०५	८८.०२
पुरुष साक्षरता दर	७५.५९	९०.७५
महिला साक्षरता दर	५९.५५	८५.४९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र घरघुरी सर्वेक्षण २०७४

५.१.१४ पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह तथा लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर

नगरपालिकामा पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह र लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तरको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ।

तालिका नं.४६ : पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह र लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर सम्बन्धी विवरण

लिङ्ग	शैक्षिक स्तर						
	जम्मा	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	प्राविधिक एलएलसी	स्नातक तह/स्नातकोत्तर	एमफिल वा पिएचडि	साधारण लेखपढ
पुरुष	२६०५३	१२७८९	८३८०	४४५	१००२	७	३४३५
महिला	२६७३६	११६२३	७८००	३८५	८२४	०	६०९०
दुवै लिङ्ग	५२७८९	२४४१२	१६१८०	८३०	१८२६	७	९५२५

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.१.१५ विद्यालयको पहुँचको स्थिति

बडा स्तरीय समुह छलफलको आधारमा नगरपालिकाका सबै घरधुरीहरू आधारभुत विद्यालय ३० मिनेट समयको पहुँचमा रहेका छन् । तर माध्यमिक विद्यालय पुग्न लाग्ने समयलाई हेर्दा बडा नं. १,२,७,८ र ९ का क्रमशः २५, २००, ३८०, २५ र २१० घरधुरीलाई ६० मिनेट भन्दा बढी समयको दुरीमा रहेका छन् ।

५.१.१६ विद्यालय छोड्ने बालबालिका

गाविसका छात्रछात्राहरूले विद्यालयको तह अनुसार विद्यालय जान छोड्नुको कारण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ४७ : कारणअनुसार विद्यालय छोड्ने बालबालिका सम्बन्धी विवरण

विद्यालय जान छोड्नुको कारणअनुसार बालबालिका संख्या											
विद्यालयको तह	आर्थिक अवस्था कमजोर		विद्यालय टाढा भएर		घर परिवारमा काम गर्न		अन्य		जम्मा		
	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	जम्मा
प्राथमिक	२१	७	१	१	२	३	९	२	३३	१३	४६
निमावि	८	१४	३	०	१	१	१	२	१३	१७	३०
जम्मा	२९	२१	४	१	३	४	१०	४	४६	३०	७६

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.१.१७ मानव संशाधन स्थिति

नगरपालिकामा स्नातक उत्तिर्ण प्राविधिक मानव संशाधनको कुल संख्या ४१ रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ४८ : स्नातक तह उत्तिर्ण प्राविधिक मानव संशाधन सम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	प्राविधिक विषय अनुसार प्राविधिक मानव संशाधनको संख्या		
	महिला	पुरुष	जम्मा
कृषि तथा भेटेरिनरी	२	१४	१६
इञ्जिनियरिङ्ग	०	१६	१६
वन	०	३	३
चिकित्सा	२	४	६
जम्मा	४	३७	४१

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.२ स्वास्थ्य स्थिति

नपा क्षेत्रमा स्वास्थ्यसम्बन्धी सेवा सुविधाको लागि नपा भित्र रहेको स्वास्थ्य चौकी बाँसगढी, स्वास्थ्य चौकी डेउढाकला, स्वास्थ्य चौकी बेलवा, कोहलपुर मेडिकल कलेज, भेरी अञ्चल अस्पताल तथा बर्दिया जिल्ला अस्पताल जस्ता स्वास्थ्य संस्था मुल रुपमा रहका छन् । आधुनिक स्वास्थ्य उपचारका अतिरिक्त परम्परागत तथा आयुर्वेदिक उपचार पद्धतीको पनि अनुसरण यस गाविसका बासिन्दाहरूले गर्ने गरेका छन् ।

५.२.१ नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न लाग्ने समय

नगरपालिका क्षेत्रमा उपलब्ध स्वास्थ्यचौकीबाट अधिकांस मानिसहरूले स्वास्थ्य सेवा लिने गरेका छन्। नगर क्षेत्रका सम्पूर्ण घरधुरीहरूलाई गुलरिया, कोहलपुर र नेपालगञ्ज अस्पताल पुग्न १ घण्टा भन्दा बढी समय लाग्ने गर्दछ । बडा नं. २, ७ र ९ का क्रमशः ३८०, ४०० र २१० घरपरिवारलाई स्वास्थ्य चौकी पुग्न १ घण्टा समय लाग्ने समय लाग्ने गर्दछ ।

५.२.२ उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान

नगरपालिकाका नागरिकहरू उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसार सामुदायगत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा बढी स्वास्थ्य चौकीजाने घरधुरी रहेको पाइन्छ भने सबैभन्दा कम आर्युवेदिक औषधालयजाने घरधुरी रहेको पाइन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिका अनुसार रहेको पाइन्छ।

तालिका नं. ४९ : उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसार सम्बन्धी विवरण

जातजाती समूह	उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था अनुसार घर परिवार					
	लामा, धामी, भौँकी	स्वास्थ्य चौकी	अस्पताल(निजी, सरकारी)	आर्युवेदिक औषधालय	अन्य	जम्मा
पहाडी दलित	२४	८८२	७५३	४	०	९६६३
मधेशी दलित	३	४६	८	९	०	५८
पहाडी जनजाती तथा आदीवासी	२९	८८३	४३३	२	२	९३४९
मधेशी जनजाती तथा आदीवासी (थारु)	९०४	३०००	९९६४	२	९	५०७९
पहाडी बाह्रमण क्षेत्री/ठकुरी/सन्ध्यासी	२९	२६६६	२०७४	७	७	४७८३
मधेशी बाह्रमण क्षेत्री/राजपुत	०	३२	२	०	०	३४
मुस्लिम	९	९०६	३८	०	०	९४५
पहाडी अन्य	०	९४	२८	०	०	४२
मधेशी अन्य	०	९२४	९९	०	०	९३५
जम्मा	९८२	७७५३	५३९९	९६	९०	९३२७२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.२.३ स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता

नगरपालिका क्षेत्र भित्र विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरू सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.५०: स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	३
२	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र	२
३	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	९
४	निजि औषधि पसल	३०
५	चिकित्सक संख्या	-
६	बर्थिङ सेन्टर	२
७	एम्बुलेन्स सेवा	२

स्रोत : स्वास्थ्य चौकी, २०७३

५.२.४ मातृशिशु तथा प्रजनन स्वास्थ्य

नगरपालिकामा सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तर्गत नजिकमा रहेका स्वास्थ्य चौकीबाट मातृशिशु सम्बन्धी सेवा लिने महिलाहरूको विवरण देहायको तालिका बमोजिम दिइएको छ।

तालिका नं. ५१ : मातृशिशु तथा प्रजनन स्वास्थ्यसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	स्वास्थ्यचौकी डेउढकला	स्वास्थ्यचौकी वाँसगढी	स्वास्थ्यचौकी बेलुवा
१	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	९७	५७	-
२	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत	९७	५७	-
३	महिला स्वयंसेविका	३४	४१	२७
४	गाऊँघर क्लिनिक र खोप केन्द्र	५/६	४/७	६
५	गर्भवती जाँच पहिलो पटकको प्रतिशत	९९	७८	८०
६	गर्भवती जाँच चौथो पटक सम्मको प्रतिशत	९०	६४	६६.४
७	सुत्केरी पश्चात जाच गराउन आउने प्रतिशत	४५	३७	-

स्रोत : उल्लेखित स्वास्थ्य चौकी, २०७४

५.२.५ खोप कभरेजको स्थिति

नेपाल सरकारको बाल मृत्युदर कम गर्ने उद्देश्यले गर्भवती महिला तथा बालबालिकालाई आर्थिक वर्ष २०७३/७४मा स्वास्थ्य चौकीबाट प्रदान गरिएको खोप सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५२ : २०७३/७४ को खोप सम्बन्धी विवरण

क्र.स	खोपको किसिम	स्वास्थ्य चौकी वाँसगढी	स्वास्थ्य चौकी डेउढाकला	स्वास्थ्य चौकी बेलुवा
१	बी.सी.जी.(१ वर्ष भित्रका) लिन (प्रतिशत)	७८	९६	८५.३
२	पेन्टाभ्यालेण्ट (डी.पी.टी.-३, हेप बी.र हिव (HIB) लिन (प्रतिशत)	७७	९६	९७
३	पोलियो (OPV 3)लिन (प्रतिशत)	१००	७९	८०
४	पोलियो (IPV)लिन (प्रतिशत)	-	७२	६५
५	दादुरा (९-११ महिना)लिन (प्रतिशत)	८०	९२	७३
६	जापनिज इन्सफलाइटिस लिन (प्रतिशत)	९५	९५	६०
७	टी.टी. खोप पाएका गर्भवती महिला (TD 2, 2+)लिन (संख्या)	५०६	३९५	५०४

स्रोत : उल्लेखित स्वास्थ्य चौकी, २०७४

५.२.६ खोपको स्थिति

नगरपालिका क्षेत्रका स्वास्थ्य चौकी को अभिलेख अनुसार मातृ र शिशु स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं.५३ २०७२/७३ मातृ तथा शिशु सेवा सम्बन्धी विवरण

सुचकांकहरु	स्वास्थ्यचौकी वाँसगढी	स्वास्थ्यचौकी डेउढाकला	स्वास्थ्यचौकी बेलुवा	औषत
५ वर्ष भन्दा मुनिको वृद्धि अनुगमन (प्रतिशत)	३८	३१	३८	२६.७५
गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण (प्रतिशत)	७७	८०	९६	६३.२५

सुचकांकहरू	स्वास्थ्यचौकी बाँसगढी	स्वास्थ्यचौकी डेउढाकला	स्वास्थ्यचौकी बेलुवा	औषत
सुत्केरी भएका महिलाहरूका लागि भिटामिन ए वितरण (प्रतिशत)	४२	४५	९०	४४.२५
६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरूलाई खुवाएको भिटामिन ए (प्रतिशत)	९८	९८	९८	७३.५

स्रोत : उल्लेखित स्वास्थ्य चौकी, २०७३

५.२.७ नगरपालिका क्षेत्र भित्रमा देखा परेका मुख्य रोग र तिनका उपचारसम्बन्धी विवरण

नपामा देखिएका स्वास्थ्यसंबन्धी विभिन्न किसिमका समस्याहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.५४ : रोग तथा तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया	७९४	७९४	५१८	०	०
२	भाडा पखाला	१७९९	१७९९	८२२	०	०
३	मलेरिया	१०	१०	६	०	०
४	क्षय रोग	५६	५६	५६	१	२
५	कुष्ठ रोग	१२	१२	१२	०	०
६	रक्तचाप	५०३	१६३	१५३	४२१	०
७	मुटु रोग	१२	१२	१२	१२	०
८	ग्यास्ट्रिक	१९९७	१९९७	४०९	३०	०
९	अन्य	७२९३	७२९३	४३९२	१९४	०
जम्मा		१२४७६	१२१३६	६३८०	६५८	२

स्रोत : स्वास्थ्य चौकी बाँसगढी, डेउढाकला र बेलुवा, २०७३

५.२.८ स्वास्थ्य चौकीबाट उत्पादन हुने फोहरको वर्गीकरण

यस नगरपालिकाको विभिन्न स्वास्थ्य चौकीबाट प्रतिदिन निस्कने फोहरलाई विभिन्न प्रकारमा विभाजन गरी ती फोहरको प्रकारको मात्रालाई प्रतिशतमा अनुमान गरी देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.५५ : रोग तथा तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	फोहरको प्रकार	स्वास्थ्य केन्द्र बाँसगढी	स्वास्थ्य केन्द्र डेउढाकला	स्वास्थ्य केन्द्र बेलुवा
१	उत्पादन प्रति दिन (के.जी)	६	७	
२	जैविक फोहोर (प्रतिशत)	२०	५०	
३	प्लाष्टिक (प्रतिशत)	२०	३	
४	कागज (प्रतिशत)	३५	३५	
५	शिशु (प्रतिशत)	१०	२	
६	धातु (प्रतिशत)	२	१	
७	छाला र रवर (प्रतिशत)	८	२	
८	अन्य (प्रतिशत)	५	७	

स्रोत : स्वास्थ्य चौकी, २०७३

५.२.९ कुपोषणको अवस्था

नगरपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने २ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरूको कुपोषण सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५६ : कुपोषणमा परेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

लिंग	कुपोषणमा परेका बालबालिका संख्या		
	स्वास्थ्य केन्द्र बाँसगढी (संख्या)	स्वास्थ्य केन्द्र डेउढाकला (संख्या)	स्वास्थ्य केन्द्र बेलुवा
बालक		११	१.६ %
बालिका		३१	१.९ %
जम्मा	४९	४२	३.५ %

स्रोत : सम्बन्धित स्वास्थ्य चौकी, २०७४

५.२.१० तौल लिइएका बालबालिका

नगर क्षेत्रका १ वर्ष मुनीका र १ वर्ष देखी ५ वर्ष उमेर समुहका तौल लिएका बालबालिका र ती बालबालिकाको औषत तौल सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५७ : तौल लिएका बालबालिका तथा बालबालिका औषत तौल सम्बन्धी विवरण

बच्चाको उमेर समूह	तौल लिएका बालबालिका संख्या								
	स्वास्थ्यचौकी बाँसगढी			स्वास्थ्यचौकी डेउढाकला			स्वास्थ्यचौकी बेलुवा		
	बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	जम्मा
१ वर्ष मुनी			५०%			३५५			५३९
१ देखी २ वर्षसम्म			३०%			१७६४*			२६५

स्रोत : उल्लेखित स्वास्थ्य चौकी, २०७४

* पाँच पटक तौल लिएका नयाँ र दोहो-न्याइ आएका ।

५.२.११ प्रयोग गर्ने नूनको किसिम

गाविसको जनसंख्याले बालबालिका चिन्ह भएको प्याकेटको नून, ढिके नून तथा दुवै प्रकारको नून मध्ये ९६.२३ प्रतिशत घरपरिवारले बालबालिकाको चिन्ह भएको प्याकेटको आयोडीनयुक्त नून प्रयोग गर्ने गरेको छन् । नूनको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको वर्गिकरण सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५८ : प्रयोग गर्ने नूनको आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	प्रयोगको नूनको किसिम अनुसार घरधुरी			
	बालबालिका चिन्ह भएको प्याकेटको नून	ढिके नून	दुवै प्रकारको नून	जम्मा
१	५०२	०	०	५०२
२	१४१०	३२	५७	१४९९
३	१७९३	७	६	१८०६
४	१६२४	३२	२९	१६८५
५	१७४९	२	५	१७५६
६	१५१८	१७	३	१५३८
७	८९९	४८	४३	९९०

वडा नम्बर	प्रयोगको नूनको किसिम अनुसार घरधुरी			
	बालबालिका चिन्ह भएको प्याकेटको नून	ढिके नून	दुवै प्रकारको नून	जम्मा
८	१७५१	५०	२०	१८२१
९	१५२५	८३	६७	१६७५
जम्मा	१२,७७१	२७१	२३०	१३,२७२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.२.१२ परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर

गाविसमा स्थायी तथा अस्थायी परिवार नियोजनका अभ्यासहरु विद्यमान रहेको भएता पनि अस्थायी साधनको प्रयोगकर्ताहरुको संख्या नै उच्च रहेको छ । गाविसमा रहेका प्रजनन उमेर समुहका महिलाहरु, स्थायी तथा अस्थायी साधनको प्रयोग सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५९ : परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	१५ - ४९ वर्ष वर्षका महिलाको संख्या	स्थायी साधन प्रयोग गर्नेको संख्या		अस्थायी साधन प्रयोग गर्नेको संख्या		जम्मा	
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	७७९	४६	१४	४३४	४३२	४८०	४४६
२	२१२४	१७०	४३	१२१७	१२५०	१३८७	१२९३
३	२५८०	२४०	१३९	१३१८	१४९२	१५५८	१६३१
४	२५४९	३५१	२०	१२६०	१६२९	१६११	१६४९
५	२३१३	२९०	१०८	१०८९	१०३०	१३७९	११३८
६	२४७२	३५६	९०	१२५३	१४८४	१६०९	१५७४
७	१५२५	३८६	१२१	७६६	७६१	११५२	८८२
८	२५२४	२६३	७४	१३३५	१४०५	१५९८	१४७९
९	२७०१	२२४	९६	१३८३	१५१०	१६०७	१६०६
जम्मा	१९५६७	२३३६	७०५	१००५५	१०९९३	१२३८१	११६९८

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.३ खानेपानी उपलब्धता तथा सरसफाईको स्थिति

यहाँ नगरपालिकाको खानेपानीको स्रोत, सोको उपलब्धताको विवरण, शौचालय, घरायसी तथा सामुदायिक फोहरमैला व्यवस्थापनका अवस्था बारे प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.३.१ खानेपानीको स्रोत

९४.३१ प्रतिशत घरपरिवारले ट्युबेल र ५.३३ प्रतिशत घरपरिवारले पाईपको धाराको पानी पिउने गरेका छन् । पानीको प्रयोगको स्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६० : पानी प्रयोगको स्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पानी प्रयोगको स्रोत अनुसार घर परिवार			
	पाइपको धारा	ट्युबेल	इनार, कुवा, जरुवा	जम्मा
१	१२५	३२९	४८	५०२
२	०	१४९९	०	१४९९

वडा नम्बर	पानी प्रयोगको स्रोत अनुसार घर परिवार			
	पाइपको धारा	ट्युबेल	इनार, कुवा, जरुवा	जम्मा
३	०	१८०६	०	१८०६
४	७३	१६१२	०	१६८५
५	४८०	१२७६	०	१७५६
६	२९	१५०९	०	१५३८
७	०	९९०	०	९९०
८	०	१८२१	०	१८२१
९	०	१६७५	०	१६७५
जम्मा	७०७	१२५१७	४८	१३२७२
प्रतिशत	५.३३	९४.३१	०.३६	२६०४२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७३

पुनश्च : नगर क्षेत्र भित्र तीनवटा खानेपानी आयोजनाहरू बाँसगढी खानेपानी आयोजना, चेपाङ्ग खानेपानी आयोजना र बाटुले कुरुले खानेपानी आयोजनाबाट वडा नं १,४,५ र ६ का घरपरिवारहरू लाभान्वित भएका छन् भने डेउढाकला खानेपानी आयोजना निर्माणाधीन रहेको छ ।

५.३.२ शौचालय उपलब्धताको स्थिति

नगरपालिकामा कच्ची तथा पक्की गरी ९६.१ प्रतिशत घरपरिवारमा शौचालय उपलब्ध रहेका छन् । शौचालयका प्रकारका आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६१ : शौचालयको प्रकारका आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	कूल घर परिवार	चर्पीको किसिम अनुसार घर परिवार संख्या			
		कच्ची	पक्की	वायोग्यासमा जडान भएको	जम्मा
१	५०२	२१२	२५४	२०	४८६
२	१४९९	६९६	७३०	१४	१४४०
३	१८०६	१५४	१५४१	४१	१७३६
४	१६८५	२१६	१२६३	१२५	१६०४
५	१७५६	२९०	१२४५	१५६	१६९१
६	१५३८	४८५	७९८	१९२	१४७५
७	९९०	३६४	५२०	६४	९४८
८	१८२१	६४५	९२५	१८२	१७५२
९	१६७५	३६०	११९१	६८	१६९९
जम्मा	१३२७२	३४२२	८४६७	८६२	१२७५१

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.३.३ फोहरमैला व्यवस्थापन

फोहरमैला विसर्जन विधि अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६२ : फोहरमैला विसर्जन विधि अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा	प्रति परिवार विसर्जन	फोहरमैला विसर्जन विधि अनुसार घर परिवार संख्या
-----	----------------------	---

नं.	हुने फोहोरमैला (केजी)	कृहिने र नकृहिने वर्गीकरण गरी घरभित्र विसर्जन	नगरपालिकाद्वारा संकलन गरिने	निर्धारित स्थानमा फाल्ने	अन्य	जम्मा
१	१.६	१८	०	२६७	२१७	५०२
२	१.४	३९	०	१४४४	१६	१४९९
३	१.६	९३७	४०	८२९	०	१८०६
४	१.८	८२६	०	६९९	१६०	१६८५
५	२.७	३८७	१५०	११८६	३३	१७५६
६	२.३	७४०	०	७८६	१२	१५३८
७	१.८	७१७	०	२५४	१९	९९०
८	२.२	९५३	८०	५९६	१९२	१८२१
९	२.४	१११०	५५	४९९	११	१६७५
जम्मा	१.९८	५७२७	३२५	६५६०	६६०	१३२७२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.३.४ चर्पीजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन

चर्पी भएका कुलपरिवार मध्ये ७३.१६ प्रतिशत परिवारले चर्पीजन्य फोहोर सेफिट्ट्याङ्कमा मिसाउने गरेको पाइन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरणदेहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.६३ : चर्पीको फोहोरमैला विसर्जन गर्ने विधि अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	चर्पी भएका घरधुरी	चर्पीको फोहोरमैला विसर्जन गर्ने विधि अनुसारका घर परिवार संख्या	
		सेफिट्ट्याङ्कमा मिसाउने	अन्य
१	४८६	२७४	२१२
२	१४४०	७४४	६९६
३	१७३६	१५८२	१५४
४	१६०४	१३८८	२१६
५	१६९१	१४०१	२९०
६	१४७५	९९०	४८५
७	९४८	५८४	३६४
८	१७५२	११०७	६४५
९	१६१९	१२५९	३६०
जम्मा	१२७५१	९३२९	३४२२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.३.५ जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने स्थिति

८९.९ प्रतिशत घर परिवारले खाना खानु खुवाउनु अघि, फोहोर वस्तु छोए पछि र खाना पकाउनु अघि हात धुने गरेका छन् र हात धुने अभ्यासका आधारमा घर परिवार सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.६४ : जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने अभ्यास				जम्मा
	भएको	प्रतिशत	नभएको	प्रतिशत	

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने अभ्यास				जम्मा
	भएको	प्रतिशत	नभएको	प्रतिशत	
१	४४८	८९.२४	५४	१०.७६	५०२
२	१३५९	९०.६६	१४०	९.३४	१४९९
३	१६०९	८९.०९	१९७	१०.९१	१८०६
४	१५१९	९०.१५	१६६	९.८५	१६८५
५	१५९९	९१.०६	१५७	८.९४	१७५६
६	१३८९	९०.३१	१४९	९.६९	१५३८
७	८२६	८३.४३	१६४	१६.५७	९९०
८	१६६७	९१.५४	१५४	८.४६	१८२१
९	१५१५	९०.४५	१६०	९.५५	१६७५
जम्मा	११९३१	८९.९०	१३४१	१०.१०	१३२७२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.४ महिला, बालबालिका, लक्षित वर्ग तथा सामाजिक सशक्तिकरण

यहाँ बाल श्रम, महिला बालबालिका तथा अन्य लक्षित वर्गको सामाजिक सशक्तिकरणका सन्दर्भमा उल्लेख गरिएको छ। बालश्रमिकको सन्दर्भमा कुरा गर्दा यस नगरपालिकामा कुनै पनि प्रकारको बाल श्रमिकहरू रहेका छैनन्।

५.४.१ परिवारिक कार्यमा लैङ्गिक सहभागिता स्थिति

परिवारमा कार्यमा लैङ्गिक सहभागिताका सन्दर्भमा घर व्यवहार तथा कारोबार महिला र पुरुष दुवैले गर्ने परिवार ४८.१ प्रतिशत रहेको छ। पारिवारिक कार्य अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.६५: पारिवारिक कार्यअनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	कार्यअनुसार परिवार			
	कार्यहरू	महिलाले मात्र	पुरुषले मात्र	महिला र पुरुष दुवैले
१	घर व्यवहार/कारोबार	२६५६	४२३५	६३८१
२	घरायसी काम	४७७१	२६२१	५८८०
३	वैकमा खाता संचालन	१४६७	२८७८	१४४६
४	सार्वजनिक काम	२२३४	३९८४	७०५४
५	उद्योग तथा व्यापार	१३०	४२३	७४५

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.५ चाडपर्व तथा सस्कृति

विभिन्न जातजाति तथा धर्मवाल्म्वीहरूको बसोबास रहेको यस नगरपालिकामा मुख्यतया दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपूर्णिमा क्रिसमस डे लगायतका चाडपर्वहरू मुख्य रूपमा मनाइन्छ। यहाँ मनाइने मुख्य चाड पर्व, मनाउने जातजाति सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.६६: मुख्य चाड, पर्व तथा मेला सम्बन्धी विवरण

जातजातिको नाम	चाड पर्व	मेला
बाहुन, क्षेत्री, ठकुरी, दशनामी	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपूर्णिमा, नयाँ वर्ष	

जातजातिको नाम	चाड पर्व	मेला
थारु	दशैं, तिहार, माघी, होली, कृष्ण अष्टमी, अतवारी, अनत्तर, गुन्या, नयाँ वर्ष	दशैं पूर्णिमा मेला माछागढ
मधेशी	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपूर्णिमा, नयाँ वर्ष	
दलित	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपूर्णिमा, नयाँ वर्ष	
मुस्लीम	इद, बकराइद, सुबरात, मोहम्मद डे मोहरम	
नेवार	दशैं, तिहार, माघी, म्ह पुजा	
मगर, गुरुङ्ग	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली	
क्रिश्चियन	क्रिसमस डे	

स्रोत : लक्षित समूह छलफल, २०७४

५.६ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थल सम्बन्धी विवरण

नगर क्षेत्र भित्र रहेका खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थलको नाम, स्थलको क्षेत्रफल, स्वामित्व, ती क्षेत्रको उपयोग, राजश्वको अवस्था सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं.६७: खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थल सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	स्थलको नाम	क्षेत्रफल (विघा)	स्वामित्व	उपयोग विवरण (के के कार्यका लागि उपयोग हुने गरेको छ?)	राजश्वको अवस्था	वार्षिक अनुमानित कार्यक्रम संख्या
२	च्यामा सिमसार क्षेत्र		सार्वजनिक	पिकनिक	छैन	
८	लक्ष्मणा पिकनिक स्पोट (रिहार)			पिकनिक	छैन	
३	शिव मन्दिर पार्क महदेवा		समुदाय	पार्क	छैन	
३	तालबाराही मन्दिर क्षेत्र	०.५	मन्दिर	पार्क	छैन	
२	राँभा जलजला	१.५	समुदाय	खेलकुद	छैन	
३	मानखोला चौर	२	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	
३	सुन्दरबस्ती जनप्रिय मावि	०.५	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
३	पुष्पनगर खेल मैदान	१	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	
३	उत्तर भकारी खेल मैदान	२	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	
७	गौरीपारा मैदान	१	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	
७	बसन्तपुर मैदान	०.५	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	
८	लक्ष्मणा खेलकुद मैदान	२	समुदाय	खेलकुद	छैन	
८	वेलौली खेल मैदान	२.५	समुदाय	खेलकुद	छैन	
५	बाँसगढी खेल मैदान	१	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
४	मगरपुर खेल मैदान	१	समुदाय	खेलकुद	छैन	
२	राँभा चौर	१	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
८	बेतहनी खेल मैदान	०.८५	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
३	लखना खेल मैदान	०.७	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
	शान्ती समाज विद्यालय चौर	०.९	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
२	नमुना प्रावि पिपल चौतारा	१	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
६	मोतिपुर मावि चौर	१	विद्यालय	खेलकुद	छैन	
८	काकौरा उमावि चौर	०.४	विद्यालय	खेलकुद	छैन	

स्रोत : लक्षित समूह छलफल, २०७३

५.७ सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी

नगरपालिका क्षेत्र भित्र जनपथ प्रहरी कार्यरत सुरक्षा निकाय मात्र रहेको छ । ती सुरक्षा निकायसम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.६८: नगरपालिका क्षेत्रभित्र सुरक्षा निकाय तथा प्रहरी चौकी सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	वस्तीको नाम	सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी संख्या (जनपथ प्रहरी)	वस्तीदेखि दूरी (कि.मी.)	सुरक्षाकर्मी संख्या
१	चेपाड	१	०	७
५	बाँसगढी	१	१	४३
८	ककौरा	१	०	७
८	लक्ष्मणा	१	०	९

स्रोत : उल्लेखित प्रहरी चौकी, २०७३

परिच्छेद ६:भौतिक विकासको अवस्था

यस परिच्छेदमा नगरपालिका भित्रको भौतिक पूर्वाधारको स्थिति र त्यसको उपयोगको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिन्छ । जस अन्तरगत भु उपयोग, सडक, विद्युत, भवन, बस्ती, उर्जा जस्ता विषयहरू समावेश गरिएको हुन्छ ।

६.१ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको उपयोग

घरेलु प्रयोजनका लागि परम्परागत उर्जाका अतिरिक्त वैकल्पिक उर्जाको उपयोग गर्ने प्रचलन यस क्षेत्रमा रहेको देखिन्छ । सौर्य उर्जा जस्ता उर्जाको विभिन्न खालको उपयोगको बारेमा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

६.१.१ बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको अवस्था

राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण सेवाको पहुँच भएको यस नगरपालिकामा बत्तीको प्रमुख स्रोतको रूपमा विद्युत नै रहेको छ । मट्टितेल वा लाल्टिन तथा सौर्य उर्जालाई बत्तीको रूपमा प्रयोग गर्ने घरधुरी क्रमश १२०६ र ३५० रहेका छन् । नगरपालिकामा विद्युत सेवा उपलब्ध भएका र नभएका र अन्य स्रोतबाट बत्ती बाल्ने घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६९ : बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा प्रयोग गर्ने घरधुरी सम्बन्धी विवरण				जम्मा घर परिवार	विद्युत सुविधा नपुगेको घरधुरी
	मट्टितेल वा लाल्टिन	बिजुली	सोलार	अन्य		
१	४१	४०२	५४	५	५०२	९५
२	३७	१३७६	२५	६१	१४९९	५५
३	७३४	९६८	४६	५८	१८०६	८३८
४	११६	१५५०	१६	३	१६८५	१३५
५	३१	१६९१	२७	७	१७५६	६५
६	१२	१४७४	५२	०	१५३८	६४
७	२८	९४७	११	४	९९०	४३
८	११३	१६६३	३६	९	१८२१	१५८
९	९४	१४८९	८३	९	१६७५	१८६
जम्मा	१२०६	११५६०	३५०	१५६	१३२७२	१६३९

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

६.१.२ घरका तलाका संख्या

घरको तलाको संख्याको आधारमा घरलाई वर्गीकरण गरी वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७०: तलाको आधारमा घरको वर्गीकरण

वडा नम्बर	आर.सी.सी. ढलान भएको घरको तलाका संख्या			जम्मा
	१	२	३	
१	५४	५	०	५९
२	२९	४	०	३३
३	१७२	१४	२	१८८
४	१७६	१२	२	१९०
५	३७९	२०२	७	५८८
६	९३	०	१	९४
७	८१	९	०	९०

वडा नम्बर	आर.सी.सी. ढलान भएको घरको तलाका संख्या			जम्मा
	१	२	३	
८	२४२	४०	०	२८२
९	१७३	६	०	१७९
जम्मा	१३९९	२९२	१२	१७०३

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

६.१.३ खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको मुख्य स्रोत

घरमा खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको प्रमुख स्रोतहरूमा सबैभन्दा बढी दाउरा र सबैभन्दा कम मट्टितेल प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धनको आधारमा घरधुरी संख्यालाई वर्गीकरण गरी वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७१ : खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धन

वडा नम्बर	घरमा खाना पकाउन प्रयोग हुने प्रमुख इन्धन					
	दाउरा	गुईठा/विक्रेट	वायोग्यास	मट्टितेल	एलपि ग्यास	घरधुरी संख्या
१	३७५	०	२०	५	१०२	५०२
२	१४३२	१२	१४	३	३८	१४९९
३	१५१९	१४	४१	०	२३२	१८०६
४	१४४३	६	१२५	३	१०८	१६८५
५	९६७	१३	१५६	२	६१८	१७५६
६	१०७९	४	१९२	१	२६२	१५३८
७	८४०	६	६४	१	७९	९९०
८	१४३६	१६	१८२	२	१८५	१८२१
९	१४८२	१३	६८	३	१०९	१६७५
जम्मा	१०५७३	८४	८६२	२०	१७३३	१३२७२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

६.१.४ घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७२ : घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण		
	जम्मा घर परिवार	आफ्नो घर भएको	आफ्नो घर नभएको
१	५०२	५००	२
२	१४९९	१४९०	९
३	१८०६	१८००	६
४	१६८५	१६७८	७
५	१७५६	१७४५	२१
६	१५३८	१५३२	६
७	९९०	९८६	४
८	१८२१	१८०४	७
९	१६७५	१६६१	१४

वडा नम्बर	घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण		
	जम्मा घर परिवार	आफ्नो घर भएको	आफ्नो घर नभएको
जम्मा	१३२७२	१३१९६	७६

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७३

६.१.५ घरमा प्रयोग हुने चुल्होको प्रकार

नगरपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने घर परिवारले खाना पकाउन प्रयोग गर्ने चुल्होको प्रकार अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७२ : खाना पकाउन उपयोग गर्ने चुल्हो अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	खाना पकाउन उपयोग गर्ने चुल्होको प्रकारहरू				
	अगेनो/खुल्ला चुल्हो	धुवारहित चल्हो	भुसे चुल्हो	मट्टितेल स्तोभ	ग्यास चुल्हो
१	३३७	२७	११	५	१२२
२	१४३८	५	१	३	५२
३	१४७९	४२	१२	०	२७३
४	१३९८	४३	८	३	२३३
५	९१७	५१	१२	२	७७४
६	१०४७	२९	७	१	४५४
७	८२३	१९	४	१	१४३
८	१३९७	३६	१९	२	३६७
९	१४४९	३९	७	३	१७७
जम्मा	१०२८५	२९१	८१	२०	२५९५

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

६.१.६ दाउराको प्रमुख स्रोत

नगर क्षेत्रका घर परिवारहरूले खाना पकाउन प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्ने दाउराको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७३ : इन्धनको रूपमा दाउराको स्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	इन्धनको रूपमा दाउरा प्रयोग गर्ने घरधुरीको दाउराको स्रोत				
	निजी वन वा बारी	सामुदायिक वन	सरकारी वन	अन्य	घरधुरी संख्या
१	४०	७०	२६०	५	३७५
२	२१	१३८७	२४	०	१४३२
३	१७	१४८९	१३	०	१५१९
४	१३	१३४५	८२	३	१४४३
५	६७	८६६	२५	९	९६७
६	१८	१०५९	०	२	१०७९
७	८	८३२	०	०	८४०
८	११	१४२५	०	०	१४३६
९	६	१४७१	५	०	१४८२
जम्मा	२०१	९९४४	४०९	१९	१०५७३

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७३

६.२ सूचना तथा संचार र अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण

सञ्चारका साधन, यातायातका साधन तथा अन्य सुविधा प्राप्त घरधुरीहरूको विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७६ : उपलब्ध सञ्चार ,यातायात तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	संचारका साधन उपलब्ध घर परिवार									
	रेडियो क्यासेट	टेलिभिजन	टेलिफोन	मोवाइल	कम्प्युटर	रेफ्रिजरेटर	कार जिप	मोटर साइकल	साइकल	अन्य साधन
१	१९	२०९	२	४८८	१०	१६	०	३२	२९	०
२	१६१	४३३	०	१४०९	२८	४	१	६९	१०७३	३
३	१०४	६२५	१३	१७०४	४३	५१	२	१३८	१५४०	३
४	१७१	५३०	२२	१५९७	२९	७	१	५२	१५४५	१
५	८३	८८१	१७०	१६९३	१४१	१७१	२४	२४१	१४७८	२५
६	४२६	५९८	३	१३९१	४९	३१	३	११५	१४१८	०
७	१२९	२९९	१३	९२४	२६	१५	१	७३	९०७	५
८	३०५	७७५	३३	१६११	९३	७५	४	१६१	१५८९	७
९	२०८	६२४	२०	१५९५	४३	४२	५	११३	१४३६	४
जम्मा	१६०६	४९७४	२७६	१२४१२	४६२	४१२	४१	९९४	११०१५	४८

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७३

६.३ स्थानीय पूर्वाधारको अवस्था

स्थानीय पूर्वाधार विकासको लागि बनाइएका पुल, सडक र बाटोको लम्वाई, सडकको शुरु बिन्दु तथा अन्तिम बिन्दु र सडकले छोएका वडाहरू सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७४: स्थानीय पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सडकको वर्गीकरण	देखि	सम्म	लम्वाई कि.मि.	सडकले छोएका वडा
१	पूर्व-पश्चिम राजमार्ग	मनखोला	ग्याङ् नदी	१४.२	३,५,६,८,९
२	सहायक राजमार्ग (	देउराली	बवई	९.५	१
३	नगर सडक (कालोपत्रे)	बाँसगढी	मैनापोखर	५	५,६
४	नगर सडक (ग्राभेल)	लक्ष्मणा	गौरीपारा	८.४	७,८
		बाँसगढी	जगतिया	३.६	
		ककौरा	दमौली	५.७	
		ककौरा	कोलडाँडा	५.९	
		लक्ष्मणा	राँभा	११.६	
		गौडी चोक	नयाँवस्ती	५.१५	
		मिलन चोक	अस्नेरी	६.६५	
		बाँसगढी	अमोहिया	७.७	
		पहाडीपर-मदहा	उत्तरभकारी	४.६	
		माछागढ	थमनी	६.५५	
		माछागढ	तोरेया	६.१५	
		बाँसगढी	बेलौली	७.४	
		मोतीपुर	दमौली	३	
वनगौडी-	भैसासर-जुरैना	५			

स्रोत : लक्षित समुह छलफल, २०७३

६.४ रुट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण

नगर क्षेत्र भित्र रुट परमिट लिएर सञ्चालनमा ल्याइएका सवारी साधनहरू सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७५: रुट परमिट लिएर सञ्चालन भएका सवारी साधन सम्बन्धी विवरण

बस चल्ने शुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	दैनिक सञ्चालन हुने सवारी संख्या	बस स्टप संख्या (चढाउने ओराले)	कैफियत
बाँसगढी	काठमाण्डौ	३	१	
बाँसगढी	पोखरा	१	१	
बाँसगढी	नेपालगञ्ज	६०	३	
बाँसगढी	मैनापोखर	७	१	
बाँसगढी	बेलौली	१	१	
जम्मा		७२		

स्रोत : स्थानीय बस व्यवसायी संघ, २०७४

६.५ नगरपालिकाको शहरी विद्युतीकरण

नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट विभिन्न प्रयोजनको लागि गरिएको विद्युतीकरण सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिका दिइएको छ ।

तालिका नं. ८९: शहरी विद्युतीकरण सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	परिमाण (संख्या)
१	ग्राहस्थ लाईन संख्या	११८८२
२	औद्योगिक लाइन संख्या	११६
३	व्यापारिक संख्या	३८
४	मन्दिरमा वितरीत संख्या	८
५	खानेपानी	१
६	सिंचाई	७६५
७	सडक वत्ति	३
८	सौर्य सडक वत्ति	
९	अन्य	७८
जम्मा ग्राहक संख्या		१२८९१

स्रोत : नेपाल विद्युत प्राधिकरण बाँसगढी, २०७४

६.६ नगर क्षेत्र भित्रका बजारहरूको विवरण

नगर क्षेत्र भित्रका मुख्य बजार क्षेत्र र हाट बजार सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ७६: पुल, कल्भर्ट भोलुङ्गे पुल सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	बजारको नाम	बजारको किसिम	कैफियत
५	बाँसगढी बजार	स्थायी बजार	
८	लक्ष्मणा बजार	स्थायी बजार	
९	माछागढ बजार	स्थायी बजार	
१	बवई चेपाङ्गबजार	स्थायी बजार	
८	ककौरा बजार	स्थायी बजार	
३	पुष्पनगर बजार	स्थायी बजार	

वडा नं.	बजारको नाम	बजारको किसिम	कैफियत
३	लखना बजार	स्थायी बजार	
३	गौडी बजार	स्थायी बजार	
३	महदेवा साप्ताहिक बजार	हाट बजार	आइतावार
८	लक्ष्मण साप्ताहिक बजार	हाट बजार	शुक्रवार

स्रोत : लक्षित समूह छलफल, २०७४

परिच्छेद ७: वन तथा वातावरणीय स्थिति

यस परिच्छेदमा नगरपालिका भित्रको वन तथा वातावरण सम्बन्धित वन, जैविक विविधता, फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था, जलवायु परिवर्तन, विपद् जस्ता विषय र क्षेत्र समावेश गरिएको हुन्छ।

७.१ वन क्षेत्रको अवस्था

मुख्यरूपमा सामुदायिक वनका अतिरिक्त मध्यवर्ती क्षेत्रको वनले यस गाविसको महत्वपूर्ण भूभाग ओगटेको छ। उपोष्ण क्षेत्रीय वन रहेको यस गाविसमा वन पैदावार तथा जैविक विविधताका दृष्टिले उल्लेखनिय मानिन्छ।

७.१.१ सामुदायिक वन क्षेत्र

गाविसको भण्डै २,९८५ हे. भूभाग सामुदायिक वन क्षेत्रले ओगटेको छ। मुख्यरूपमा सामुदायिक वनका रूपमा रहेको वनक्षेत्रअन्तर्गत ४० वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरू रहेका छन्। यस क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक वनसम्बन्धि विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. ७७: सामुदायिक वन सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	सामुदायिक वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	समेटेको परिवार	मुख्य रुख, प्रजातिहरू
२	खैरी विजौरा सा.व.उ.स.	५८.०७	५३	असना, साल
	विन्द्रावन सा.व.उ.स.	७५	१३८	असना, साल, धौठी
	मथुरानगर सा.व.उ.स.	८८.५	१२५	असना, साल, धौठी, खयर, कर्मा
३	लखना सा.व.उ.स.	७२	२३०	सिसौ
	शान्ती समाज सा.व.उ.स.	९३.२५	२६०	सिसौ, असना, साल
	उत्तर भकारी सा.व.उ.स.	७६	३३२	साल, सिसौ
	महदेवा सा.व.उ.स.	१९२.२५	२४१	असना, धौठी, साल
	वनखेत सा.व.उ.स.	१४७.३	२८५	असना, धौठी, साल
	सुन्दर सा.व.उ.स.	१४	११४	
४	चटीया ताल सा.व.उ.स.	६४.४	९१	साल, सिसौ, जामुन, सिमल, वारो
	सीमरहवा डाँडा सा.व.उ.स.	१५५.५८	३००	साल, खयर, असना, धौठी
	देवी सा.व.उ.स.	८६.७५	४०३	साल, सिसौ, असना, धौठी, खयर
	जय बागेश्वरी सा.व.उ.स.	१५	२२२	सीसौ, असना, सिमल
	जनचेतना सा.व.उ.स.	३६.५	२५८	वाँस, जामुन, सीसौ, खयर
	खैरेनी फाँटा सा.व.उ.स.	१३.५	१९७	साल, सिसौ, धौठी, सिमल
५	वनसप्ती देवी सा.व.उ.स.	३७.७	२२१	सीसौ, साल, बासपति, जामुन
	बेलटाँरी सा.व.उ.स.	३८.७१	८७	साल, जामुन, सिसौ
	सालघारी सा.व.उ.स.	५३.५	२८८	साल सीसौ, रोहनी
	सत्ती सा.व.उ.स.	६५.३४	२३६	साल, टिक, सिसौ, लिप्टीस

वडा नं.	सामुदायिक वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	समेटेको परिवार	मुख्य रुख, प्रजातिहरु
	वडकी भवानी सा.व.उ.स (वडा ६ मा पनि पर्ने)	५१.१	३७०	साल सीसौ, शिरिश, वेल, खयर
६	एकता समाज सावउस	३३.८४	५१७	साल, सीसौ, बासपाते, लिप्टीस
	मीलन सा.व.उ.स.	७५.३२	३६४	साल, सीसौ, रोहनी
	गोत्रैला सा.व.उ.स.	५५	२४२	साल, सीसौ, शिरिश
७	गणेश शक्ति सा.व.उ.स.	८२.०७	३५	साल, असना, जामुन, सिसौ, शिरिश
	महादेव युवा सा.व.उ.स	१५.५	५२	साल, सिसौ, सिमल, कर्मी, जामुन
	चौधरिया गाउँ सा.व.उ.स	६९.९१	८८	साल, असना, धौठी
	दशरथ सा.व.उ.स.	६५.०५	१८२	साल, असना, धौठी
	चकिया बाबा सा.व.उ.स.	१८५.५१	१७१	साखु, सिसौ
	निलकण्ठ सा.व.उ.स.	१०९	२१०	साल, असना
	वन बर्दिया	१४६	३४०	साल, सिसौ, असना
८	फुलबारी सा.व.उ.स.	३४	१९२	साल, असना, धौठी
	खड्गदेवी सा.व.उ.स.	४६.१	१६२	साल, असना, धौठी
	नव दुर्गा सा.व.उ.स.	९६	५४७	साल, असना, धौठी
	राम जानकी सा.व.उ.स.	१८३.९१	७७५	साल, सिसौ
९	जिवनज्योती सा.व.उ.स.	१९	११३	साल, असना
	हिम शिखर सा.व.उ.स.	७३	१५२	साल, असना
	प्रगतिशिल महिला सा.व.उ.स.	२०	१८५	साल, सिसौ, असना
	हजारी सा.व.उ.स.	६१	२२९	सिसौ, असना
	जन प्रगतिशिल सा.व.उ.स.	५२.३९	१२५	साल, सिसौ
	चित्तलहवा सा.व.उ.स.	१२८	१७८	साल, सिसौ, असना
जम्मा		२९८५.०५	९३१०	

स्रोत : इलाक वन कार्यालय बाँसगढी, महदेवा र लक्ष्मणा, २०७३

७.१.२ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको विवरण

नगरपालिकाको उत्तर क्षेत्रमा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज रहेको छ। राष्ट्रिय निकुञ्जसँग ९ वटा मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरु रहेका छन्। यस सम्बन्धि विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.७८: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	छोएका वडा	असरहरु	उपलब्धिहरु
राष्ट्रिय निकुञ्ज	१, २, ४, ८ र ९	बन्यजन्तु आक्रमण, बालिनाली नास	खर, घाँस र दाउरामा स्थानीय पहुँच, वनवातावरण सम्बन्धी जानकारी भएको
मध्यवर्ती (चेपाङ्ग, बाघखोर, देउती,	१, २, ४, ८	बन्यजन्तु आक्रमण	खर, घाँस र दाउरामा स्थानीय

क्षेत्र	छोएका वडा	असरहरु	उपलब्धिहरु
विसघट्टुवा, कोलडाँडा, जनकाल्याण, नवदुर्गा, शीतल, बेलघारी)	१		पहुँच, वनवातावरण सम्बन्धी जानकारी भएको

स्रोत :लक्षित समुह छलफल, २०७४

७.२ जलाधार तथा जलस्रोत र उपयोगको स्थिति

यस नगरपालिकामा भएको जलाधार तथा जलस्रोत र सोको उपयोग सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७९ : जलाधार, जलस्रोत तथा उपयोग सम्बन्धी विवरण

नाम	क्षेत्रफल (हे.)	समेटेका वडाहरू	उपयोगको विवरण
लक्ष्मण ताल	४	८	ठेकामा माछापालन
चटीया ताल		४	ठेकामा माछापालन
दमौलि ताल			
मोतिपुर ताल	०.७	५	ठेकामा माछापालन
सिम्राहवा ताल	१	३	सिंचाई
मटेरिया ताल	०.३	४	ठेकामा माछापालन
बेल्डाडी ताल	२	४	ठेकामा माछापालन
बटुवा ताल	०.३	४	ठेकामा माछापालन
माछा पोखरी ताल		६	
बड्की डेउढा	०.५	७	उपयोग नभएको
बड्की डेउढा	०.५	७	उपयोग नभएको
चटीया ताल	०.५	८	उपयोग नभएको

स्रोत :लक्षित समुह छलफल, २०७४

७.३ विपद्को असर स्थिति

नगरपालिका क्षेत्रमा जल मौसमजन्य प्रकोपका अतिरिक्त मानवीय सावधानी तथा जनचेतनाको कमीले गर्दा धन जनको क्षति भएको देखिन्छ । यस्ता प्रकोपबाट भएका मानवीय तथा आर्थिक क्षति तथा जोखीमलाई तलका उपशिर्षकहरू मार्फत स्पष्ट पारिएको छ ।

७.३.१ विपद्बाट भएको मानवीय क्षति

विगत तीन वर्षको अवधिमा यस क्षेत्रमा विपद्बाट भएको मानवीय क्षतिलाई विश्लेषण गर्दा बाढी र आगलागीबाट क्रमशः ७ र ३ जनाको मृत्यु भएको र मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व तथा आगलागीबाट कुल ४ जनाको अंगभंग भएको थियो । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८० : विगत तीन वर्षमा विपद्बाट भएको मानवीय क्षति सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	विपद्बाट भएको मानवीय क्षति (विगत ३ वर्ष)			
	बाढी	मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व	आगलागी	
	मृत्यु	अंगभंग	मृत्यु	अंगभंग
२	०	१	०	०
४	५	०	३	०
५	१	०	०	०
७	१	०	०	२
८	०	०	०	१
जम्मा	७	१	३	३

स्रोत :लक्षित समुह छलफल, २०७४

७.३.२ विपद्बाट भएको आर्थिक क्षति

विगत तीन वर्षमा विपद्बाट भएको क्षति प्रकार र परिमाण सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकाबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८१ : विगत तीन वर्षमा विपद्बाट भएको क्षतिको प्रकार र परिमाण सम्बन्धी विवरण

क्षतिको प्रकार	विपद्का प्रकार					
	बाढी	पहिरो	आगलागी	महामारी	शितलहर	अन्य
	रकम(रु.)	रकम(रु.)	रकम(रु.)	रकम(रु.)	रकम(रु.)	रकम(रु.)
घरगोठ	२२७५००	१५००	३००००	०	०	३६०००
पशुपंक्षी	२५०००	०	१००००	१००००	०	४७०००
बाली	८५१०००	१०००००	०	०	१२८०००	१६७१४००
जग्गा जमिन	३८४६००२	१४१८००००	०	०	०	४९५२००
जम्मा	४९४९५०२	१४२८१५००	४००००	१००००	१२८०००	२२४९६००

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७३

परिच्छेद ८:संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

नगरपालिका भित्रको संस्थागत तथा सुशासनको विद्यमान अवस्थाको सम्बन्धमा यस परिच्छेदमा व्याख्या विश्लेषण गरिएको छ । जस अन्तरगत नगरपालिका तथा नगरपालिका भित्रका विभिन्न संस्थाको अवस्था र सुशासनका विविध पक्षहरू समावेश गरिएका छन् ।

८.१स्थानीय स्तरमा राज्यको उपस्थिति

विकेन्द्रीकरण शासनको माध्यमद्वारा राज्यको सेवा प्रवाहलाई स्थानीय जनताको पहुँचमा पुर्याउन यस नगरपालिकामा विभिन्न सरकारी कार्यालयहरूले नियमित सेवा प्रवाह गरी रहेका सरकारी कार्यालयहरूको नाम, ठेगाना, तथा कार्यालयको फोन नं सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८२ :नगरपालिका क्षेत्र रहेका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण

सि. नं.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुख	फोन नं.
१.	बाँसगढी नगर पालिका	बाँसगढी ५, बाँसगढी	कमल प्रसाद पौडेल	९८५८०२७१०६
२.	इलाका प्रशासन कार्यालय	बाँसगढी ५, बाँसगढी	महेन्द्र जंग शाही	
३.	स्वास्थ्य चौकी	बाँसगढी ५, बाँसगढी	सुरेश कुमार रेग्मी	
४.	वडा नं. १ वडा कार्यालय		हर्क बहादुर घर्ती	
५.	वडा नं. २ र ३ वडा कार्यालय		शंकर वि.क.	
६.	वडा नं. ४ र ५ वडा कार्यालय		टिकाराम ढकाल	
७.	वडा नं. ६ वडा कार्यालय			
८.	वडा नं. ७ वडा कार्यालय		सूर्य बहादुर थापा	
९.	वडा नं. ८ वडा कार्यालय		उषा पुन	
१०.	वडा नं. ९ वडा कार्यालय		सृजना ढकाल	
११.	स्वास्थ्य चौकी	बाँसगढी ३, बेलुवा	चन्द्रमनु मण्डल	९८६८३०७४२६
१२.	स्वास्थ्य चौकी	बाँसगढी ७, डेउढकला	डिल्ली राम शर्मा	९८४४८४९०५३
१३.	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	बाँसगढी १, चेपाङ्ग		
१४.	पशु सेवा शाखा	बाँसगढी ५, बाँसगढी	डा. प्रेम कुमार मण्डल	
१५.	इलाका वन कार्यालय	बाँसगढी ३, महदेवा		
१६.	इलाका वन कार्यालय	बाँसगढी ५, मोतिपुर		
१७.	इलाका वन कार्यालय	बाँसगढी ८, लक्ष्मणा		
१८.	इलाका प्रहरी कार्यालय	बाँसगढी ५, बाँसगढी	चक्र बहादुर डम्मरपाल	
१९.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण युनिट कार्यालय	बाँसगढी ५, बाँसगढी	मनोज कुमार साह	९८५८०४४४४९
२०.	इलाका हुलाक कार्यालय	बासगढी		
२१.	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	बेलुवा		
२२.	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	डेउढकला		
२३.	कृषि सेवा केन्द्र सम्पर्क कार्यालय			
२४.	अस्थाई प्रहरी चौकी	लक्ष्मणा		
२५.	अस्थाई प्रहरी चौकी	ककौरा		
२६.	अस्थाई प्रहरी चौकी	चेपाङ्ग		
२७.	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	थुमनी		
२८.	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	दमौली		

सि. नं.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुख	फोन नं.
२९	एस.ओ.एस. अस्पताल	बाँसगढी		
३०	रेडक्रस उपशाखा	बाँसगढी		
३१	बाँसगढी उद्योग बाणिज्य संघ	बाँसगढी		

स्रोत :नगरपालिका कार्यालय, २०७३

८.२ नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८३:नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

सि.नं	नाम थर	पद	वडा नं.	कैफियत
१	सालिकराम अधिकारी	प्रमुख		
२	शुष्मा चौधरी	उप-प्रमुख		
३	जयराज पाण्डे	वडा अध्यक्ष	१	
४	घमण्ड चन्द	वडा अध्यक्ष	२	
५	प्रेमराज पौडेल	वडा अध्यक्ष	३	
६	रजमान चौधरी	वडा अध्यक्ष	४	
७	नरेन्द्र गिरी	वडा अध्यक्ष	५	
८	दशरथ थारु	वडा अध्यक्ष	६	
९	गंगाराम थारु	वडा अध्यक्ष	७	
१०	तुल प्रसाद गौतम	वडा अध्यक्ष	८	
११	जय बहादुर चन्द ठकुरी	वडा अध्यक्ष	९	
१२	सरस्वती श्रेष्ठ	कार्यपालिका सदस्य		
१३	गीती कमेनी	कार्यपालिका सदस्य		
१४	मनतुली थरुनी	कार्यपालिका सदस्य		
१५	लिला कुमारी पुन	कार्यपालिका सदस्य		
१६	अमृता देवी बुढा	कार्यपालिका सदस्य		
१७	सर्जने कामी	कार्यपालिका सदस्य		
१८	टंक बहादुर सुनार	कार्यपालिका सदस्य		
१९	दलविर सुनार	कार्यपालिका सदस्य		
२०	टेक बहादुर वि.सी.	सदस्य	१	
२१	निशा वि.क	द.म.सदस्य	१	
२२	गोपाल जैसी	सदस्य	१	
२३	दिप बहादुर चन्द	सदस्य	२	
२४	विमला परियार	द.म.सदस्य	२	
२५	स्वामीदयाल थारु	सदस्य	२	
२६	मेला थारु	म. सदस्य	३	
२७	मिना कुमारी दमाई	द.म.सदस्य	३	
२८	अब्दुल रइस साई	सदस्य	३	
२९	राजाराम थारु	सदस्य	३	
३०	युद्ध कुमारी वि.क	द.म.सदस्य	४	
३१	गुरुप्रसाद थारु	सदस्य	४	
३२	गोलानी थरुनी	म. सदस्य	४	

३३	हरी प्रसाद पौडेल	सदस्य	५	
३४	लौटन थारु	सदस्य	५	
३५	खगिसरा कामी	द.म.सदस्य	५	
३६	चमेली थारु	म.सदस्य	५	
३७	शान्ता गारुङ्ग	म.सदस्य	६	
३८	बुद्धिमाया साकी	द.म.सदस्य	६	
३९	लाल बहादुर थारु	सदस्य	६	
४०	गिता कामी	द.म.सदस्य	७	
४१	आइतवारी थारु	सदस्य	७	
४२	रामचन्द्र अहिर	सदस्य	७	
४३	प्रकाशचन्द्र पंगेनी	सदस्य	८	
४४	राजाराम थारु	सदस्य	८	
४५	शारदा कुमारी आचार्य	म.सदस्य	८	
४६	पानमती कामी	द.म.सदस्य	९	
४७	लाल बहादुर थारु	सदस्य	९	
४८	चन्द्र बहादुर चन्द्र	सदस्य	९	

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

८.३ नगरपालिका कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

नगरपालिकाद्वारा सेवा, सुविधा प्रदान गर्नका लागि नगरपालिकामा विभिन्न पदमा कार्यरत कर्मचारीहरू, र कार्यरत शाखा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.८४ :नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

सि.नं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	कमल प्रसाद पौडेल	कार्यकारी अधिकृत		
२	चोपनाथ काफ्ले	लेखा अधिकृत	लेखा	
३	प्रविण बस्नेत	स.ई.	प्राविधिक	
४	शंकर वि.क.	नासु	वडा सचिव	
५	शेर बहादुर के.सी.	खरिदार	योजना, प्रशासन, जिन्सी	
६	सुर्य बहादुर थापा	खरिदार	वडा सचिव	
७	टिकाराम ढकाल	खरिदार	वडा सचिव	
८	हर्क बहादुर घर्ति	खरिदार	वडा सचिव	
९	सिर्जना ढकाल	खरिदार	वडा सचिव	
१०	चक्र बहादुर थारु	अ.सा.ई.	प्राविधिक	
११	साधु थारु	कार्यालय सहयोगी		
१२	हरि गोडिया	अमिन		
१३	गणेश थारु	कार्यालय सहयोगी		
१४	राहुल थारु	कार्यालय सहयोगी		
१५	प्रेम बहादुर नेपाली	कार्यालय सहयोगी		
१६	तिलकराम ढकाल	कार्यालय सहयोगी		

सि.नं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१७	शिव प्रसाद पौडेल	ह.स.चा.		
१८	मनोज थारु	ह.स.चा.		
१९	रमेश थारु	ह.स.चा.		
२०	अनन्तराम महतो	स्वीपर		
२१	मनीराम थारु	स्वीपर		
२२	महन्तराम थारु	स्वीपर		
२३	भुन्टो थापा	माली		
२४	राधिका कुमारी बास्तोला	सामाजिक परिचालक		
२५	कुशमा कुमारी खड्का	सामाजिक परिचालक		
२६	पतिराम थारु	सामाजिक परिचालक		

स्रोत : नगरपालिका कार्यालय २०७४

८.४ नगर क्षेत्रका क्रियाशिल राजनितिक दलहरू

यस नगरपालिकामा क्रियाशिल रहेका राजनितिक दलहरूका नगरपालिका स्तरीय कमिटीमा नगर तहको प्रमुख तथा कार्यालयको सम्पर्क नम्बर देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ८५: नगरपालिकामा क्रियाशिल राजनितिक दलहरू

सि.नं.	राजनैतिक दलको नाम	नगर तहको प्रमुख	सम्पर्क नं.
१.	ने.क.पा. ए.मा.ले.	सुन्दर ढकाल	९८५८०२६२६०
२.	नेपाली कांग्रेस	गोविन्द प्रसाद शर्मा	९८५८०३००४७
३.	ने.क.पा. माओवादी केन्द्र	नरेन्द्रराज पराजुली	९८४८०२३१६३
४.	रा.प्र.पा.	सूर्य बहादुर सिंह	९८४८०६०२१२
५.	मधेसी जनअधिकार फोरम नेपाल लोकतान्त्रिक	चन्द्रिका प्रसाद थारु	९७४८००९६५८
६.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	तोयानाथ अधिकारी	
७.	नेपाल दलित पार्टी	गंगा बहादुर वि.क.	
८.	जनमुक्ति पार्टी	टंक प्रसाद अधिकारी	९८५८०२१५२५

स्रोत : नगरपालिका, २०७३

८.५ समूहमा परिवारको आवद्धताको स्थिति

संस्थागत सहभागिता तथा आवद्धता सन्दर्भमा सामुदायिक संस्था, कृषक, वन समुह, सहकारी, गैसस वा क्लब, परम्परागत समुह, आमा समुह, वडा नागरिक मञ्च, नागरिक सचेतना केन्द्र लगायतमा परिवारका सदस्यहरू आवद्ध रहेका छन् । वडागत रूपमा संस्थागत सहभागिता तथा आवद्धता सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ८६ : परिवारका सदस्य आवद्धता भएका संस्था समूह अनुसार परिवार सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	परिवारका सदस्य आवद्धता भएका संस्था समूह अनुसार परिवार									
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत	आमा समूह	वनाम वा नासके	अन्य	जम्मा
१	२०२	५	०	१३८	१८	०	३९	१	०	४०३

२	६९६	२१	३१६	५१३	९२	९	११८	१५	११२	१८९२
३	४३३	११८	१०५५	४७४	२०२	१२	१००	१२०	३४७	२८६१
४	५७२	२०३	९२०	७८२	१९४	३५	३८	१९	४८	२८११
५	६९४	२००	८०२	४७०	५९	८	१६५	८	३	२४०९
६	६८	३०१	७१४	३१४	४०	२	३२	१३	२३	१५०७
७	४३५	१५७	६५३	३५८	१२	०	४७	४	४	१६७०
८	६४१	३६२	११५९	९४१	१६५	६	१२५	२४	१८	३४४१
९	७००	३६९	९८२	८०२	१६५	४	७७	१७७	९८	३३७४
जम्मा	४४४१	१७३६	६६०१	४७९२	९४७	७६	७४१	३८१	६५३	२०३६८

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

८.६ गैरसरकारी संघसंस्था तथा दातृनिकाय सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकासंग समन्वय तथा सहकार्य गरी संस्थागत तथा पूर्वधार विकासका कार्य गर्ने गैह सरकारी संस्थाको नाम र ती संस्थाको ठेगाना सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.८७ : गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	गैह सरकारी संस्थाहरुको नाम	ठेगाना
१	बाँसगढी सामुदायिक पुस्तकालय तथा स्रोत केन्द्र	बाँसगढी ५, बर्दिया ।
२	श्री विकासका लागि वातावरण तथा ग्रामिण पूर्वाधार	बा.न.पा, २ बर्दिया ।
३	थारु महिला उत्थान केन्द्र	गुलरिया, बर्दिया
४	बाँसगढी उद्योग वाणिज्य संघ	बाँसगढी, बर्दिया
५	सफल कृषक डेरी उद्योग	कोहलपुर, ३ बाँके ।
६	लिबर्ड, बर्दिया	बर्दिया
७	प्राचिन सिर्जनशिल आदिवासी समाज (रेडियो गुर्वावा एफ.एम.)	बाँसगढी ५ बर्दिया
८	कारितास नेपाल	गुलरिया, बर्दिया
९	राधा कृष्ण थारु जनसेवा केन्द्र,	गुलरिया, बर्दिया
१०	जनजागरण महिला संघ	बढैयाताल, बर्दिया
११	वातावरण तथा ग्रामिण विकास केन्द्र	कोहलपुर ११ बाँके
१२	GIZ/CDMUN	काठमाडौँ
१३	ग्लोबल फाउन्डेशन सेन्टर प्रा.ली.	नेपालगंज
१४	बाँसगढी एजुकेशनल इन्स्टिच्युट एण्ड रिसर्च सेन्टर	बाँसगढी ५ बर्दिया
१५	अन्जना महिला कृषक समुह	बाँसगढी ५ बर्दिया
१६	चोकपुर महिला कृषक समुह	बाँसगढी ५ बर्दिया
१७	यूनिसेफ नेपाल	
१८	USAID/Health for Life	
१९	एवन नेपाल	नेपालगंज, बाँके
२०	थारु गुरुवा बैडावा ढकेहरवा समाज, बर्दिया	बाँसगढी ५ बर्दिया
२१	त्रिभुवन सामुदायिक पुस्तकालय ककौरा	बाँसगढी ८ बर्दिया
२२	सगरमाथा आमा समूह ककौरा	बाँसगढी ५ बर्दिया
२३	महिला पुनर्स्थापना केन्द्र (ओरेक)	बर्दिया

सि.नं.	गैह सरकारी संस्थाहरुको नाम	ठेगाना

स्रोत :नगरपालिका कार्यालय, २०७४

८.७ नगरपालिकाको आय तथा व्ययको अवस्था

यस नगरपालिकाले विभिन्न शिर्षकमा गर्ने गरेको आय तथा व्यय सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८८: नगरपालिकाको आय विवरण

क्र.सं.	आय शिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			अनुमान
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
१.	आन्तरिक आय				
१.१	स्थानिय कर आम्दानीतर्फ				
	घर कर	226356.00	333820.00	398161.00	
	मालपोत वा भूमिकर	882654.49	2050251.00	2902649.13	
	एकीकृत सम्पत्तिकर	00.00	00.00	00.00	
	व्यवसाय कर	4380.00	2860	1000.00	
	सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर	00.00	500.00	0.00	
	पटके सवारीकर	00.00	00.00	00.00	
	बिटोरी कर	00.00	00.00	00.00	
	बहाल कर	650.00	1800.00	14441.65	
	विज्ञापन कर	00.00	00.00	00.00	
	व्यवसायिक भिडियो कर	00.00	00.00	00.00	
	मनोरञ्जन कर	00.00	00.00	00.00	
१.२	गैरकर राजस्व				
	सेवा शुल्क				
	सवारी पार्किङ्ग शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	खानेपानी महशुल	00.00	00.00	00.00	
	विद्युत महसुल	00.00	00.00	00.00	
	टेलिफोन महसुल	00.00	00.00	00.00	
	पर्यटन सेवा शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क	00.00	00.00	00.00	

क्र.सं.	आय शिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			अनुमान
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
	ढल निकास सेवा शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	सार्वजनिक शौचालय सेवा शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	हाटवजार सेवा शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	पशुवधशाला सेवा शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	सार्वजनिक संरचना मर्मत सम्भार शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	सडक बत्ती सेवा शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	अतिथी गृह सेवा शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	अचल सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क	00.00	00.00	00.00	
	शैक्षिक विकास शुल्क	००.००	1517288.00	3808458.00	
	नक्सा डिजाइन शुल्क	००.००	00.00	00.00	
१.२.२	दस्तुर				
	दर्ता तथा नविकरण दस्तुर	00.00	00.00	1640372.00	।; knfl<; kdfll)ft b:t&
	नक्सापास दस्तुर	32047.00	494066.00		
	सिफारिस तथा बक्सौनी दस्तुर	1082786.00	1468670.00		
	नाता प्रमाणित दस्तुर	00.00	00.00		
	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर(विलम्ब)	100772.00	174630.00	178480.00	
	दरभाउ वा बोलपत्र दस्तुर	00.00	75200.00	73100.00	
	अन्य प्रमाणित दस्तुर	००.००	00.00		
	१.२.३ विक्री				
	चालु सम्पत्ति लिलाम विक्री	००.००	००.००	००.००	
	स्थायी सम्पत्ति विक्री	००.००	००.००	००.००	
१.२.४	स्रोत परिचालन				
	सार्वजनिक निजी साभुदारी	००.००	००.००	00.00	
	अन्य स्रोत परिचालन (नक्सा फाराम, फोटोकपी, प्रोफाईल, घरनम्बर आदि)	००.००	००.००	00.00	

क्र.सं.	आय शिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			अनुमान
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
१.२.५	साँवा, ब्याज, लाभांस र वोनस	००.००	००.००	००.००	
१.२.६	अन्य आय				
	भाडा तथा वहाल	8385.00	67080.00	134003.00	
	मेसिन तथा औजार भाडा	००.००	234610	817377.00	
	सभागृह भाडा	००.००	००.००	००.००	
	ताल, पोखरी तथा जग्गा भाडा	195547.00	122701	82150.00	
	दण्ड जरिवाना	००.००	००.००	००.००	
	नक्सा पास दस्तुर	००.००	००.००	1321099.79	
	विविध	००.००	००.००	93090.00	
	जम्मा			11464382.07	15200000.00
	मलेप ०७३/०७४ आन्तरिक स्रोत			15181789.31	
	मलेप ०७३/०७४ राजस्व बाँडफाँड			5274930.00	-
	टेन्डर विक्रि तथा मेसिन भाडा रकम सोभ्रै बैंक खातामा प्राप्त रकम			26646171.38	-
२.	वाट्य स्रोत				
२.१	अनुदान				
२.१.१	नेपाल सरकारबाट अनुदान				
	नगरपालिका अनुदान	-	-	62533000=00	-
	चालु अनुदान	1000000.00	4100000.00	-	-
	पुजिगत अनुदान	4200000.00	35600000.00	-	-
	शशर्त पुजिगत अनुदान(भवन निर्माण)	-	6950000.00	-	-
	शशर्त अनुदान	००.००	-	-	१५,१०,१९,०००=००
	निशर्त अनुदान	००.००	००.००	-	२८,६८,६५,०००.००
	अन्य नगद अनुदान[LGCDP]	2476000.00	3845000.00	2466000.00	-
	स्थानिय विकास शुल्क	००.००	8743000.00	-	-
	स्थानीय शान्ती समिति	००.००	३६५००००	००.००	००.००
	नगरक्षेत्र पूर्वाधार विकास	-		19129000.00	-

क्र.सं.	आय शिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			अनुमान
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
	कार्यक्रम				
	संघिय संरचना पूर्वाधार विकास	-		10000000.00	-
२.१.३	अन्य अनुदान				
	श.भ.नि.डि.का बाढी	००.००	320000.00	-	-
	जि.वि.स. चालु अनुदान	907680.00		1857944.00	-
	जि.वि.स. योजना अनुदान	9818390.00	774229.00		-
	सडक बोर्ड अनुदान	००.००		1350000.00	-
	सामाजिक सुरक्षा भत्ता	--	31522800.00	63872000.00	80000000.00
	अन्य अनुदान	--	--	680000.00	-
२.२	राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय				
	ढुंगा गिट्टी बालुवा	००.००	500000.00	5274930-09	-
	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन	1230223.90	4026591.20		-
२.३	वैदेशिक सहायता	००.००	००.००	००.००	००.००
२.४	अन्य अनुदान तथा निकास	००.००	००.००	००.००	००.००
२.५	ऋण	००.००	००.००	००.००	००.००
२.६	सापटी	००.००	००.००	००.००	००.००
२.७	दान चन्दा उपहार	००.००	००.००	००.००	००.००
२.८	जनसहभागीता	००.००	००.००	००.००	००.००
२.९	लागतसहभागीता	००.००	००.००	96000.00	००.००
२.१०	संस्थागत आय	००.००	००.००	640000.00	००.००
२.११	अ. ल्या.		५०९१४७६।३७	400000.00	42543585.00
	जम्मा				575627585.00

तालिका नं.८९:नगरपालिकाको व्यय विवरण

क्र.सं.	व्यय शिर्षक	यथार्थ व्यय (आ.ब.)		
		आ.व. २०७१।०७२	आ.व. २०७२।०७३	आ.व. २०७३।०७४
१	ejg lgdfff	०।००	३७९३६५।००	१२३६६००।००
२	कार्यक्रम तथा आयोजना (न.पा. अनुदान	०।००	३५५१७६०९।००	३३८६१४८४।००

	निसर्त पुजीगत तर्फ)				
३	उपभोग खर्च	(न.पा. अनुदान चालु तर्फ)	०१००	४१०००००१००	३९२५६६२१००
		आन्तरिक स्रोत तर्फ	०१००	२६६७९९८१०६	४९५९९४५१००
		संघिय चालु तर्फ	आ.व.२०७३१०७४	मा मात्र भएको	१६९८९६४१००
४	नगरक्षेत्र पूर्वाधार निर्माण		०१००	नभएको	६०६९९८४१००
५	संघिय पुजीगत तर्फ	फनिचर			१७४४३८९१००
		सवारी साधन			४०२४००१००
		मेसिनरी औजार			१६०९७०६१००
		सार्वजनिक निर्माण	आ.व.२०७३१०७४	मा मात्र भएको	०१००
	आन्तरिक पुजीगत खर्च			१००००००१००	२७२८६२४१००
६	सामाजिक सुरक्षा			३१५२२८००१०	६३८७२०००१००
७	lgcdp	कार्यक्रम खर्च	०१००	१५००००१००	०१००
		चालु अनुदान	०१००	३४५४३९२१००	१९०२९९३१००
८	राजश्व बाडफाड		०१००	४३८२७४५१९७	२०५४८७५१००
९	जिल्ला विकास समिति तर्फ	आयोजना तथा कार्यक्रम	०१००	७७४२२९१००	१७४७९४४१००
१०	स्थानीय शान्ति समिति	कार्यक्रम खर्च		३६५००१००	
११	स्थानीय विकास शूलक	सार्वजनिक निर्माण खर्च		५१४३४९४१००	
१२	सडक बोर्ड तर्फ	आयोजना तथा कार्यक्रम			२७२९८८१००
१३	संस्थागत आम्दानी तर्फ	सार्वजनिक निर्माण	०१००		६४००००१००
१४	लागत सहभागिता		०१००		०१००
	जम्मा		०१००		१३९८५७०४८१००

स्रोत :नगरपालिका कार्यालय, २०७४

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : जातिगत वर्गिकरण

क्र.सं.	जातिगत समूह	प्रमुख जातजातीहरू
१.	पहाडी दलित	१. गन्धर्व (गाईने) २. परियार (दमाई, दर्जी, सुचीकार, नगर्ची, ढोली, हुड्के) ३. बादी ४. विश्वकर्मा (कामी, लोहार, सुनार, ओड, चुनंरा, पार्की, टमाटा) ५. सार्की (मिजार, चर्मकार, भूल)

२.	मधेशी दलित	१. कलर ३. ककैहिया ५. कोरी ७. खटिक ९. खत्वे (मण्डल, खङ्ग) ११. मुसहर १३. चिडिमर १५. डोम (मरिक) १७. तत्मा (ताँती, दास)	२. दुसाध (पासवान, हजरा) ४. धोवी (रजक) हिन्दू ६. पत्थरकट्टा ८. पासी १०. बाँतर १२. चमार (राम, मोची, हरिजन, रविदास) १४. मेस्तर (हलखोर) १६. सरभङ्ग (सरवरिया)
३.	पहाडी जनजाती आदीवासी	१. कुशवाडिया, बनकरिया, कुसुण्डा, राउटे, सुरेल, हायु, राजी, लेप्चा, २. चेपाङ, थामी, बोटे, दनुवार, बरामु, ल्होमी, माभी, दराई, सियार, थुदाम ३. सुनुवार, तामाङ, भुजेल, कुमाल, भोटे, पहरी, ताप्केगोला, डोल्पो, फ्रि, मुगाल, लार्के, ल्होपा, दुरा, वालुङ ४. गुरूङ, मगर, राई, लिम्बु, छैरोतन, ताडवे, तिनगाउले थकाली, बाह्र गाउले, मार्फाली थकाली, शेर्पा, याक्खा, छत्त्याल, जिरेल, व्यासी, ह्योल्मो ५. नेवार, थकाली	
४.	मधेशी जनजाती तथा आदीवासी	१. किसान, मेचे (वोडो) २. धानुक, भाँगड, सतार (सन्थाल) ३. थारू, राजवंशी, गन्गाई, धिमाल, ताजपुरिया	
५.	पहाडी बाह्मण तथा क्षेत्री	सबै पहाडी मूलका बाह्मण, क्षेत्री र ठकुरी	
६.	मधेशी बाह्मण तथा क्षेत्री	भा, राजपुत, त्रिपाठी, मिश्रा, शुक्ला, कायस्थ	
७.	मुस्लिम	मुस्लिम, चुरौटे	
८.	पहाडी अन्य जाती	गिरी, पुरी, भारती, सन्यासी, योगी, कुँवर	
९.	मधेशी अन्य जाती	यादव, तेली, कलवार, सुढी, कुमिर, कानु/हलवाई, हजाम/ठाकुर, बढही, राजभर, केवट, मल्लाह, नुनिया, कुम्हार, कहर, लोध, विड/बिण्डा, गडेरी /भेडीहयार, माली, कामर, धुनिया, वराय, मुण्डा, बडाई, पञ्जावी, बंगाली, मारवाडी, नुराड, कायस्थ, जैन, बानिया, अमात, कशवानिया, राजवोध, कुशवाहा	